MARIA BIEŞU

PRIMADONA OPEREI NAŢIONALE

(3 august 1935 - 16 mai 2012)

ANUL 2015 – CONSACRAT SOPRANEI MARIA BIEŞU

O soprană de talie internaţională, primadona operei moldoveneşti, a fost mereu aşteptată pe cele mai pretenţioase şi prestigioase scene lirice ale lumii. În aşa fel, marea noastră cîntăreaţă şi-a asumat şi rolul de ambasador cultural al ţării, reprezentînd cu strălucire pe toate meridianele un popor înzestrat, cu un simţ muzical aparte şi cu mare deschidere spre frumos.

Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet „Invită Maria Bieşu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006. **Ch. : [S.n.], 2006. 33 p.**

Maria Bieșu

Scena, Opera - Dragostea mea

SCENA, OPERA – DRADOSTEA MEA

PREMII ŞI DISTINCŢII

- *Ordinul Semnul de Onoare (Znac pociota)* (1958)
- *Artistă Emerită* a RSSM (1964)
- *Premiului III* la *Concursul Internațional "P. I. Ceaikovski"* din Moscova (1966)
- *Premiul I* și *Cupa de Aur*, pentru cea mai bună interpretare a rolului *Cio-Cio-san* din opera "Madame Butterfly" de Giacomo Puccini, la prima ediție a *Concursului Internațional de canto "Miura Tamaki"*, *Tokio* (1967)
- *Artistă a Poporului* din RSSM (1967)
- Laureată a *Premiului de Stat* al RSSM (1968)
- *Artistă a Poporului* din URSS (1970)
- Laureată a *Premiului de Stat* al URSS (1974)
- *Ordinul „Drapelul Roșu de Muncă"* (1976)
- *Premiului Lenin* (1982)
- *Ordinul Lenin* (1984)
- *Om de Onoare* al orașului Chișinău (1987)
- Președinte al *Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova* (din 1987)
- *Eroul al Muncii Socialiste, Steaua de Aur și Ordinul Lenin* (1990)
- Fondatoarea *Festivalului Internațional de Operă și Balet Invită Maria Bieșu* (anual din 1990, Chișinău)
- *Ordinul Republicii* (1992)
- Vicepreședinte al *Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova* (din 1992)
- Membră de Onoare a Academiei de Științe a Republicii Moldova (din 1999)
- *Ordinul național Steaua României în Gradul de Comandor* (București, 2000)
- Laureată a Premiului *Fondului Irina Arhipova* și Medalia *Mihai Eminescu* (București, 2001)
- *Primadona Operei Naționale* din Republica Moldova
- Doctor honoris causa

http://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u

CEA MAI BUNĂ CIO-CIO-SAN DIN LUME

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

FAMILIA

Părinţii: Tatiana şi Luca Bieşu
Родители: Татьяна и Лука Биешу
Les parentes: Tatiana et Luca Bieşu
The parents: Tatiana and Luca Bieşu

Familia Bieşu
Семья Биешу
La famille Bieşu
The Bieşu family

În august 1935, în familia unui cuplu de oameni simpli din s. Volintiri, r-nul Ştefan Vodă, Tatiana şi Luca, văzu lumina zilei o fetiţă, pe care presa avea s-o califice mai tîrziu cu: „personalitate fascinantă cu har ales”, „cîntăreaţă desăvîrşită cu temperament dramatic singular”, „o voce de la Dumnezeu, ce întruchipează frumuseţea, generozitatea, blîndeţea pămîntului nostru”.

Arta 2006 : Arte audiovizuale. Ch., 2006. pp.116-124 . ISSN 1857-1050

PRIMADONA OPEREI NAŢIONALE

Talentul de excepţie a ajutat-o să cînte de-a lungul anilor tot repertoriul sopranelor de operă, plasînd-o în rîndul celor mai mare şi mai puternice personalităţi feminine ale teatrului liric european şi mondial ale secolului nostru.

Arta 2006 : Arte audiovizuale. Ch., 2006. pp.116-124 . ISSN 1857-1050

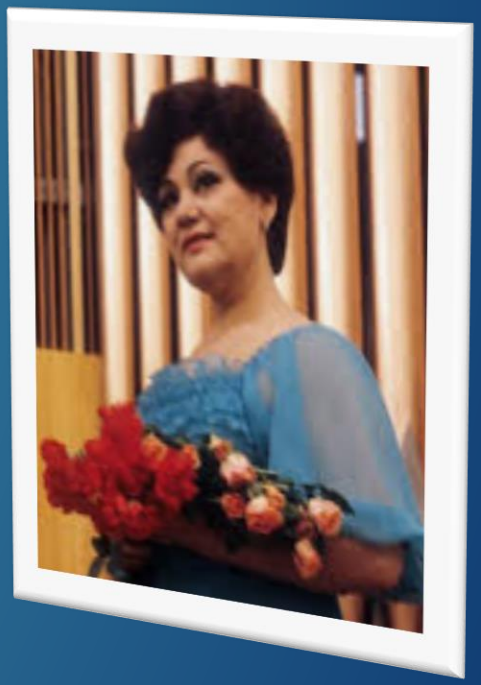

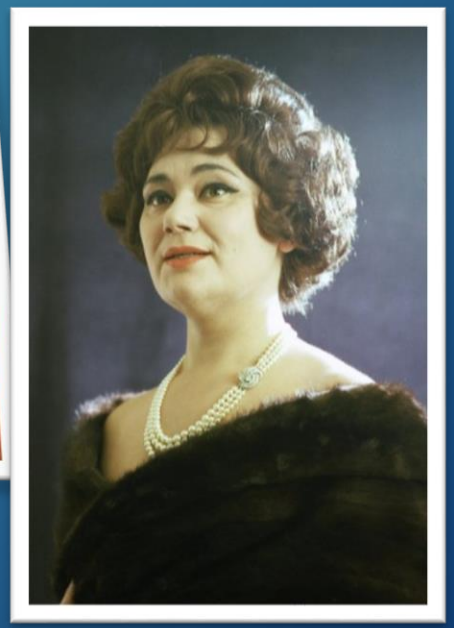

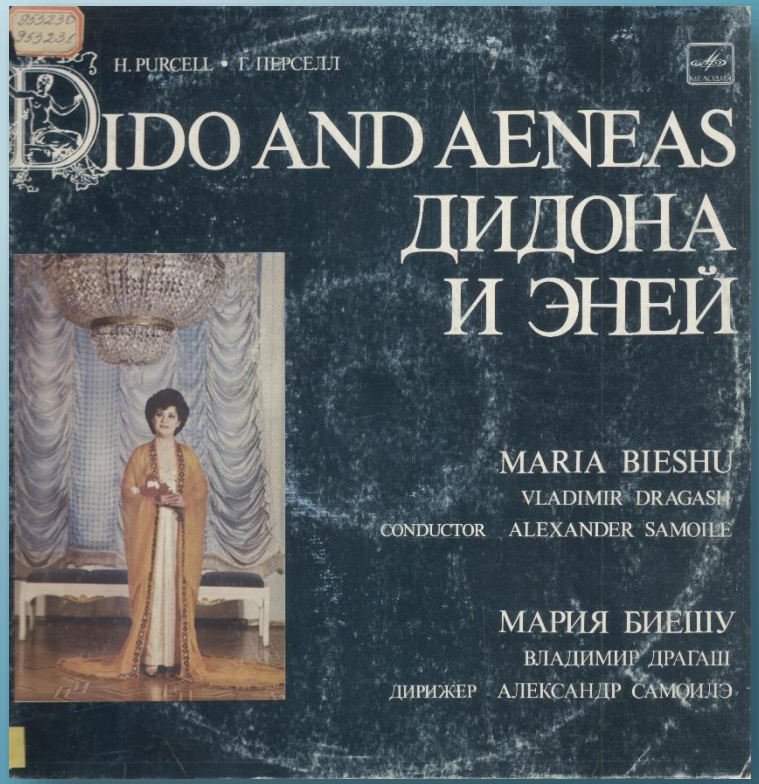

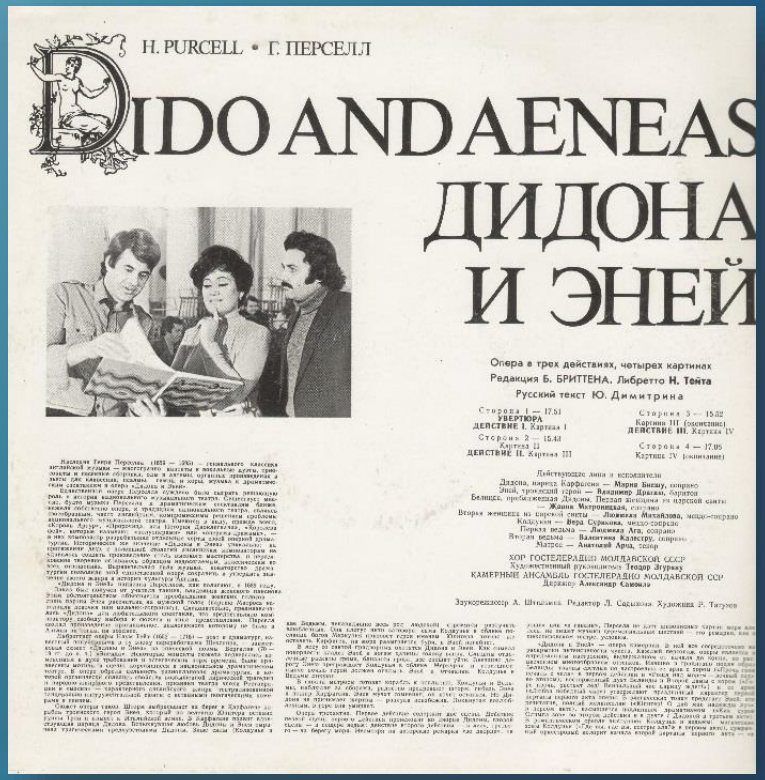
H. PURCELL • Г. ПЕРСЕЛЛ

DIDO AND AENEAS

ДИДОНА И ЭНЕЙ

Опера в трех действиях, четырех картинах
Редакция Б. БРИТТЕНА, Либретто Н. Тейта
Русский текст Ю. Димитрина

Сторона 1 — 17.51
УВЕРТЮРА
ДЕЙСТВИЕ I. Картина I

Сторона 2 — 15.43
Картина II
ДЕЙСТВИЕ II. Картина III

Сторона 3 — 15.22
Картина III (окончание)
ДЕЙСТВИЕ III. Картина IV

Сторона 4 — 17.05
Картина IV (окончание)

Действующие лица и исполнители

Дидона, царица Карфагена — Мария Биешу, сопрано
Энней, троянский герой — Владимир Драгаш, баритон
Белинда, приближенная Дидоны, Первая женщина из царской свиты — Жанна Матроницкая, сопрано
Вторая женщина из царской свиты — Людмила Михайлова, меццо-сопрано
Кассандра — Вера Сурикова, меццо-сопрано
Первая ведьма — Людмила Агд, сопрано
Вторая ведьма — Валентина Калистру, сопрано
Матрос — Анатолий Арсд, тенор

ХОР ГОСТЕЛЕРАДИО МОЛДАВСКОЙ ССР
Художественный руководитель Теодор Згурицу
КАМЕРНЫЙ АНСАМБЛЬ ГОСТЕЛЕРАДИО МОЛДАВСКОЙ ССР
Дирижер Александр Самоилэ

Звукорежиссер А. Шпильман. Редактор Л. Сидякина. Художник Р. Тигуров

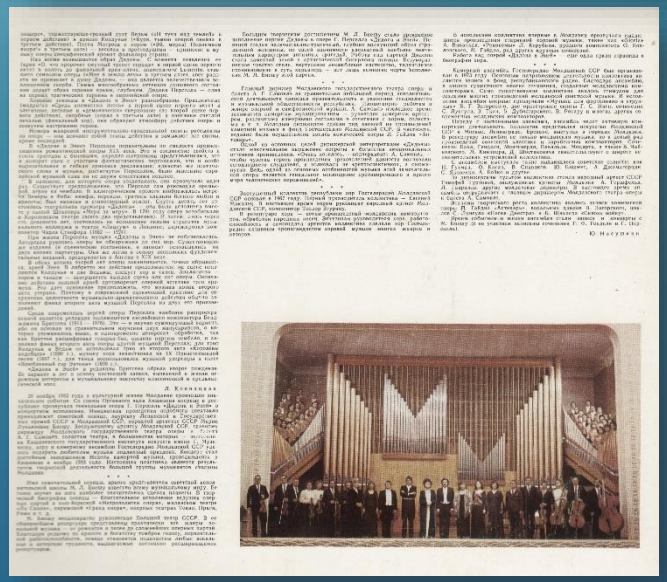

În ceasornicul lui Dumnezeu
Locuieşte o privighetoare
În fiecare dimineaţă
Cîntecul ei trezeşte lumina.
Grigore Vieru despre Maria Bieşu

***Realităţi culturale*. Ch., 2015, nr.2, pp. 11-12**

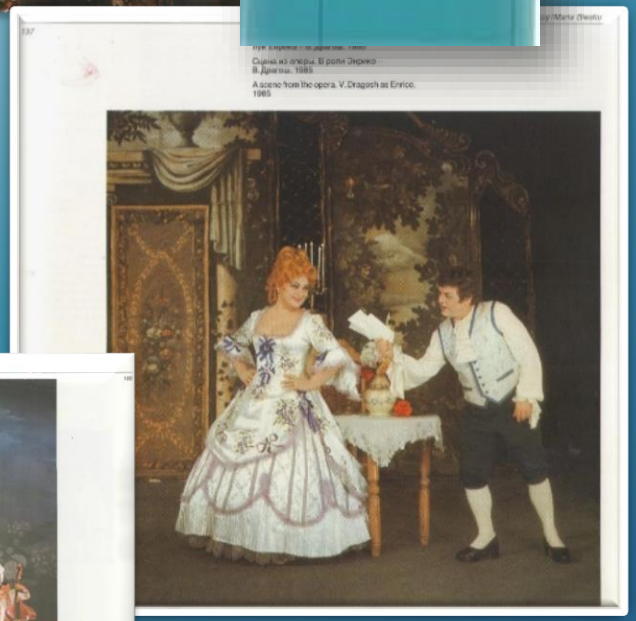

OPERE

Tosca (Puccini) Floria Tosca 1962
Evgheni Oneghin (Ceaikovski) Tatiana 1963
Aurelia (David Gherșfeld) Aurelia 1963
Madame Butterfly (Puccini) Cio-Cio-san 1963
Dama de pică (Ceaikovski) Liza 1965
Aida (Verdi) Aida 1966
Otello (Verdi) Desdemona 1967
Trubadurul (Verdi) Leonora 1969
Eroica baladă (Alexei Stârcea) Domnica 1970
Paiațe (Leoncavallo) Nedda 1971
Aleko (Rahmaninov) Zemfira 1973
Glira (Gheorghe Șt. Neaga) Glira 1974
Vrăjitoarea (Ceaikovski) Nastasia 1974
Norma (Bellini) Norma 1975
Boema (Puccini) Mimi 1977
Turandot (Puccini) Turandot 1979
Iolanta (Ceaikovski) Iolanta *Serghei Lazo* (David Gherșfeld) Olga1980
Cavaleria rusticană (Mascagni) Santuzza 1980
În furtună (Hrennikov) Natalia 1980
Forța destinului (Verdi) Leonora 1981
Vivat, maestro! (Donizetti) Serafina 1982
Adrienna Lecouvreur (Cilèa) Adrienna 1984
Doidona și Enea (Purcell)
(interpretare concertistică) Didona 1984
Aici e liniște în zori (Molceainov) Rita 1985
Don Carlos (Verdi) Elizabetha 1985
Alexandru Lăpușneanu (Gheorghe Mustea) Ruxanda 1987
Un ballo in maschera (Verdi) Amelia 1989
Nabucco (Verdi) Abigaille 1995

http://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u

TURNEE INTERNAŢIONALE

Italia
Japonia
Germania
Cehoslovacia
Ungaria
Bulgaria
S.U.A.
România
Brazilia
Franţa
Finlanda
Cuba
Australia
Belgia
Spania
Turcia
Rusia şi
celelalte republici ale URSS

CU DRAGOSTE CĂTRE TINE

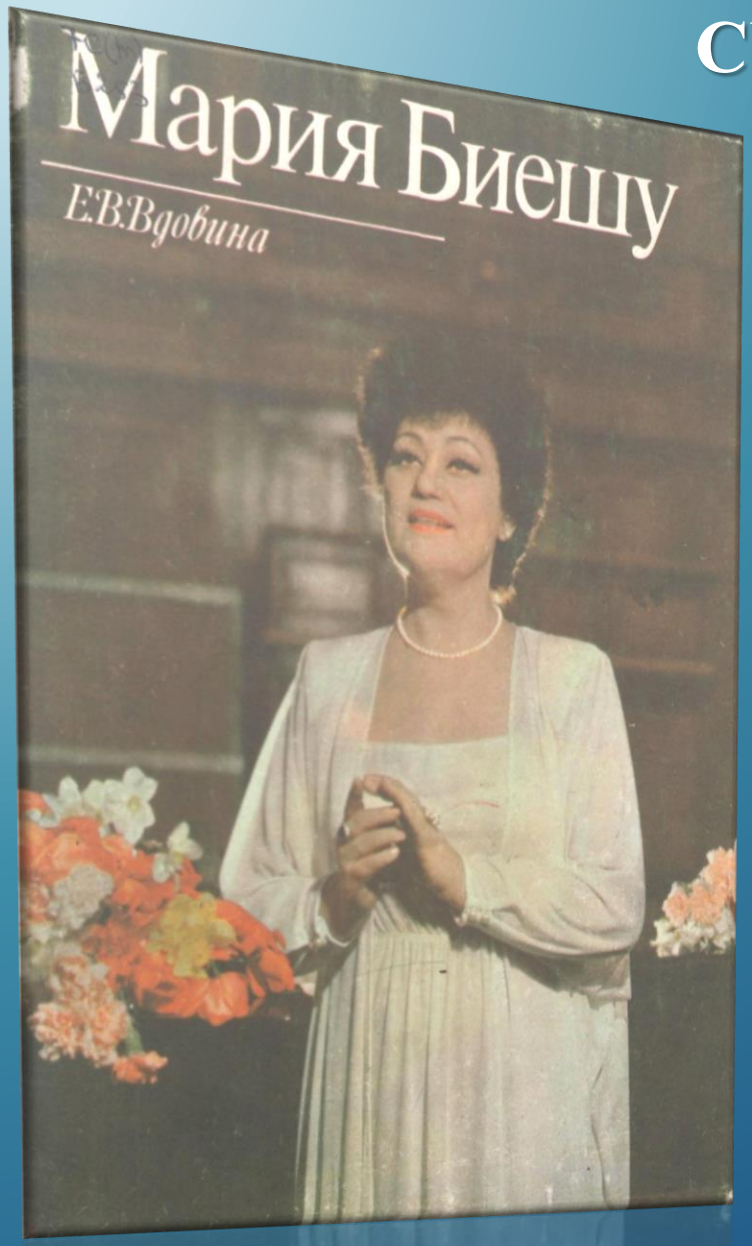

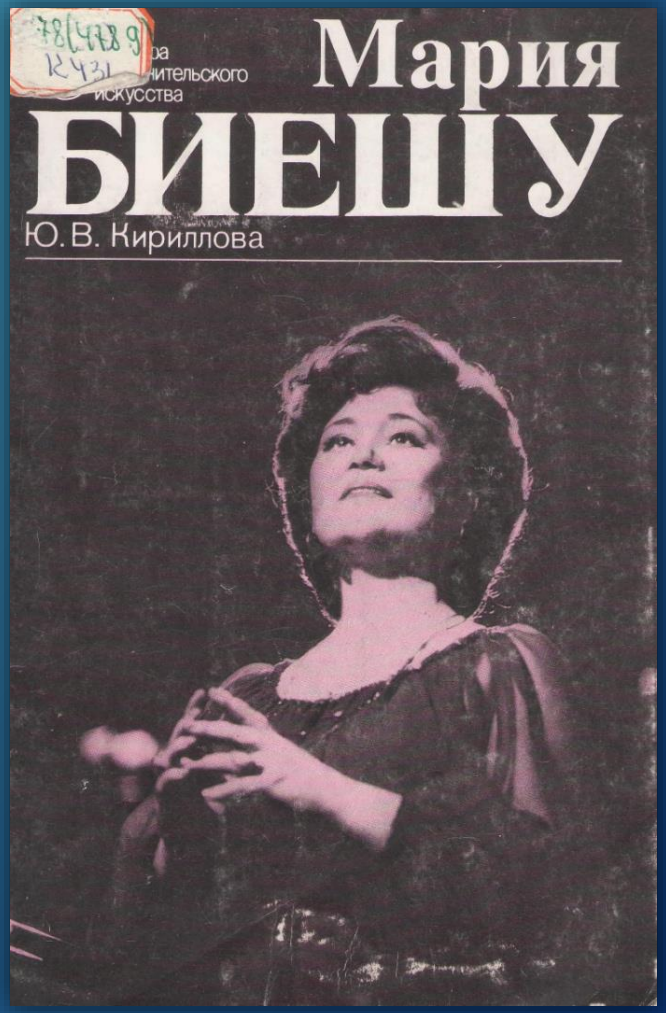

O, MARIA…

Cea mai bună ***Cio-Cio-san***, 1967
Лучшая ***Чио-Чио-сан***, 1967
La meilleure ***Cio-Cio-san***, 1967
The best ***Cio-Cio-san***, 1967

Floria Tosca din spectacolul ***Tosca*** de G. Puccini
Флория Тоска в спектакле ***Тоска*** Дж. Пучини
Floria Tosca dans le spectacle ***Tosca*** de G. Puccini
Floria Tosca from the spectacle ***Tosca*** by G. Puccini

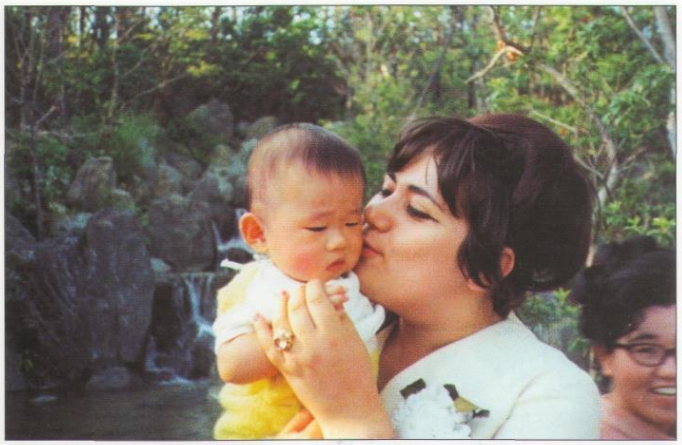

Toţi copii sunt minunaţi!
Все дети прекрасны!
Tous les enfants sont merveilleux!
All the children are wonderful!

În mijlocul copiilor din Japonia
С детьми Японии
Parmi les enfants du Japon
Among the children of Japan

MEMBRU DE JURIU LA CONCURSURI DE CANTO ÎN TOKIO, BARCELONA, MARSEILLE, BUDAPESTA, BATUMI, BAKU, MOSCOVA…

ȚINE PRELEGERI ȘI OFERĂ *MASTER-CLASS*-URI PENTRU STUDENȚII INSTITUȚIILOR MUZICALE DIN JAPONIA, CHINA, AUSTRIA, TURCIA…

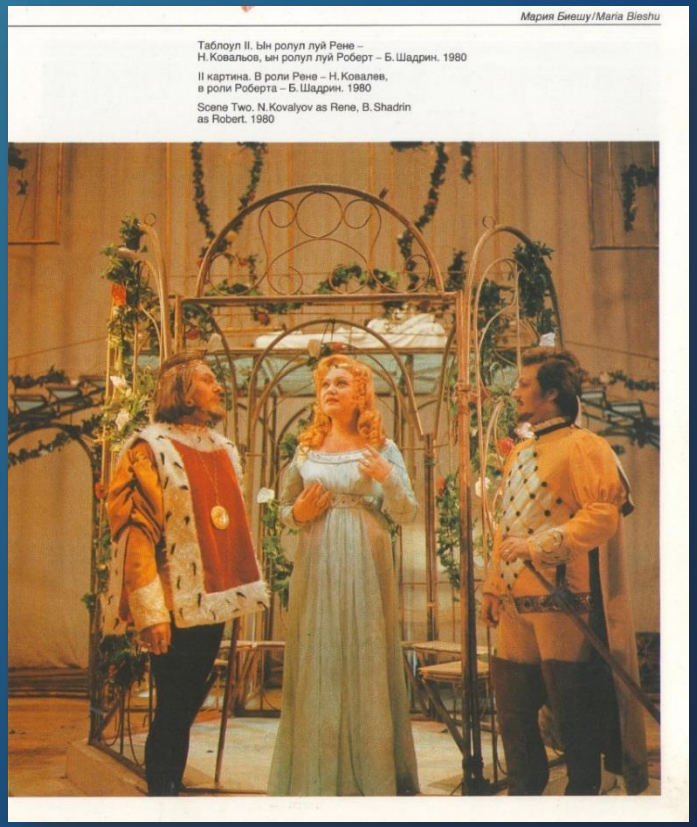

DUETE

TAMARA CIOBANU

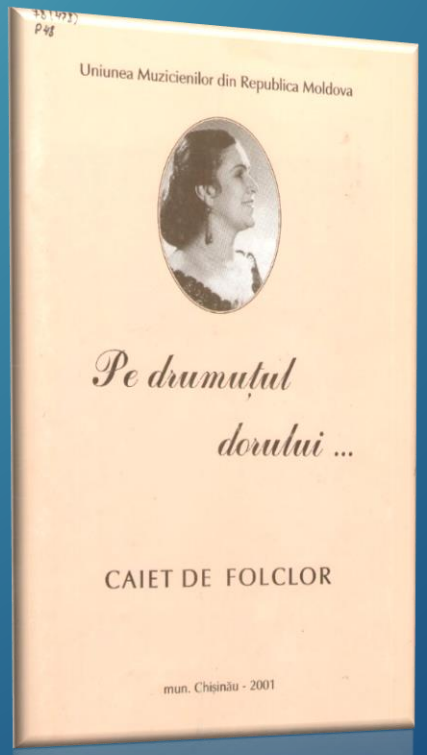

Și cu greul pe umeri poți străbate un drum spre lumină...

Astăzi, e greu să faci ceva substanțial în CULTURĂ... Și totuși, nu este imposibil... Dovadă - Concursul Republican al Interpreților de Cântec Folcloric "Tamara Ciobanu".

Nu e vorba de o manifestație ordinară, în desfășurarea căreia s-ar putea încadra orice interpret, cu orice piesă muzicală. Linia strategică a concursului o constituie descoperirea și promovarea CÂNTECULUI AUTENTIC, a unor talente cunoscătoare și purtătoare ale acestuia. Cei ce i-au urmărit edițiile, neîndoielnic, au sesizat în evoluția lui un progres evident la toate compartimentele: valoarea artistică, măiestria artistică, restaurarea și revitalizarea patrimoniului muzical al strămoșilor. Țin să menționez că această revitalizare se extinde asupra întregii varietatăți stilistice a folclorului cântat, cea ce este foarte important.

Una din marile bucurii trăite de organizatorii festivalului este participarea de fiecare dată a unui număr tot mai mare de copii și adolescenți. Ei ne dăruie speranța că moștenirea noastră culturală tradițională nu va fi uitată, că generațiile următoare nu vor renunța la autentic, la istorie, la adevăr, cu alte cuvinte, la NEAM....

Cine sunt realizatorii funcționali ai Concursului Interpreților de Cântec Folcloric "Tamara Ciobanu"?

"O boaghe de oameni" (spusa metaforică a dnei Maria Bieșu), colaboratori ai Uniunii Muzicienilor din Moldova. Oameni care fac ceea ce fac nu (!) de fală, nu (!) din lăcomie, nu dintr-o idee năstrușnică de a fi cumva mai originali ca alții, "împușcând" cu folclor în contemporaneitate, și nici chiar din dorința de a promova, din careva orgolii, o anume politică artistică, ci o fac dintr-o rară bunătate a sufletului și dintr-o nemăsurată dragoste pentru muzică, pentru cântec, pentru viața din sânul căreia au venit pe pământ. Unica răsplată ce și-ar dori-o în schimbul neobositei și jertfelnicei lor trude ar fi ca, prin mijlocirea acestui concurs, să fie scoase din ascunzișurile uitării cât mai multe creații

125

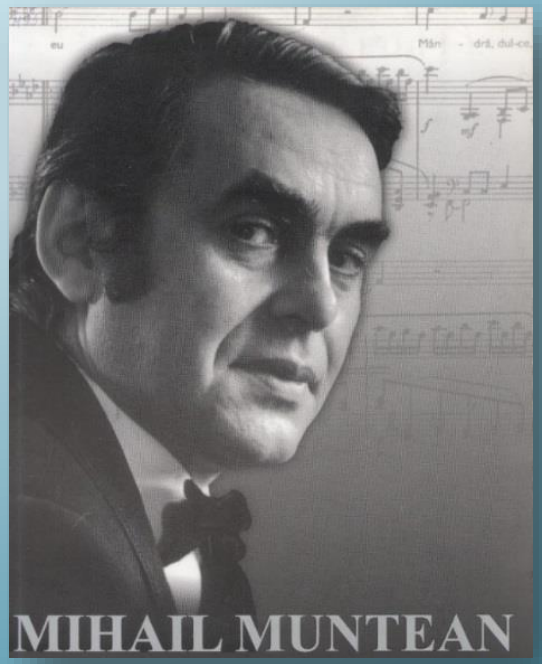

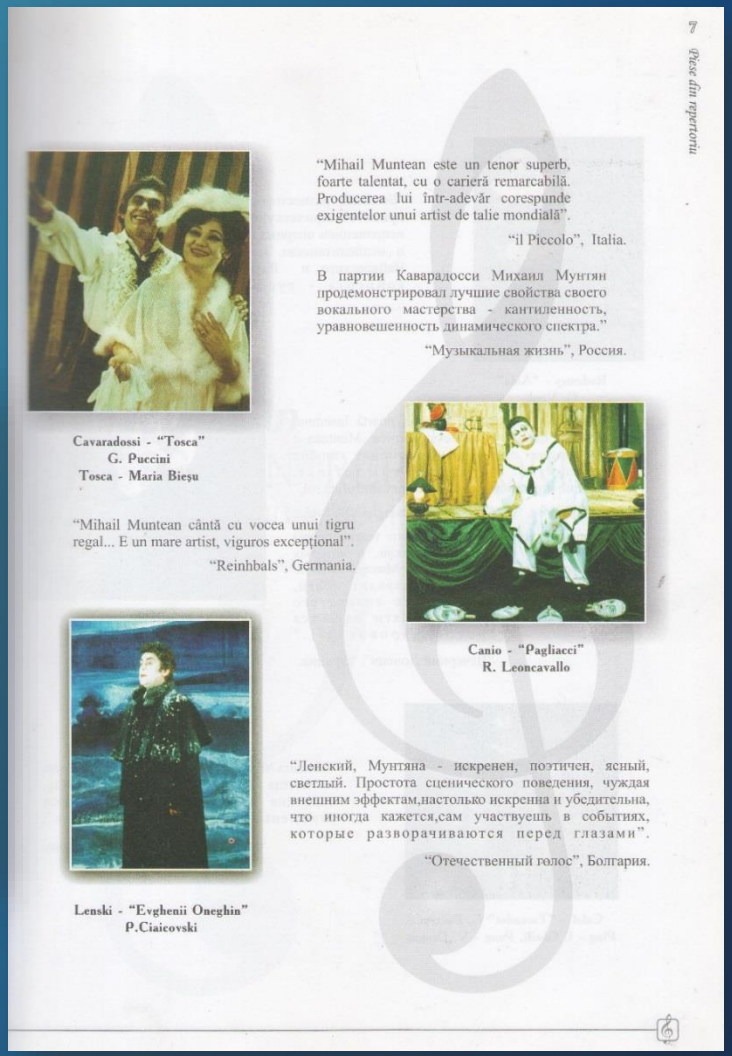

7 Piese din repertoriu

"Mihail Muntean este un tenor superb, foarte talentat, cu o carieră remarcabilă. Producerea lui într-adevăr corespunde exigentelor unui artist de talie mondială".

"il Piccolo", Italia.

В партии Каварадосси Михаил Мунтян продемонстрировал лучшие свойства своего вокального мастерства - кантиленность, уравновешенность динамического спектра."

"Музыкальная жизнь", Россия.

Cavaradossi - "Tosca"
G. Puccini
Tosca - Maria Bieşu

"Mihail Muntean cântă cu vocea unui tigru regal... E un mare artist, viguros excepţional".

"Reinhbals", Germania.

Canio - "Pagliacci"
R. Leoncavallo

"Ленский, Мунтяна - искренен, поэтичен, ясный, светлый. Простота сценического поведения, чуждая внешним эффектам,настолько искренна и убедительна, что иногда кажется,сам участвуешь в событиях, которые разворачиваются перед глазами".

"Отечественный голос", Болгария.

Lenski - "Evgheniĭ Oneghin"
P.Ciaicovski

„I-a dat Dumnezeu dăruire, o voce catifelată, care nu trebuia de şlefuit… A fost o enigmă, la Scala la stagiune, era tristă, că nu se ocupau şi marele Bara Maestrul la Scala, i-au spus, nu trebuie să-ţi dau nimic, tu ai totul" *M. Muntean*

http://www.publika.md/maria-biesu-in-amintirea-colegilor-de-scena_852631.html?signed_request=

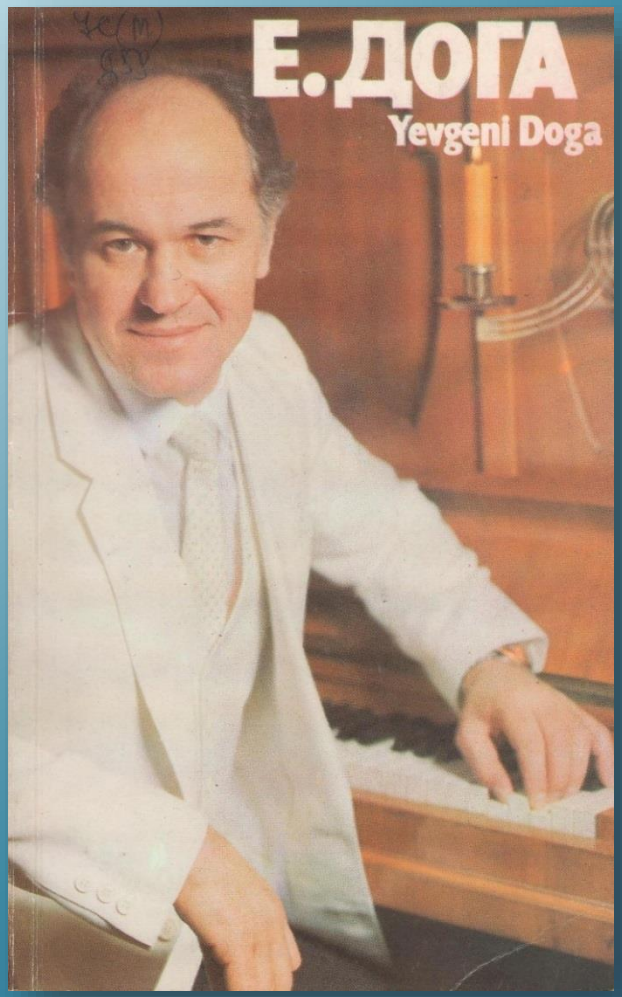

Мария Биешу, лауреатэ а Премиулуй Ленин, артистэ а попорулуй дин Унируня РСС, шь-а ынчепут каля ын артэ ымпреунэ ку Еужениу Дога. Пристения лор де креацие е де нездрунчинат — челе май буне пьесе але композиторулуй сынт интерпретате де Мария Биешу

Лауреат Ленинской премии, народная артистка СССР Мария Биешу начинала свой путь в искусстве вместе с Евгением Догой. Их творческая дружба неразрывна — самые дорогие композитору произведения исполняет Мария Биешу

Maria Bieshu, Lenin Prize winner, People's Artist of the USSR, and Yevgeni Doga were making their first steps in art together. And now they are closely connected in their work. It is Maria Bieshu who performs the pieces dear to the composer

88

„Un vis divin împlinit” în care vin cu un sincer omagiu pentru cîntăreaţa Maria Bieşu, care şi-a început cariera internaţională în Japonia – ţara soarelui-răsare, iar destinul artistic al celebrei Madame Butterfly a înflorit şi el sub acest semn.

Eugen DOGA

DOGA, Eugeniu. *În do major*. Ch. : F.E.-P. „Tip. Centr.”, 2007. 63 p.

Maria Callas

COLABORĂRI

Tokio, fiind membră de juriu, face cunoștință cu idolul său – Maria Callas, iar la Concursul Internațional „P. I. Ceaicovski” din Moscova a cunoscut-o pe Irina Arhipova, cea care i-a ajutat sopranei în urcușul către marile scene ale lumii.

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

„UN SIMBOL AL MOLDOVEI …”

I. Arhipova

IRINA ARHIPOVA

„Această voce, hărăzită Mariei de natură, întruchipează frumusețea, generozitatea, blîndețea naturii moldave. Maria însăși este întruchiparea celor mai nobile calități. Are un suflet bun, este modestă, sensibilă, sociabilă, atentă. Ca soprană a cîntat tot repertoriul de operă. Mulțumită ei, în Chișinău a înflorit Teatrul de Operă și s-a transformat în unul din cele mai prestigioase centre ale operei pe teritoriul Uniunii Societice. Cu talentul său și contribuția adusă în artă, ea a înscris o pagină în istoria operei universale.” - Irina Arhipova, mezzo-soprană, Rusia

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

FESTIVALUL INTERNAȚONAL

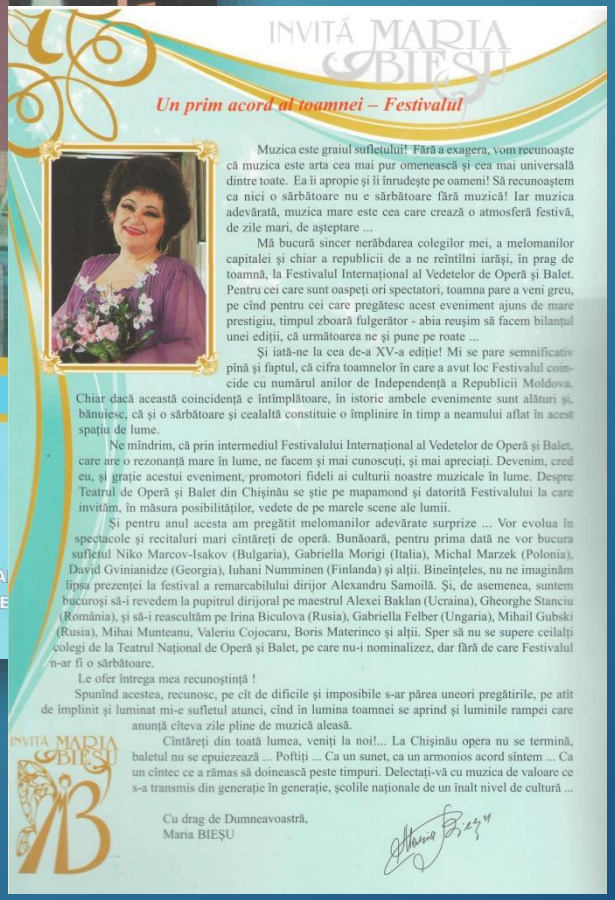

INVITĂ MARIA BIEȘU

Un prim acord al toamnei – Festivalul

Muzica este graiul sufletului! Fără a exagera, vom recunoaşte că muzica este arta cea mai pur omenească şi cea mai universală dintre toate. Ea îi apropie şi îi înrudeşte pe oameni! Să recunoaştem ca nici o sărbătoare nu e sărbătoare fără muzică! Iar muzica adevărată, muzica mare este cea care crează o atmosferă festivă, de zile mari, de aşteptare ...

Mă bucură sincer nerăbdarea colegilor mei, a melomanilor capitalei şi chiar a republicii de a ne reîntîlni iarăşi, în prag de toamnă, la Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet. Pentru cei care sunt oaspeţi ori spectatori, toamna pare a veni greu, pe cînd pentru cei care pregătesc acest eveniment ajuns de mare prestigiu, timpul zboară fulgerător - abia reuşim să facem bilanţul unei ediţii, că următoarea ne şi pune pe roate ...

Şi iată-ne la cea de-a XV-a ediţie! Mi se pare semnificativ pînă şi faptul, că cifra toamnelor în care a avut loc Festivalul coincide cu numărul anilor de Independenţă a Republicii Moldova. Chiar dacă această coincidenţă e întîmplătoare, în istorie ambele evenimente sunt alături şi, bănuiesc, că şi o sărbătoare şi cealaltă constituie o împlinire în timp a neamului aflat în acest spaţiu de lume.

Ne mîndrim, că prin intermediul Festivalului Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet, care are o rezonanţă mare în lume, ne facem şi mai cunoscuţi, şi mai apreciaţi. Devenim, cred eu, şi graţie acestui eveniment, promotori fideli ai culturii noastre muzicale în lume. Despre Teatrul de Operă şi Balet din Chişinău se ştie pe mapamond şi datorită Festivalului la care invităm, în măsura posibilităţilor, vedete de pe marele scene ale lumii.

Şi pentru anul acesta am pregătit melomanilor adevărate surprize ... Vor evolua în spectacole şi recitaluri mari cîntăreţi de operă. Bunăoară, pentru prima dată ne vor bucura sufletul Niko Marcov-Isakov (Bulgaria), Gabriella Morigi (Italia), Michal Marzek (Polonia), David Gvinianidze (Georgia), Iuhani Numminen (Finlanda) şi alţii. Bineînţeles, nu ne imaginăm lipsa prezenţei la festival a remarcabilului dirijor Alexandru Samoilă. Şi, de asemenea, suntem bucuroşi să-i revedem la pupitrul dirijoral pe maestrul Alexei Baklan (Ucraina), Gheorghe Stanciu (România), şi să-i reascultăm pe Irina Biculova (Rusia), Gabriella Felber (Ungaria), Mihail Gubski (Rusia), Mihai Munteanu, Valeriu Cojocaru, Boris Materinco şi alţii. Sper să nu se supere ceilalţi colegi de la Teatrul Naţional de Operă şi Balet, pe care nu-i nominalizez, dar fără de care Festivalul n-ar fi o sărbătoare.

Le ofer întrega mea recunoştinţă !

Spunînd acestea, recunosc, pe cît de dificile şi imposibile s-ar părea uneori pregătirile, pe atît de împlinit şi luminat mi-e sufletul atunci, cînd în lumina toamnei se aprind şi luminile rampei care anunţă cîteva zile pline de muzică aleasă.

Cîntăreţi din toată lumea, veniţi la noi!... La Chişinău opera nu se termină, baletul nu se epuizează ... Poftiţi ... Ca un sunet, ca un armonios acord sîntem ... Ca un cîntec ce a rămas să doinească peste timpuri. Delectaţi-vă cu muzica de valoare ce s-a transmis din generaţie în generaţie, şcolile naţionale de un înalt nivel de cultură ...

Cu drag de Dumneavoastră,
Maria BIEŞU

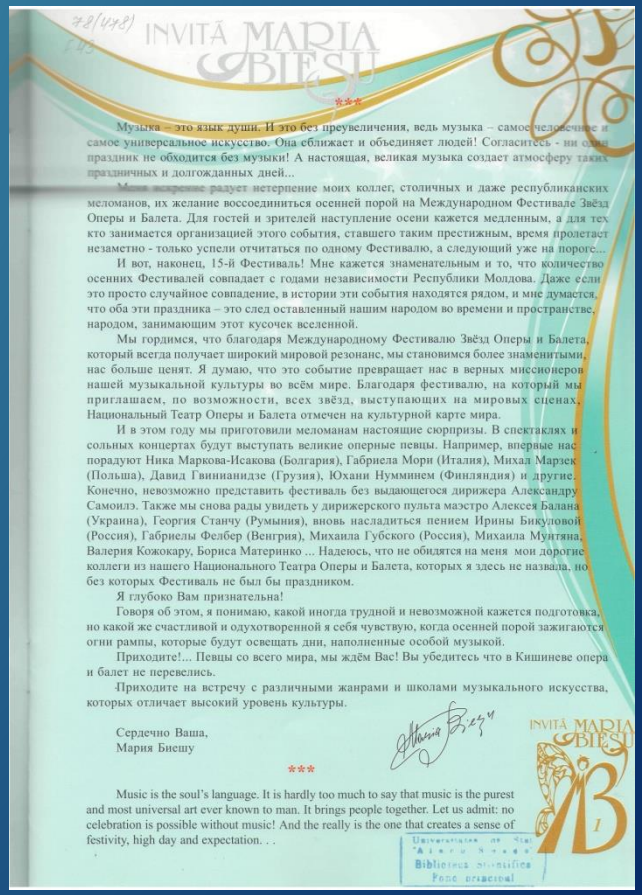

78(478)
F43

INVITĂ MARIA BIEȘU

***

Музыка – это язык души. И это без преувеличения, ведь музыка – самое человечное и самое универсальное искусство. Она сближает и объединяет людей! Согласитесь - ни один праздник не обходится без музыки! А настоящая, великая музыка создает атмосферу таких праздничных и долгожданных дней...

Меня искренне радует нетерпение моих коллег, столичных и даже республиканских меломанов, их желание воссоединиться осенней порой на Международном Фестивале Звёзд Оперы и Балета. Для гостей и зрителей наступление осени кажется медленным, а для тех кто занимается организацией этого события, ставшего таким престижным, время пролетает незаметно - только успели отчитаться по одному Фестивалю, а следующий уже на пороге...

И вот, наконец, 15-й Фестиваль! Мне кажется знаменательным и то, что количество осенних Фестивалей совпадает с годами независимости Республики Молдова. Даже если это просто случайное совпадение, в истории эти события находятся рядом, и мне думается, что оба эти праздника – это след оставленный нашим народом во времени и пространстве, народом, занимающим этот кусочек вселенной.

Мы гордимся, что благодаря Международному Фестивалю Звёзд Оперы и Балета, который всегда получает широкий мировой резонанс, мы становимся более знаменитыми, нас больше ценят. Я думаю, что это событие превращает нас в верных миссионеров нашей музыкальной культуры во всём мире. Благодаря фестивалю, на который мы приглашаем, по возможности, всех звёзд, выступающих на мировых сценах, Национальный Театр Оперы и Балета отмечен на культурной карте мира.

И в этом году мы приготовили меломанам настоящие сюрпризы. В спектаклях и сольных концертах будут выступать великие оперные певцы. Например, впервые нас порадуют Ника Маркова-Исакова (Болгария), Габриела Мори (Италия), Михал Марзек (Польша), Давид Гвинианидзе (Грузия), Юхани Нумминем (Финляндия) и другие. Конечно, невозможно представить фестиваль без выдающегося дирижера Александру Самоилэ. Также мы снова рады увидеть у дирижерского пульта маэстро Алексея Балана (Украина), Георгия Станчу (Румыния), вновь насладиться пением Ирины Бикуловой (Россия), Габриелы Фелбер (Венгрия), Михаила Губского (Россия), Михаила Мунтяну, Валерия Кожокару, Бориса Материнко ... Надеюсь, что не обидятся на меня мои дорогие коллеги из нашего Национального Театра Оперы и Балета, которых я здесь не назвала, но без которых Фестиваль не был бы праздником.

Я глубоко Вам признательна!

Говоря об этом, я понимаю, какой иногда трудной и невозможной кажется подготовка, но какой же счастливой и одухотворенной я себя чувствую, когда осенней порой зажигаются огни рампы, которые будут освещать дни, наполненные особой музыкой.

Приходите!... Певцы со всего мира, мы ждём Вас! Вы убедитесь что в Кишиневе опера и балет не перевелись.

Приходите на встречу с различными жанрами и школами музыкального искусства, которых отличает высокий уровень культуры.

Сердечно Ваша,
Мария Биешу

***

Music is the soul's language. It is hardly too much to say that music is the purest and most universal art ever known to man. It brings people together. Let us admit: no celebration is possible without music! And the really is the one that creates a sense of festivity, high day and expectation. . .

Universitatea de Stat "Alecu Russo"
Biblioteca universitară
Fond principal

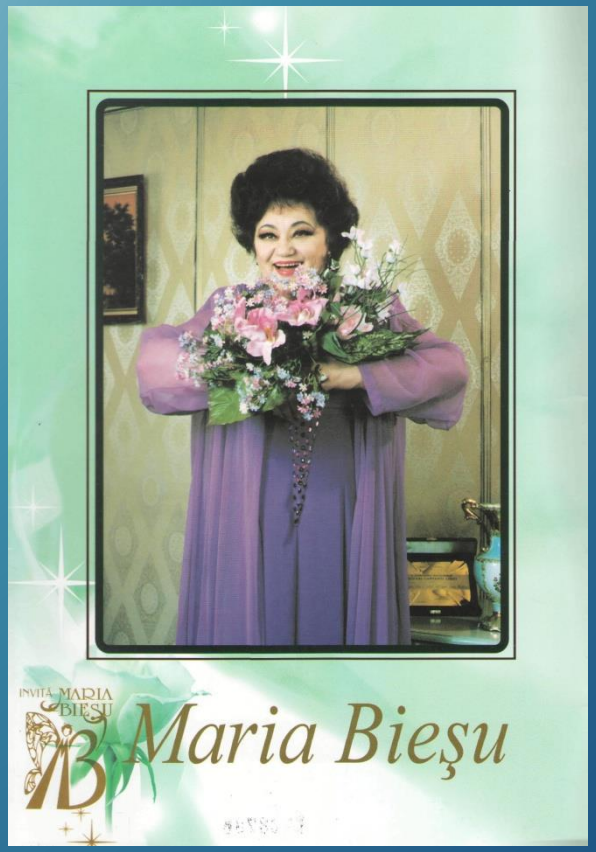

Sunt un om fericit! Din mai multe motive. Unul ar fi că mi-a dăruit Dumnezeu Cântecul – este tot ce poate fi mai minunat! Apoi, datorită aceluiaşi dar divin am ajuns a fi bogată în prieteni. Nu cred că printr-o altă forţă aş putea fi adunate împreună atâtea inimi, care să vibreze în unison şi să-şi înalţe sufletul spre aceleaşi culmi.

Datorită cântecului şi timpul pierde noţiunea de trecere.

Numărătoarea anilor se face cu totul şi cu totul deosebită. Bunăoară, pentru mine 45 de ani de acvtivitate scenică înseamnă tot atâtea clipe fulminante, prin care abia de am reuşit să mărturisesc lumii dragostea *nemărginită pentru operă. Poate din acest motiv am şi lansat, apoi realizat ideea unui Festival prin care să* chem oamenii să vină în universul muzicii – cel mai aproape de Dumnezeu spaţiu!

Mă bucur în fiecare toamnă să-mi întâlnesc prietenii de aici şi de departe, veniţi nu doar la Festivalul "Invită Maria BIEŞU", dar într-un fel la întâlnirea cu sine prin intermediul operei şi baletului. Acelaşi lucru mi se întâmplă şi mie an de an. Parcă ar fi să ajung la o răscruce, unde fac un popas, mulţumindu-i providenţei pentru harul ce mi l-a dat, apoi rugându-mă să-mi ajute să merg mai departe.

Deşi fiecare ediţie a Festivalului este deosebită, aceasta pentru mine semnifică un bilanţ al realizărilor. De aceea mă bucură prezenţa la acest eveniment a oamenilor care m-au călăuzit la începuturi. Printre ei este draga mea prietenă – o doamnă-regină a scenei Irina Arhipova. De asemenea mă bucur foarte mult de prezenţa lui Teimuraz Guguşvili, Ion Iancu, Askar Abdrazakov, Vladislav Piavko, precum şi a colegilor mei de aici fără de care, fireşte, n-aş putea ieşi în scenă. Sunt minunaţi! Şi Alexandru Samoilă, Nicolae Dohotaru, Mihai Munteanu, Vladimir Dragoş, Nicolae Busuioc…

Opera, mi-e dragă munca pe care o fac cu toată dăruirea şi mărturisesc – mi-e drag spectatorul, căci pentru el ne sacrificăm noi artiştii. Mă bucură faptul că Festivalul iniţiat şi dirijat de mine a obţinut recunoaşterea conducerii de vârf a Ţării – va fi de acum înainte patronat şi protejat la nivelul cel mai înalt…

Sunt, şi mă simt într-adevăr fericită!

Maria BIEŞU, Artistă a Poporului

Я очень счастливый человек! И по многим причинам. Во-первых, Бог подарил мне Песню – а что может быть прекраснее! Со временем этот божественный дар собрал вокруг меня множество друзей. Не думаю, что какая-либо другая сила смогла бы собрать вместе столько сердец, которые бы звучали в унисон, вознося и облагораживая души.

Песня приостанавливает Время.

И ощущение прожитых лет становится особенным. Например, для меня 45 лет творческой деятельности – это все те пережитые мгновения, которые дали мне возможность доказать миру свою огромную любовь к опере. Может быть, именно поэтому я пришла к идее организации Фестиваля, а потом и к ее реализации. Этот Фестиваль приглашает людей в мир музыки, мир, приближающий их к Богу!

Каждую осень я очень рада встрече с друзьями, живущими здесь и приезжающими издалека; они приезжают не только на Фестиваль «Приглашает Мария Биешу», но и для того, чтобы встретить самих себя, погрузившись в мир оперы и балета. Из года в год то же самое происходит и со мной. И каждый раз я словно оказываюсь на перепутье, и, остановившись, благодарю провидение за Божественный дар, а потом прошу дать мне силы продолжать двигаться вперед.

Несмотря на то, что каждый Фестиваль дарит что-то особенное, для меня это возможность подвести итоги. Поэтому меня особенно радует, когда на Фестиваль приходят люди, которые были моими проводниками в начале пути. Среди них моя любимая подруга – королева сцены – Ирина Архипова. Также я всегда очень рада видеть Теймураза Гугушвили, Иона Янку, Аскара Абдразакова, Владислава Пьявко и других. Не могу не назвать и моих коллег из Молдовы, без которых, естественно, я не мыслю себя на сцене. Они прекрасны! И Александр Самоилэ, и Николае Дохотару, Михай Мунтяну, Владимир Драгош, Николае Бусуйок…

Мне дорог Оперный театр, мне дорога моя работа, которой я отдаю всю душу, и признаюсь, мне очень дороги зрители, потому что именно для них мы, артисты, жертвуем собой. Меня радует тот факт, что Фестиваль, организованный и руководимый мною, получил признание у нашего правительства, и теперь будет поддерживаться на самом высоком уровне…

Я счастлива, и действительно чувствую себя счастливой!!!

Мария БИЕШУ, народная артистка

F43
1228786
1228786

„Mi se pare semnificativ pînă şi faptul, că cifra toamnelor în care a avut loc Festivalul coincide cu numărul anilor de Independenţă a Republicii Moldova.”

M. BIEŞU

OFRANDA MUZELOR TEATRULUI MUZICAL

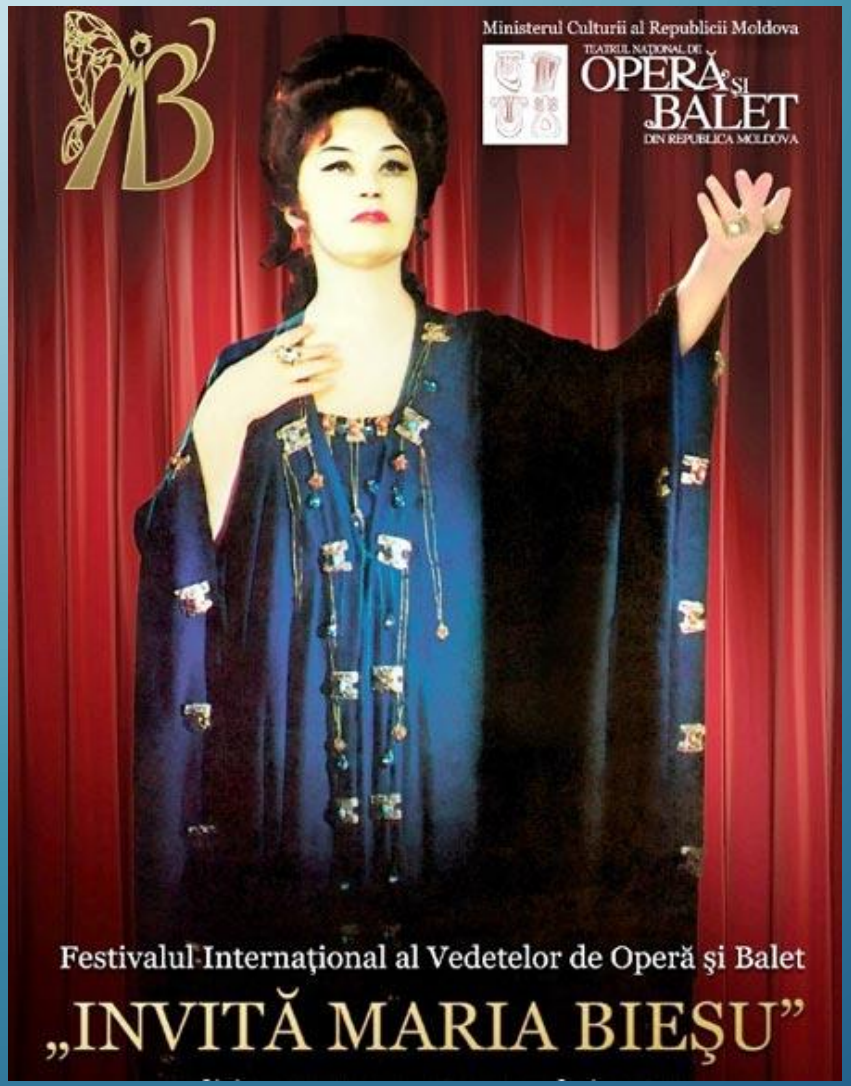

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

Un prim acord al toamnei – Festivalul M. BIEŞU

FESTIVALUL „INVITĂ MARIA BIEŞU" LA 20 DE ANI

Se împlinesc 20 de ani de când la Chişinău toamnele încep printr-o invitaţie cu totul şi cu totul specială.
Suntem invitaţi să intrăm în armonie cu magnificele culori ale toamnei prin intermediul muzicii.

Invitaţia e cu atât mai tentantă, cu cât cea care ne invită este însăşi Maria Bieşu, Primadona Operei Naţionale.

Totodată, suntem mereu surprinşi de componenţa extraordinară a oaspeţilor veniţi la Chişinău, care în toate cazurile au fost mari figuri ale lumii muzicale contemporane.

Astfel, sintagma „Invită Maria Bieşu" a căpătat în timp o valoare nu doar estetică, ci şi una sentimentală, care face din Teatrul Naţional de Operă şi Balet un templu al muzicii universale în universul toamnei.
Şi când te gândeşti că totul a început într-o perioadă de mari frământări sociale şi politice, în septembrie 1990!

Pe fundalul atâtor strămutări ce au rămas într-o mare măsură neînţelese încă şi azi, ideea de a inaugura la Chişinău Primul Festival Internaţional al marilor cântăreţi de operă din întreaga lume, cu genericul „Invită Maria Bieşu", a fost din toate punctele de vedere o idee salvatoare — salvatoare pentru sufletele noastre mereu dornice de înălţimi şi lumini celeste la intrare în toamnă.

PREZENȚE ÎN CALENDARUL NAȚIONAL

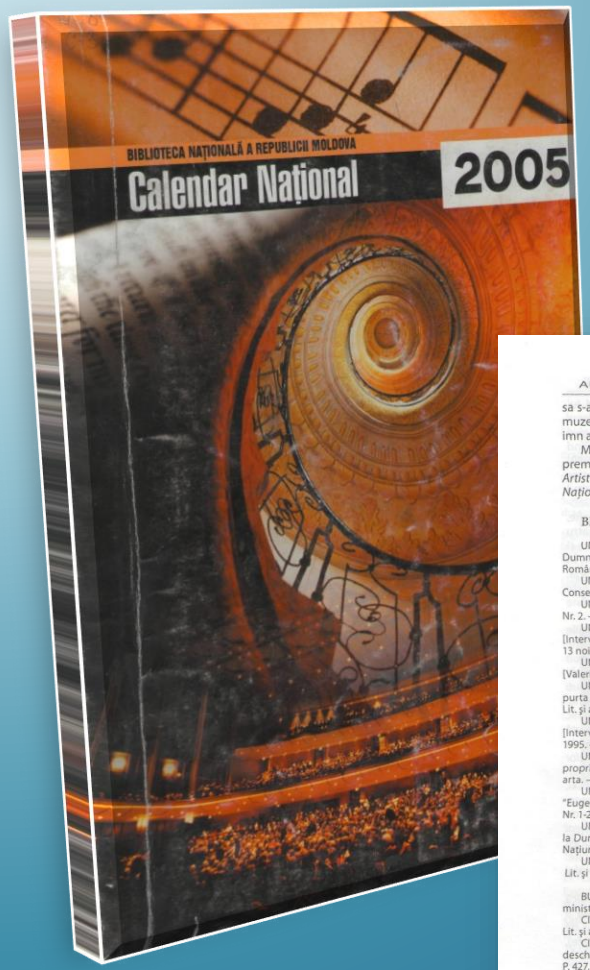

sa s-a creat, după modelul *Inelul spiritual*, un complex muzeal la Zaim, în memoria autorului celui mai frumos imn al limbii române, Alexe Mateevici.

Munca sa enormă este apreciată cu diplome și premii. Este *Om emerit în arte* al Federației Ruse (1981), *Artist al Poporului* din Moldova (1989), laureat al *Premiul Național* (1990).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

UNGUREANU, ION. "A ne împlini ca oameni în fața lui Dumnezeu...": [Interviu] / Consemnare: Emilia Ghețu // Limba Română. – 1995. – Nr. 4. – P. 136-142.

UNGUREANU, ION. "Cea mai scumpă comoară": [Interviu] / Consemnare: G. Lăcătușu // Revista română. – 1997. – Nr. 3. – P. 2.

UNGUREANU, ION. Dramele Basarabiei // Familia. – 1995. – Nr. 2. – P. 39-41.

UNGUREANU, ION. "Importantă este directiva sufletului": [Interviu] / Consemnare: M. Morăraș // Viața satului. – 1993. – 13 noiemb. – P. 3.

UNGUREANU, ION. La aniversarea unui "tânăr de 60 de ani": [Valeriu Gagiu] // Lit. și arta. – 1998. – 7 mai. – P. 6.

UNGUREANU, ION. "O reinstaurare a vechiului sistem ar purta pecetea lui Cain": [Interviu] / Consemnare: Irina Nechit // Lit. și arta. – 1995. – 31 aug. – P. 6.

UNGUREANU, ION. Plecările și venirile lui Ion Ungureanu: [Interviu] / Consemnare: Rodica Iuncu // Flux: Ed. de vineri. – 1995. – Nr. 11. – P. 21.

UNGUREANU, ION. "România merge în vârful degetelor în propria casă": [Interviu] // Consemnare: Viorel Patrichi // Lit. și arta. – 1995. – 16 noiemb. – P. 3.

UNGUREANU, ION. "Să nu cazi în păcatul disperării": [Teatrul "Eugen Ionescu" la 10 ani de la înființare] // Sud-Est. – 2001. – Nr. 1-2. – P. 10-16.

UNGUREANU, ION. "Un suflet îndurerat ajunge mai lesne la Dumnezeu...": [Interviu] / Consemnare: C. T. Vâslan // Glasul Națiunii. – 1997. – 4 iun. – P. 5-6.

UNGUREANU, ION. "Vă lassă m-aștepta...": [Ion Vatamanu] // Lit. și arta. – 1993. – 19 aug. – P. 4.

* * *

BULAT, EUGENIA. Clopotul tăcerii: [Versuri închinate ex-ministrului Ion Ungureanu] // Lit. și arta. – 1995. – 3 aug. – P. 6.

CIMPOI, MIHAI. De la înălțimea piramidei: [I. Ungureanu] // Lit. și arta. – 1995. – 3 aug. – P. 6.

CIMPOI, MIHAI. Ion Ungureanu // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chișinău, 1997. – P. 427.

CORCIOVESCU, CRISTINA. Ungureanu, Ion // Corciovescu, Cristina. 1234 cineaști români: Ghid biofilmogr. / Cristina Corciovescu, Bujor T. Răpeanu. – București, 1996. – P. 374.

FAGURE, MIHAI. Spațiul sufletului: [Ion Ungureanu: la 60 de ani] / Viața satului. – 1995. – 5 aug. – P. 1.

Ion Ungureanu // Calendarul bibliotecarului '95. – Chișinău, 1994. – P. 87-88.

MĂTCAȘ, NICOLAE. Un ministru șomer: [Ion Ungureanu] // Lit. și arta. – 1995. – 3 aug. – P. 6.

PROCA, PAVEL. Sub podul lui Faurmaur: [I. Ungureanu] // Lit. și arta. – 2003. – 31 iul. – P.6.

PURICE, LUCIA. Fericirea de o clipă a unui neam...: [I. Ungureanu – la 60 de ani] // Lit. și arta. – 1995. – 3 aug. – P. 6.

PURICE, LUCIA. Să ne aurărim cu aurul iubirii...: [I. Ungureanu] // Lit. și arta. – 1996. – 9 mai. – P. 6.

*Ungureanu, Ion // Literatura și arta Moldovei: Enciol.: În 2 vol. Vol. 2. – Chișinău, 1986. – P. 352.

Ungureanu, Ion: [Numirea lui Ion Ungureanu în funcția de ministru al Culturii și Cultelor] // Lit. și arta. – 1990. – 15 febr. – P. 1.

VIERU, GRIGORE. Două mari personalități basarabene: [Nicolae Testemițeanu și Ion Ungureanu] // Lit. și arta. – 1995. – 27 iul. – P. 6.

VIERU, GRIGORE. Victimă a denaturării din ierarhia valorilor: [Ion Ungureanu] // Limba Română. – 1995. – Nr. 4. – P. 139.

Webpagina lui Ion Ungureanu // www.iatp.md/film-moldova / Biografii Web Film / Website lui Ion Ungureanu. html.

V. G.

Maria BIEȘU
1935

Cântăreață de operă (soprană lirico-dramatică), [illegible]lied, profesoară. S-a născut la 3 aug. 1935, în familia [illegible]ățanilor Tatiana și Luca Bieșu, în s. Volintiri, jud. Cetatea [illegible] Albă (actualmente Ștefan Vodă).

Studiază la Conservatorul de Stat *G. Musicescu* (1956-1961) cu Susana Zarifian (1956-1960) și Polina Botezat (1960-1961) (canto), Nachmann Leib (armonie), Gheorghe Borș (teorie-solfegiu), Alexandr Abramovici și Alexandra Beilina (istoria muzicii), Boris Milliutin și Timofei Gurtovoi (mișcare scenică). În studenție devine laureată a Festivalului mondial al tineretului și studenților (Moscova, 1957). Evoluează ca solistă la Orchestra de muzică populară *Flueraș* (1958-1960). Din 1961 e solistă la Teatrul de Operă și Balet, debutând în rolul titular din opera *Tosca* de G. Puccini (1962). În 1965-1967 își perfecționează măiestria interpretativă la Teatrul *La Scala* din Milano (Italia) sub conducerea celebrului pedagog Enrico Piazza. Tot în acest răstimp devine laureată a Concursului Internațional *Ceaikovscki* din Moscova (Premiul III). În 1967 obține Premiul I și titlul *Cea mai bună Cio-Cio-San din lume*, pentru cea mai reușită interpretare a acestui rol la Concursul Internațional consacrat memoriei soliștei Miura Tamaki (Tokio).

A întreprins numeroase turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, SUA, România, Brazilia, Franța, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia și celelalte republici ale fostei URSS. Participă la ciclul de concerte *Voci sublime* de la Berlin, la festivalurile muzicale *Stelele Moscovei*, *Nopțile albe*, *Primăvara kieveană*, *Toamna bielorusă*, *Zorii Crimeii*, *Mărțișor* etc.

Opera italiană romantică din secolul XIX predomină în repertoriul cântăreței. Lista rolurilor interpretate cuprinde peste 30 de titluri, artista având ca temă majoră – destinul femeii, eterna cale pe spinii dragostei, sacrificiului, suferințelor, morții. Aceasta cale o străbat aproape toate eroinele ei.

Muzicalitatea sa deosebită, timbrul vocal catifelat de mare întindere, tehnica perfectă se îmbină organic cu dramatismul scenic, ce-i permite să interpreteze virtuozitate roluri titulare din creațiile universale: Aida, Desdemona, Leonora, Santuzza (în opera omonimă), în *Othello*, *Trubadurul*, *Forța destinului* de G. Verdi, Cio-Cio-San, Turandot, Mimi (în operele omonime), *Boema* de G. Puccini; Tatiana, Liza, Nastasia, Iolanta (*Evgheni Oneghin*, *Dama de pică*, *Vrăjitoarea*, opere omonimă de P. I. Ceaikovski) ș.a.

Talentul ei se manifestă plenar și în registrul [illegible] din opera *Adrienne Lecouvreur* de F. Cilea, Norma

[illegible], aceasta fiind culmea incontestabilă a creației [illegible] domeniul operei.

[illegible]interpretează cu succes și roluri din operele com[illegible]lor din Moldova: Aurelia, Olga (opera omonimă, [illegible], opera *Serghei Lazo* de D. Gherșfeld); [illegible] (*Balada eroică* de A. Stârcea), Glira (omonimă [illegible]leaga); Ruxanda (*Alexandru Lăpușneanu* de Gh. [illegible]).

[illegible] remarcă în numeroase recitaluri de muzică [illegible] de compozitori ruși (M. Glinka, A. Dargomîjski, [illegible]-Korsakov, S. Rahmaninov, D. Șostakovici, [illegible]ev, G. Sviridov) etc. În repertoriul de cameră al [illegible] se înscrie muzică din cinci secole, interpretând [illegible]ocale de J. S. Bach, G. F. Händel, W. A. Mozart, [illegible]ubert, F. Listz, J. Brahms, G. Carissimi, A. Stradella, [illegible]rosa, G. Caccini ș.a., precum și de compozitori [illegible]: E. Coca, V. Zagorschi, S. Lungul, V. Rotaru, [illegible]. A colaborat cu: I. Alterman, L. Gavrilov, A. Mo[illegible], L. Hudolei, T. Gurtovoi, T. Alioșina, L. Erofeeva, [illegible]ov, M. Munteanu, I. Paulencu, T. Cuzmina, V. [illegible], S. Lunchevici, A. Solovianenko, V. Tretiak, A. [illegible], I. Arhipova, I. Mazurok, E. Obrazțova, V. Ca[illegible], Gh. Mustea, A. Samoilă, Florin Diaconescu, Cristian [illegible]escu, Cornelia Calistru, Maria Slătinaru-Nistor ș.a.

[illegible]produs în filmele *Vocea mea e pentru tine* (Telefilm-[illegible], 1971); *Cântă Maria Bieșu* (Telefilm-Chișinău, [illegible] *Cu dragoste către voi* (Telefilm-Chișinău, 1979); [illegible]-San (Moldova-film, 1981); *Floria Tosca* (Telefilm-[illegible], 1982); *O, Marie!...* (Ecran, Moscova, 1984).

[illegible]nregistrat la Radio Chișinău creații de A. Boito, [illegible]riov, A. Borodin, A. Aliabiev, J. Strauss, F. Cho[illegible], Reger, G. Faure, C. M. Weber, A. Arutiunian, C. [illegible] P. I. Ceaikovski, D. Șostakovici, R. Glier, A. Gre[illegible], G. Musicescu, T. Chiriac, S. Drăgoi, S. Buzilă, [illegible], A. Stârcea, D. Gheorghiță, S. Șapiro, A. Ranga, [illegible], D. Gherșfeld ș. a.

[illegible] didactic la Conservatorul *G. Musicescu* (din [illegible] docent (1983); profesor universitar (1987). [illegible] Inesa Anisanian, Iurie Stamati, Sofia Donica, [illegible], Ștefania Ștefan, Sofia Onuță.

[illegible]embră a mai multor jurii ale unor concursuri [illegible]inka, *Ceaikovski*) și festivalurilor internaționale [illegible] canto (*Tokio, Barcelona, Budapesta*). Președintă [illegible]iunii Muzicienilor din Republica Moldova (din [illegible]). În această calitate este preocupată de starea [illegible]osperitatea artei muzicale. O deosebită atenție [illegible] tineretului și copiilor. Festivalul tinerilor [illegible]reți *A. Stârcea, festivalurile folclorice, sărbătorile* [illegible]ie muzicale a copiilor – toate aceste manifestări [illegible]torează în mare măsură participării și grijii [illegible]onale a cântăreței.

[illegible]ceședintă a Uniunii Internaționale a Muzi[illegible]lor (Moscova); fondatoare a Festivalului Inter[illegible]onal al vedetelor de operă și balet *Vă invită Maria* [illegible], care are loc anual la Chișinău (ed. I-a, 19-28.IX.

[illegible]umele Mariei Bieșu îl poartă Școala de arte din Ștefan [illegible] (1997). Artistă emerită din Republica Moldova [illegible], Artistă a Poporului din Republica Moldova (1967) și [illegible]RSS (1970). Laureată a Premiului de Stat al Moldovei [illegible] și din URSS (1974). Laureată a Premiului *V. Lenin* [illegible] Erou al Muncii Socialiste. Ordinele *Drapelul Roșu* [illegible]ncă și *Insigna de Onoare*. *Ordinul Republicii* (1993). Ordinul Național *Steaua României* în grad de Comandor. Decorată cu Medalia de Aur al Fundației *Irina Arhipova* din Rusia. Membru de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1999).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Înregistrări audio:

Arta muzicală a Moldovei = Muzykal'noe iskusstvo Moldavii. – Moskva: Melodiă, [S.a.]. – 1 disc. [Din conț.: Maria Bieșu. Ariă Cio-Cio-San: [Opera omonimă / Muzica]: G. Puccini; Orkestr Bol'şogo Teatra SSSR; Diriżer: B. Hajkin].

BIEȘU, MARIA. Arii / Orkestr Bol'şogo Teatra SSSR; Diriżer: Boris Hajkin. – Moskva: Melodiă, [S.a.]. – 1 disc.

BIEȘU, MARIA. Iz sokrovišnicy mirovogo ispolnitel'skogo iskusstva: vokalisty = The world's leading interprets of music: vocalists / Orkestr Bol'şogo Teatra SSSR; diriżery: M. Ermler, B. Hajkin; partiâ f-no: E. Šenderović. – Moskva: Melodiă, 1983. – 1 disc.

BIEȘU, MARIA. Russian vocal school = Russkaâ vokal'naâ škola: Bach; Händel; Caccini; Schubert; Verdi; Puccini; Boito; Godard. – Moskva: CD, 1996.

BIEȘU, MARIA. Arii i sceny iz russkih oper / Orkestr Bol'şogo Teatra SSSR; Diriżer: Mark Ermler. – Moskva: Melodiă, [S.a.]. – 1 disc.

BIEȘU, MARIA. Arii iz oper / Orkestr Bol'şogo Teatra SSSR; Diriżer: Mark Ermler. – Moskva: Melodia, [S.a.]. – 1 disc.

BIEȘU, MARIA. Opera's arias, folkloric sings and romances: Puccini; Bellini; Verdi; Tchaikovsky; Händel; Caccini; Shorilli; Doga; Duca; Coca; Albinoni. – Chișinău: CD, 1999.

Moldavskij suvenir / Orkestr. Bol'şogo Teatra SSSR; Diriżery: M. Ermler, B. Hajkin. – Moskva: Melodiă, [S.a.]. – 2 disc.

[Din conț.: Maria Bieșu: soprano. Scena i ariozo Lizy: "Pikovaâ dama"; Ariă i ariozo Kumy: "Čarodejka" / P. I. Čajkovskij; Monolog Cio-Cio-San: [Operă omonimă] / G. Puccini; Ariă Aidy: [Operă omonimă] / G. Verdi].

NOREIKA, VIRGILIUS. Arii iz oper = Opera arias / Orkestr Bol'şogo Teatra SSSR; Maria Bieșu: Soprano; Diriżer: B. Hajkin. – Moskva: Melodiă, [S.a.]. – 1 disc. – [Din conț.: Maria Bieșu. Aria Adriènne: "Adriènne Lecouvreur", 1 dejstvie [Muzica]: F. Cilea; Kavatina Norma: [Operă omonimă], 1 dejstvie / V. Bellini].

PURCELL, H. Dido and Aeneas: Opera v 3-h dejstviah, 4-h kartinah / Maria Bieşu: soprano; Vladimir Dragoş: bariton; Hor Gosteleradio Moldavskoj SSR; Hudož. ruk.: Teodor Zgureanu; Kamernyj ansambl' Gosteleradio Moldavskoj SSR; diriżer: Alexandru Samoilă. – Moskva: Melodiă, 1985. – 2 disc.

RUSSIAN CONSERVATORY. Chorale, Chamber and popular style music. – Chișinău: CD, 1997. – Disc B. – [Din conț.: Maria Bieșu. Iar când mă vei iubi cu-adevărat: Romanță / Vers. L. Sobețchi].

Note muzicale:

Arii, romansy i pesni iz repertuara Marii Bieșu: Dlâ soprano v soprovožden'i f-no. – Moskva: Muzyka, 1977. – 120 p.

* * *

BIEȘU, MARIA. [Comunic., presa străină despre cântăreață, *roluri din op. interpretate de Maria Bieșu]: [În Ib. rom., engl., rusă]*. – [S.l.]: [s.n.], [s.a.]. – 32 p.

Viziuni actuale asupra operisticii și baletului: Vă invită Maria Bieșu: [Opinii, comunic., eseuri, meditații, dialoguri, st.]. – Chișinău: [S.n.]. – 2000. – 399 p.

* * *

Bieșu, Maria = Bieshu, Maria / Sost. i tekst Eleny Vdovinoj. – Chișinău: Timpul, 1986. – 227 p.

KIRILLOVA, Ů. Maria Bieșu: Tvorčeskij portret. – Moskva: Muzyka, 1985. – 92 p.

VDOVINA, ELENA. Maria Bieșu. – Chișinău: Lit. Artistică, 1977. – 123 p. – [În Ib. rusă].

* * *

BIEȘU, MARIA. Când omului i s-au tăiat aripile, i-a fost dată muzica: [Interviu] / Consemnare de Claudia Partole // Univers muzical. – 2002. – Nr. 1. – P. 4-7.

BIEȘU, MARIA. Cu valori mari în circuitul universal: Interviu cu Maria Bieșu, președintele Uniunii Muzicienilor din Moldova, Artistă a Poporului / Consemnare de Victor Stahi // Moldova literară. – 1997. – 12 mart. – P. 3.

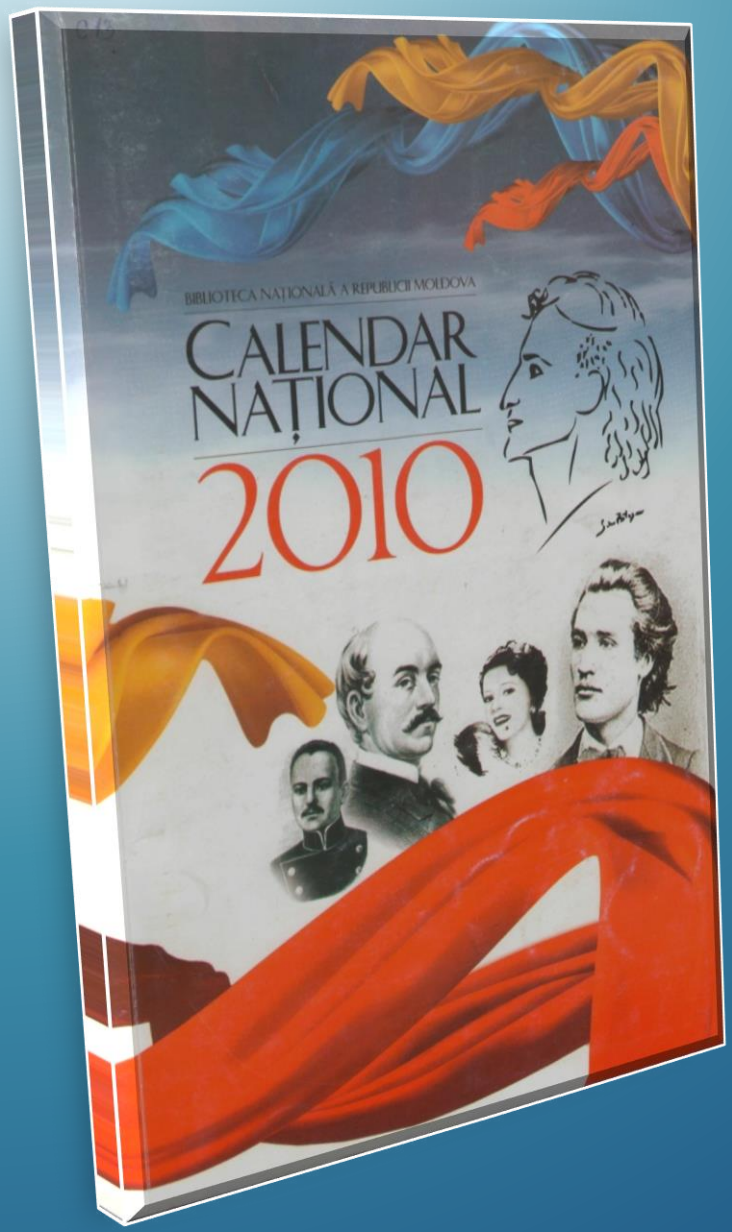

„Muzica este graiul sufletului”

M. BIEŞU

Maria BIEŞU
1935

Cântăreaţă de operă, soprană şi lied, Primadona Operei Naţionale din Republica Moldova, profesor universitar, academician.

S-a născut la 3 aug. 1935 în com. Volintiri (actualmente r-nul Ştefan Vodă).

În 1951 a absolvit şcoala din satul natal, continuându-şi studiile la un colegiu cu profil agrar din or. Leova. Pe scenă, a debutat la un concurs raional, ca solistă în cadrul formaţiei de muzică populară *Fluieraş*, alături de celebrii Tamara Ciobanu şi Serghei Lunchevici.

În 1955-1961a studiat la Conservatorul de Stat din Chişinău, în clasa pedagogului Suzana Zarifian, apoi a profesorului Polina Botezat. După absolvire a fost angajată la Teatrul de Stat de Opera şi Balet din Chişinău, pe a cărui scenă, în 1962, a interpretat atia Florei Tosca din opera *Tosca* de G. Puccini. Succesul a fost recunoscut atât de specialişti, spectatori, cât şi de teatrul care a început să proiecteze un repertoriu special pentru ea. În 1963 îşi prezintă cu brio rolul din *Madame Butterfly* în oraşul bulgar Ruse, iar în 1964 interprinde un faimos turneu prin mai multe oraşe ale ex-URSS. Într-un şir de spectacole, l-a avut ca partener pe Muslim Magomaev.

În 1965-1967 face stagiunea la Teatrul *La Scala* din Milano, unde sub conducerea renumitului pedagog Enrico Piazzi pregăteşte în limba italiană ariile Toscăi, Aidei, Cio-Cio-San şi Leonorei din operele lui G. Puccini şi G. Verdi. În 1967, a obţinut titlul de *„Cea mai bună Cio-Cio-san”* la Concursul Internaţional de canto *Miura Tomaki*, desfăşurat la Tokio, după care urmează o fructuoasă activitate concertistică. A întreprins numeroase turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, SUA, România, Brazilia, Franţa, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia, republicile ex-URSS. Participă la ciclul de concerte *Voci sublime* de la Berlin, la festivalurile muzicale *Stelele Moscovei, Nopţile albe de la Petersburg, Primăvara kiieveană, Toamna bielorusă, Zorii Crimeii, Mărţişor* etc.

Interpretează cu succes roluri din operele compozitorilor din Moldova: Aurelia, Olga (opera omonimă, respectiv, opera *Serghei Lazo* de D. Gherşfeld); Domnica (*Balada eroică* de A. Stârcea), Glira (omonimă de Gh. Neaga); Ruxanda (*Alexandru Lăpuşneanu* de Gh. Mustea); roluri titulare din creaţiile universale: Aida, Desdemona, Leonora, Santuzza (în opera omonimă, în *Othello, Trubadurul, Forţa destinului* de G. Verdi); Cio-Cio-San, Turandot, Mimi (în operele omonime, în *Boema* de G. Puccini); Tatiana, Liza, Nastasia, Iolanta (*Engheni Oneghin, Dama de pică, Vrăjitoarea*, opera omonimă de P. I. Ceaikovski) etc., în repertoriul cântăreţei predominând opera italiană romantică din secolul XIX: peste 30 de titluri.

Se remarcă în numeroase recitaluri de muzică camerală de compozitori ruşi (M. Glinka, A. Dargomîjski, N. Rimski-Korsakov, S. Rahmaninov, D. Şostakovici, S. Prokofiev, G. Sviridov) etc. A interpretat creaţii vocale de J. S. Bach, G. F. Händel, W. A. Mozart, F. Schubert, F. Liszt, J. Brahms, G. Carissimi, A. Stradella, D. Cimarosa, G. Caccini etc., precum şi de compozitori moldoveni: E. Coca, V. Zagorschi, S. Lungu, V. Rotaru, E. Doga.

Din 1980 activează şi la Conservatorul *G. Musicescu* din Chişinău; docent (1983), profesor universitar (1987).

Membră a mai multor jurii ale unor concursuri (*Glinka, Ceaikovski*) şi festivalurilor internaţionale de canto (Tokio, Barcelona, Budapesta). Preşedinte al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (din 1987).

Vicepreşedinte al Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova (din 1992).

Fondatoare a Festivalului Internaţional al vedetelor de operă şi balet *Invită Maria Bieşu*, care are loc anual la Chişinău (ed. I-a - 1990, ed. XVII - 2009).

Premii şi distincţii: Artistă Emerită a RM (1964), Artistă a Poporului din RM (1967), laureată a Premiului de Stat al RM (1968), Artistă a Poporului din ex-URSS (1970), laureată a Premiului de Stat al ex-URSS (1974), *Ordinul Republicii* (1992), Ordinul Naţional *Steaua României* în gradul de Comandor (Bucureşti, 2000), laureată a Premiului Fondului *Irina Arhipova* şi Medalia de Aur, Medalia *Mihai Eminescu* (Bucureşti, 2001), membră de onoare a Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (din 1999). Om de Onoare al oraşului Chişinău (1987), *Doctor Honoris Causa* al Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău.

A semnat cartea de memorii *Viaţa mea e un turneu...*, menţionată cu Premiul *Cartea Anului*, în cadrul Salonului Internaţional de carte din Chişinău 2009.

A se vedea şi articolele din *Calendarul bibliotecarului 1994*. – Chişinău, 1993. – P. 78-80; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 214-216.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bieşu, Maria. Viaţa mea e un turneu... / Maria Bieşu. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2009. – 209 p.

***

Maria Bieşu: Scena, Opera - Dragostea mea / dir. imagine: Mihai Potârniche ; text : A. Dănilă; fotogr.: Mihai Potârniche. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2005. – 240 p.: fotogr.

Vă invită Maria Bieşu: Festival Internaţional al vedetelor de operă şi balet, 10 ani: 3-11 sept. 1998. – Chişinău: Tipogr. Sirius, 2000. – 26 p.: il. – Text paralel: română, rusă.

Vă invită Maria Bieşu: Viziuni actuale asupra operisticii şi baletului:

PREZENȚE ÎN PUBLICAȚII PERIODICE

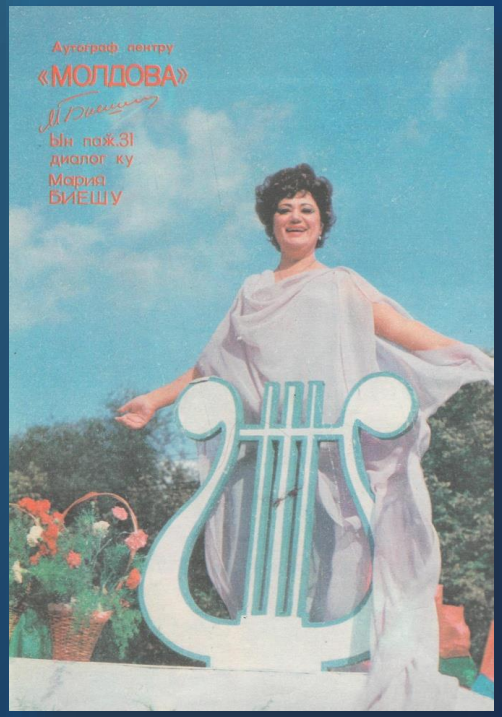

„Muzica este arta cea mai pur omenească şi cea mai universală dintre toate…”

M. BIEŞU

Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet „Invită Maria Bieşu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006. **Ch. : [S.n.], 2006. 33 p.**

„Muzica îi apropie, înrudeşte pe oameni…”

M. BIEŞU

DOAMNA ŞI DOMNII CULTURII

NICOLAE POPA

AVE MARIA!

COLINELE SONORE ALE MARIEI BIEŞU

Vocea cu înălţătoare sonorităţi celeste a Mariei Bieşu a completat mereu golul format după desfiinţarea dramatică a corurilor bisericeşti odată cu închiderea de către regim a bisericilor. Şi asta chiar dacă pentru majoritatea necăjiţilor noştri de pe la sate sau de la oraşe „Tosca” de Puccini, de pildă, era de neînţeles în sens direct, lingvistic. Interpretată de Maria Bieşu atunci, în 1962, „Tosca” însemna şi recuperarea unor armonii pierdute. Se zice că însăşi raportarea mai în glumă, mai în serios a denumirii acestei opere la cuvântul rusesc „tosca”, cu sensul de dor de vremuri trecute, era un prilej de amară ironie.

Referitor la talentul deosebit al tinerei interprete a acestui rol pe scena Operei din Chişinău, uimirea publicului era şi mai mare. Să urci oarecum direct din colbul drumurilor prăfoase ale unui sătuc de la sud pe cea mai importantă scenă din capitală, era mai mult decât un mare noroc, era, de fapt, o răzbunare a destinului. După nedreptăţile cauzate de urmările războiului şi de consecinţele anilor de foamete organizată pe la mijlocul secolului trecut, în toiul unui nesfârşit hostropăţ ideologic, când chiar şi folclorul trebuia să se înscrie în directivele de partid, apariţia unei voci cu deschidere spre templele muzicii clasice însemna o şansă de revitalizare a zonelor sufleteşti afectate de dezmăţul proletcultist apărut la noi peste noapte, odată cu tăvălugul colectivizării forţate. Se refăcea într-un fel traiectoria succesului cu adevărat european pe care îl repurtase în perioada interbelică o altă basarabeancă, celebra interpretă cu acelaşi nume, Maria, — Maria Cebotari.

De fapt, atunci, la 1962, Maria Bieşu, debutând ca proaspătă absolventă a Conservatorului cu rolul Floriei Tosca, inaugura în arta interpretativă basarabeană, după cum afirmă Rodica Iuncu, „cea mai strălucită carieră vocală din a doua jumătate a secolului XX, dar şi perspectiva unui teatru care a putut să întreţină şi să alimenteze această biografie de succes.”

6 / MOLDOVA / IULIE–AUGUST / #04

Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet „Invită Maria Bieşu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006. **Ch. : [S.n.], 2006. 33 p.**

„Nici o sărbătoare nu e fără muzică…”

M. BIEŞU

Ce-ar fi să recurgem la un simplu exercițiu de memorie? Mai precis, de memorie auditivă. Și anume, să ne amintim, fiecare în parte, în ce împrejurări ne-a fost dat de-a lungul anilor să o ascultăm pe Maria Bieșu. Rezultatul va fi, vă asigur, magnific și merită tot efortul. Vom descoperi, de-o pildă, că nici o altă voce de la noi nu ne-a însoțit cu mai multă fidelitate, însoțind totodată însăși biografia spirituală a spațiului pruto-nistrean.

Așa se face că vocea Mariei Bieșu ne ajunge mereu din urmă, se ține de noi încă din copilărie, auzită de la banalul difuzor de perete care, de regulă, nu tăcea decât noaptea, transformând la anumite ore ograda părintească într-o sală de concert, ceea ce însemna, fie și inconștient, o nesperată ocazie de civilizare în toiul grijilor multe și mărunte, și chiar umilitoare uneori, care te-ai mira să-l fi ocolit pe careva. În plus, însăși vestea că o fată simplă dintr-un sat oarecare, fără pregătire muzicală specială, îi făcea pe examinatorii de la Conservator să aplaude vrăjiți de vocea ei, fenomenul în sine era un semn încurajator pentru mulți alții. Era o dovadă că, precum se zice, "da, se poate!", că nu e totul pierdut, că vremurile ar putea să se reașeze. Or, nu dispăruseră cu totul cei care își mai aminteau cu nostalgie de Chișinăul interbelic, unde era pe cale să se afirme un faimos Teatru de Operă prin vocile unor Jean Athanasiu, Anastasia Dicescu, Nicolae Nagacevschi, Lidia Lipkovska, Elena Ivoni ș.a.

Așadar, apariția Mariei Bieșu cu vocea ei atât de neobișnuită însemna, pe drept cuvânt, un semn al destinului, un semn al

împlinirii noastre. Din fericire, tânăra interpretă s-a dovedit a fi la nivelul așteptărilor și în sensul recuperării unor vaste domenii ale artei interpretative. Și, probabil, același destin pecetluit în ceruri, a făcut ca între anii 1965—1967 să urmeze stagierea la Teatrul „La Scala” din Milano, unde vocea ei de soprano este îndrumată de către maestrul Enrico Piazza, elev al celebrului Arturo Toscanini, pentru viitoarele roluri de răsunet mondial.

Iar marele triumf nu s-a lăsat mult așteptat. În anul 1967 devine laureată a Concursului Internațional consacrat memoriei cântăreței japoneze Miura Tamaki, obținând totodată premiul de onoare „Globul de Aur”, iar pentru cea mai bună interpretare a rolului Cio-Cio-san i se decernează titlul de „Cea mai bună Cio-Cio-san din lume”.

De aici încolo, Maria Bieșu aparținea nu numai scenei moldovenești, ci și marilor scene ale lumii. Firește, avea oferte pentru a evolua în marele metropole occidentale, ceea ce presupunea, după cum ne putem da seama, mari bătăi de cap celor responsabili de eliberarea permiselor de trecere peste hotarele Uniunii Sovietice.

În această privință este cunoscut un caz aproape anecdotic. Se știe că după ce marea noastră cântăreață a evoluat pe scena Teatrului Metropolitan Opera din New York, conducerea acestui teatru a expediat către Ministerul Culturii al U.R.S.S. o ofertă oficială solicitând încheierea unui contract cu Maria Bieșu pentru o întreagă stagiune teatrală. Conform acestui contract, urma să interpreteze zece din cele mai frumoase roluri pe scena Metropolitanului.

Ei bine, răspunsul din partea oficialităților sovietice a fost: „Nu!”. Dar știți de ce? Și aici intervine anecdoticul caracteristic pentru acele timpuri marcate de perfidie partinică. Interpretei i s-a spus așa: „Să nu uiți că ești deputat, că trebuie să ai grijă de alegători, *că ai obligații morale față de ei*”.

Se mai spune că Maria Bieșu a fost tentată de mai multe ori să rămână "dincolo", însă nu s-a decis niciodată, deoarece ar fi fost de nesuportat pentru ea să rupă legăturile cu mama și cu surorile. Așa că a continuat să meargă pe de o parte la întâlniri cu alegătorii săi din Moldova, pe de alta - în diverse turnee prin Japonia, Australia, Cuba, Israel, S.U.A. etc.

De altfel, deși recunoscută unanim ca fiind Primadonă a Operei Naționale, Maria Bieșu a cântat mereu cu aceeași dăruire și în fața unui public obișnuit, în fața oamenilor de la țară sau în colective muncitorești. Ba chiar se zice că bucuria succesului e mai mare printre oamenii simpli.

În acest sens, dețin și eu o notiță de jurnal făcută de mine la Dolna în una din „zilele pușkiniene”, pe 10 februarie 1986, unde consemnez că regretatul Pavel Boțu, moderatorul întâlnirii scriitorilor și a Mariei Bieșu cu satul, face următoarea remarcă în fața publicului după interpretarea recviemului „Ave Maria”: „Maria, uite că și la Dolna ești la fel de furtunos aplaudată ca la Opera din Chișinău!” M-am întrebat mai apoi de multe ori: oare în ce stare sufletească o ascultase atunci însuși poetul Pavel Boțu? Vorba e că o asculta pentru ultima dată în viață. A doua zi dimineața Pavel Boțu avea să urce în avion pe ruta Chișinău-Moscova, de unde, odată revenit peste câteva zile într-o stare sufletească răvășită, s-a sinucis în împrejurimi nici până azi pe deplin elucidate.

Maria Bieșu aparține nu numai scenei moldovenești, ci și marilor scene ale lumii.

Apropo,despre un anumit gen de „vitalitate mistică” ce răzbate din acest recviem atunci când este interpretat de Maria Bieșu. Efectul acestei vitalități se face simțit mai ales când ai rarisima ocazie de-a o asculta cântând pe Primadona Operei Naționale fără microfon și încă în aer liber. Nimic mai perfect arcuit sub formă de nimburi peste colinele moldave, decât modulațiile vocii ei „de-un autentic belcanto” ce face ca însăși urarea „Ave Maria!” să se transforme într-o expresie aproape materială, telurică, a biblicului nume.

Relativ recent, acum doi ani și ceva, eram și eu în preajma Domniei Sale la înălțimea celor cinci sute și ceva de trepte urcate cu pietate până la „Lumânarea recunoștinței” lui Ion Druță, în cerul de deasupra Nistrului și deasupra Cetății Soroca, unde a început deodată să moduleze cu vocea-i pe deasupra văii Nistrului și peste toate colinele din jur un „Ave Maria!” de neuitat. Era ca și cum fiecare colină aparte și-ar fi avut coloana ei sonoră menită să multiplice la nesfârșit irepetabila-i voce! ■

Ave Maria! Ave, Maria Bieșu! Ave!..

Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet „Invită Maria Bieşu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006. **Ch. : [S.n.], 2006. 33 p.**

„Muzica adevărată este cea care crează o atmosferă festivă, de zile mari…”

M. BIEŞU

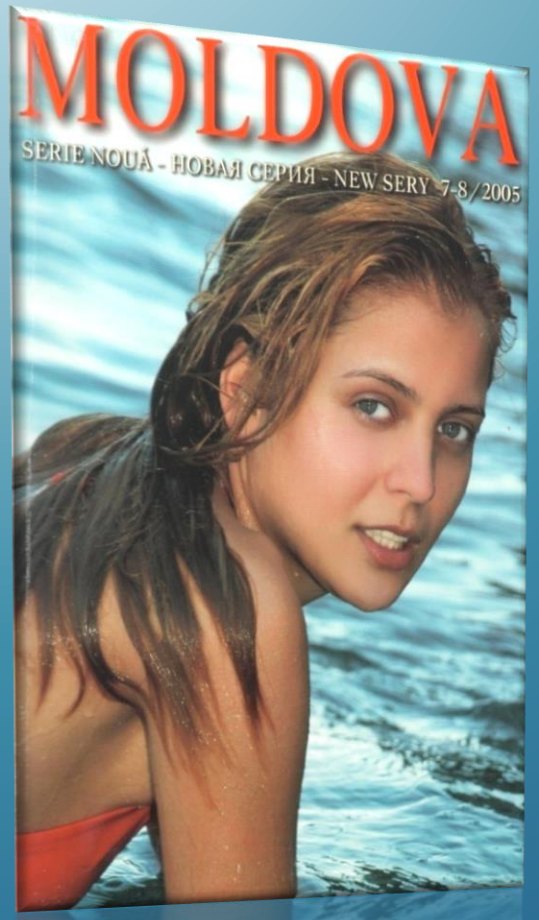

Valori

Maria, cea de acasă...

Primadona Operei Naţionale a rolul Rusanda (Cântăreţul Ion Ungureanu de Gh. Mustaţă)

Doar pe scenă este altcineva - de regulă, o femeie cu un destin dramatic. În viaţa de toate zilele niciodată nu tinde să pară alta decît cea care este cu adevărat. E simplă şi firească în orice împrejurări. Comportamentul ei nu-şi pierde naturaleţea nici în faţa somităţilor, nici în faţa sus-puşilor. Această dezinvoltură, fără îndoială, a preluat-o din felul de a fi al bunelor şi părinţilor, ţărani din talpă de la Volinţiri, Ştefan-Vodă, şi în general din modul de viaţă al trăitorilor de la ţară, oameni de obicei neprefăcuţi, care, orice li s-ar întîmpla, le trăiesc pe toate cu demnitate, mulţumind Domnului pentru pîine şi sare chiar şi atunci cînd nu le au din belşug. Ea nu şi-a dorit decît să viţuiască aşijderea lor şi alături de ei, alegîndu-şi o specialitate prin care să poată veni în ajutor pămîntului mereu însetat de la baştina sa, şi anume hidroamelioraţia. La tehnicum, deseori îngîna cîntecele pe care le auzea la radio în interpretarea faimoasei pe atunci Tamara Ciobanu. Se visa cu o voce la fel de puternică şi cristalină, a ei pe atunci fiind, după cum zice acum, "puţintică". Într-o zi a rămas în mod special de una singură într-un auditoriu pentru a încerca să cînte cît va putea de tare. La început, sunetele parcă i se opreau în gît, dar, la un moment, cu totul pe neaşteptate, vocea i-a răbufnit ca un şuvoi năvalnic, răsunînd din ce în ce mai liber şi mai puternic. Cineva a deschis uşa. Era diriginta ei, dna Bordeianu, care s-a mirat: "Nici nu ştiam că ai voce atît de frumoasă!". Dumneaei l-a adus să asculte fata pe profesorul Akimov care le preda altoirea, dar ştia să cînte la acordeon. La sigur, pe aceşti doi oameni i-a scos în calea ei însuşi destinul. Deşi preocupările lor aveau puţin comun cu muzica, anume ei au fost cei care mai întîi au antrenat-o în activitatea artistică de amatori, apoi au îndemnat-o să participe la diferite concursuri republicane, convinşi că vocea ei neapărat va fi remarcată de juriu. Aşa s-a şi întîmplat, fata obţinînd multe premii prestigioase. După care, într-o bună zi, însuşi ministrul culturii de atunci a venit în vizită la tehnicum şi, după ce a ascultat-o împreună cu directorul şcolii republicane de muzică "Şt. Neagă", i-a propus să studieze vocalul la conservator... În acest miraculos şi fericit mod, calea vieţii ei s-a strămutat în cu totul altă albie, urmînd ca pe bolta artei noastre să răsară una dintre cele mai scînteietoare stele.

În 1962, debutează cu mult succes pe scena chişinăuană (cu Floria Tosca din "Tosca" celebrului Giacomo Puccini), iar cu cinci ani mai tîrziu, la un concurs internaţional din Japonia, este apreciată de juriu ca cea mai bună interpretă din lume a rolului Cio-Cio-san (din "Doamna Butterfly" a aceluiaşi Giacomo Puccini!). Acea memorabilă în cariera ei artistică primăvară a lui 1967 (gîndindu-se că printre cele 20 de participante din diferite ţări o fi fiind cîntăreţe mult mai bune decît ea, o începătoare în operistică, şi-a zis atunci în sinea sa că, în ultimă instanţă, şi asta e mult: nu doar pur şi simplu să vezi un colţ atît de pitoresc al pămîntului cum este Japonia, ci să-l vezi în anotimpul cînd sacura e în plină floare, tabloul semănînd cu unul parcă scoborît din rai...) ca şi cum i-a deschis larg porţile în universul teatrului liric. Şi ea a intrat - cu temeritatea ce o caracterizează, cu vocea sa inconfundabilă şi cu o rară capacitate de muncă - pentru ca să-şi găsească aici spaţiul său, microcosmul care, nu am nici o îndoială, demult o aştepta. Pentru că un popor ca al nostru, cu o ureche muzicală atît de fină şi cu o dragoste de cîntec atît de mare, mai devreme sau mai tîrziu trebuia să-şi manifeste harul şi în această aleasă arie a artei vocale - opera. Maria Cibotari a fost aşijderea unei probe prin care providenţa ne-a arătat cine mai putem fi, ca mai apoi să ne dăruiască o altă Marie, vocea căreia de asemenea să răsune pe scenele celor mai prestigioase teatre de operă din lume. Dar după fiecare turneu prin străinătăţi să ne-o aducă înapoi, plină de dor de casă. N-a ademenit-o nici una din mulţimea de propuneri de a pleca pe totdeauna în alte ţări, în care i se ofereau condiţii de creaţie şi de ... nemaiauzit de avantajoase pentru ea. A rămas la Chişinău pentru ca, prin prezenţa şi activitatea sa, ... în jurul său cîntăreţi talentaţi, împreună ... promoveze pe scena naţională un repertoriu ... ale operei mondiale (de exemplu, în ... Uniune Sovietică, "Norma" de V. Bellini a fost ... pentru întîia oară anume la noi, şi iată şi explicaţia: partiţia principală, a Normei, fiind una dintre cele mai dificile în domeniu, doar Maria Bieşu a avut respectivele capacităţi (dar şi respectivul curaj!) pentru a-i face faţă). Ca rezultat, Teatrul de Operă din Moldova îşi cucereşte faima unei instituţii culturale de înaltă prestanţă. Fondarea de către primadona lui a Festivalului Internaţional "Vă invită Maria Bieşu" (1990) a fost un act logic şi îndreptăţit, care a ţinut în aceeaşi măsură şi de celebritatea ei, şi de reputaţia teatrului. Faptul că manifestaţia se desfăşoară la fiecare început de toamnă de acum 15 ani la rînd (într-o dificilă pentru noi perioadă de timp, încărcată de multiple probleme) şi că la ea vin să participe cîntăreţi din întreaga lume (inclusiv din Japonia!), demonstrează că Moldova este nu pur şi simplu o pată pe hartă, ci o palmă de pămînt care, deşi nu are în străfundurile sale nici petrol, nici cărbune, nici minereuri, nici aur, totuşi, nu este uitată de Dumnezeu... Pentru confirmare, El ne-a trimis-o pe Maria Bieşu – ca să-i spună şi lumii acest adevăr...

Anastasia RUSU-HARABA
Foto de Mihai POTÂRNICHE,
Valeriu CORCIMARI
şi din arhiva cîntăreţei

P.S. În cadrul ediţiei curente a Festivalului "Vă invită Maria Bieşu" (a 15-a!), oaspeţii, împreună cu noi toţi, vor sărbători şi 45 de ani de creaţie ai marii noastre cîntăreţe...

Cio-Cio-san („Madame Butterfly” de G. Puccini)

Santuza („Cavaleria rusticana” de R. Leoncavallo)

Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet „Invită Maria Bieşu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006. **Ch. : [S.n.], 2006. 33 p.**

„Maria Bieşu este reprezentantul unanim acreditat al artei teatral-muzicale din Moldova…”

L. CEMORTAN

R050
M87

MARTIE – APRILIE / 2012

MOLDOVA

revistă de cultură şi dialog social

28 POTECI PE UNDE-AM FOST ŞI EU...
REMEMORĂRI DE EMIL CHILDESCU

46 „AMERICANII FAC UNOR CU ORICE OCAZIE”
SCRISORI DE PESTE OCEAN ALE LUI AUREL CIOCANU

74 DOMNIŢA-MARIA, HĂRUITA LUI IGOR VIERU
O DESCOPERIRE A LUI GHEORGHE VRABIE

Bine aţi venit, domnule Preşedinte!
V-am aşteptat!

www.moldova-aeterna.md

Maria Bieşu

Primadona Operei Naţionale, Artistă a Poporului, Cavaler al „Ordinului Republicii” şi al Ordinului Naţional „Steaua României”

În august 1935, în familia unui cuplu de oameni simpli din s. Volintiri, r-nul Ştefan Vodă, Tatiana şi Luca, văzu lumina zilei o fetiţă, pe care presa avea s-o califice mai târziu cu: „personalitate fascinantă cu har ales”, „cântăreaţă desăvîrşită cu temperament dramatic singular”, „timbru irepetabil, întins ireproşabil pe cele trei registre”, „o voce de la Dumnezeu, ce întruchipează frumuseţea, generozitatea, blândeţea pămîntului nostru”, „primadona Operei Naţionale”. Talentul de excepţie a ajutat-o să urce de-a lungul anilor tot repertoriul soprano-lor de operă, plasînd-o în rîndul celor mai mari şi mai puternice personalităţi feminine ale teatrului liric european şi mondial ale secolului nostru.

Maria Bieşu... Cînd vorbea despre ea, binecunoscutul interpret Muslim Magomaev, care i-a fost partener de scenă în opera „Tosca” de Puccini, o plasa alături de Maria Callas şi Renata Tibaldi, afirmînd că glasul Mariei este cu adevărat italian. De altfel, celebra Maria Callas, pe care a cunoscut-o personal la Tokio în 1973, a fost şi rămîne idolul Mariei Bieşu.

Şi-a iubit nespus de mult părinţii, chiar dacă aceştia nu au înţeles niciodată „...ce fel de specialitate e şi asta – de a fi artistă?”. A fost mereu sprijinul familiei, mai cu seamă după ce şi-a căpătat renume mondial, de multe ori în detrimentul beneficiului şi confortului propriu.

Şi-a iubit nespus de mult meseria, căreia i s-a consacrat toată viaţa, jertfind de dragul ei fericirea familială. Îmi mărturisea odată la un spectacol, ca şi cum justificîndu-şi singurătatea, pe care, de altfel, nu a afişat-o niciodată şi din care nu a făcut niciînd motiv de discuţie publică: „Cel care a păşit pe drumul muzicii mari, trebuie să conştientizeze faptul că ARTA ADEVĂRATĂ nu se face „pe jumătate” sau cu jumătate de puteri. Trebuie să te dedici integral sau deloc. Dacă muzica a fost să fie viaţa mea, a trebuit să învăţ să-i accept condiţiile, oricît de dure ar fi fost ele”. Muzica (în speţă cea de operă) a ridicat-o la cele mai înalte culmi ale gloriei - de la titlul de „Cea mai bună Cio-Cio-san” din lume (obţinut în 1967 la Concursul Internaţional „Miura Tomaki”, ediţia I, Tokio, Japonia), la toate titlurile şi distincţiile posibile, atît în perioada URSS, cît şi mai apoi, în perioada Independenţei şi suveranităţii Moldovei. Cea mai mare distincţie, însă, fiind, în opinia Mariei Bieşu, admiraţia şi recunoştinţa publicului de la noi şi din lumea întreagă, multiplicată astăzi şi de Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet „Invită Maria Bieşu”, pe care l-a fondat şi al cărei inimă este din 1990 încoace.

Antonio Guiringuelli, director general al Teatrului La Scala din Milano, declara încă în 1965, pe cînd tînăra Maria Bieşu îşi făcea stagiul acolo împreună cu un grup de solişti de operă: „Această tînără n-are nevoie de nici un fel de lecţii – ea are un dar înnăscut”. Viaţa i-a dat, în schimb, multe lecţii. Şi tot viaţa i-a sugerat şi soluţiile de supravieţuire. Unii afirmă că, în cazul în care atunci, în anii '70, cînd Mariei Bieşu i s-a propus un contract pentru o întreagă stagiune teatrală la Metropolitan Opera din New-York, ea ar fi plecat (nu a plecat, pentru că puterea de atunci i-a amintit că este deputat al Sovietului Suprem al URSS), cine ştie cum i s-ar fi aşternut destinul... Nu cred că ar fi rămas. Precum nu a acceptat nici alte oferte tentante, inclusiv de a pleca la Teatrul „Bolşoi” din Moscova. Dînsa spune că dorul de casă, de baştină a urmărit-o mereu, aproape gelos, oriunde ar fi plecat să cînte. Şi ea a rămas să strălucească pentru toţi - aici, faţă în faţă cu propriul destin, cu propriile drame sufleteşti şi de creaţie, dar mereu biruitoare.

Dacă ar fi să pui cap la cap exclamaţiile de „Bravo!” pe care le-a cules de la primul ei succes din tinereţe şi pînă în prezent, ai putea croi o cărare spre cer. Ar fi, într-un fel, şi drumul spre Steaua ei norocoasă şi ocrotitoare, căreia îi dorim din tot sufletul să strălucească cît mai mult!

Andrei Porubin

Mihai Volontir

Artist al Poporului, Doctor Honoris Cauza, Cavaler al „Ordinului Republicii”

Ar fi putut deveni pedagog (a făcut şcoală pedagogică la Orhei) sau lucrător în domeniul culturii (a fost şi director al Căminului cultural), sau militar (a depus actele, dar nu l-au acceptat din cauza platfusului). Soarta, însă, îi pregătise un alt destin – teatrul şi cinematografia. Chiar dacă avea la activ mai multe roluri reuşite la „Moldova-film” (în special cel al lui Ivan Turbincă din „Se caută un paznic”), cu care a debutat în cinematografie, şi cel al lui Dimitrie Cantemir din filmul omonim, pentru care a fost distins cu Premiul de Stat, devine celebru după 1979, cu rolul lui Budulai din serialul televizat „Ţiganul”. El rămîne şi astăzi unul din simbolurile ecranului şi ale scenei teatrale moldoveneşti, întruchiparea dăruirii şi devotamentului faţă de meserie, profesionalismului, capacităţii extraordinare de muncă, naturaleţei, carismei şi, în definitiv, harului cu care l-a înzestrat Dumnezeu. Mihai Volontir – cel mai bun actor al cinematografiei moldoveneşti din secolul XX.

Rolul său „stelar”, cel al lui Budulai, M. Volontir îl datorează regretatei actriţe Clara Lucico, cea care l-a propus regizorului Alexandr Blank exact cînd filmările erau în impas. Jocul

REALITĂŢI CULTURALE

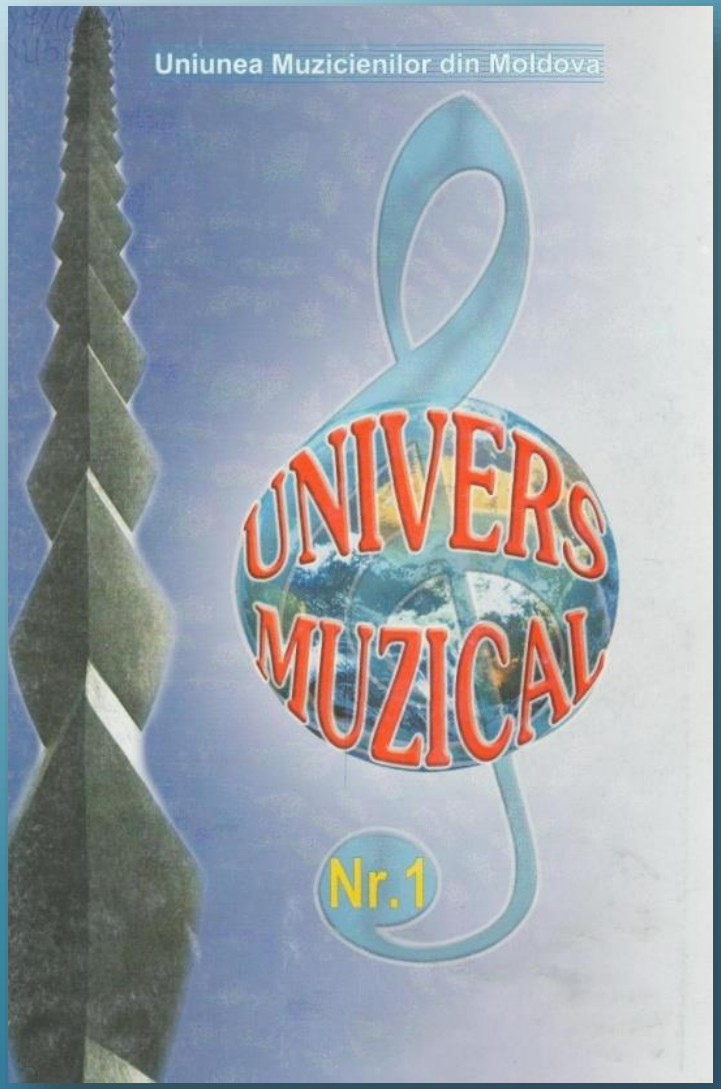

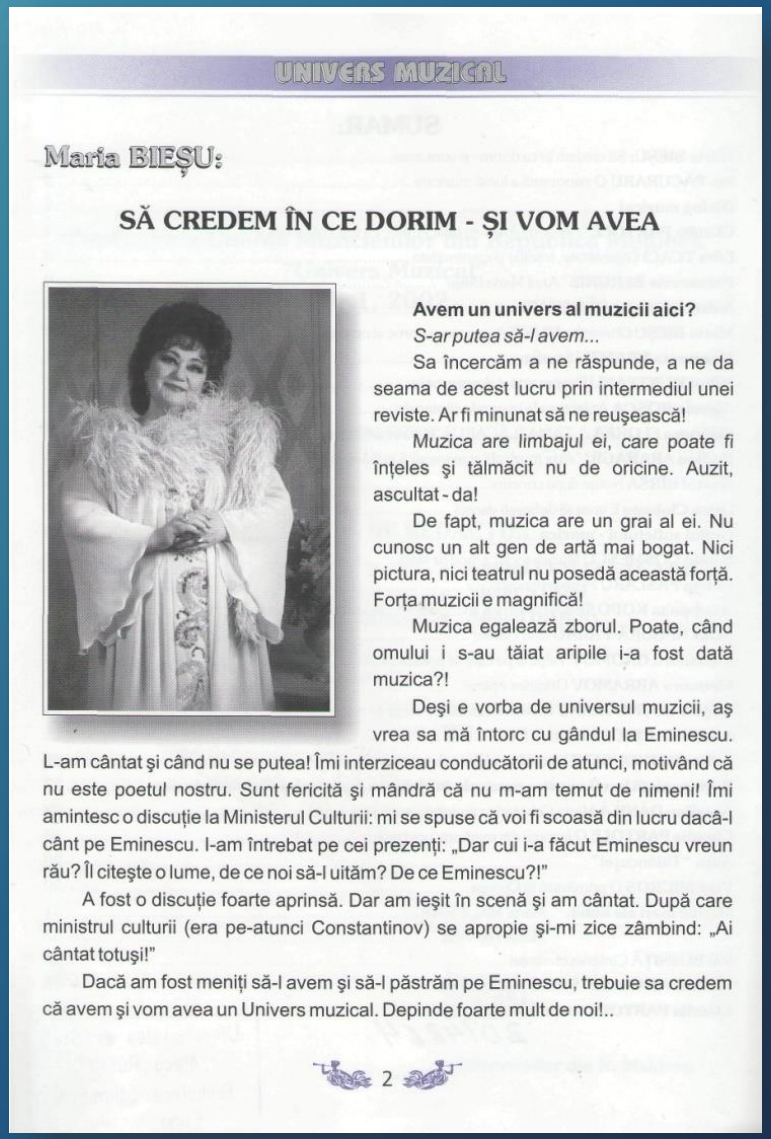

UNIVERS MUZICAL

Maria BIEŞU:

SĂ CREDEM ÎN CE DORIM - ŞI VOM AVEA

Avem un univers al muzicii aici?

S-ar putea să-l avem...

Sa încercăm a ne răspunde, a ne da seama de acest lucru prin intermediul unei reviste. Ar fi minunat să ne reuşească!

Muzica are limbajul ei, care poate fi înţeles şi tălmăcit nu de oricine. Auzit, ascultat - da!

De fapt, muzica are un grai al ei. Nu cunosc un alt gen de artă mai bogat. Nici pictura, nici teatrul nu posedă această forţă. Forţa muzicii e magnifică!

Muzica egalează zborul. Poate, când omului i s-au tăiat aripile i-a fost dată muzica?!

Deşi e vorba de universul muzicii, aş vrea sa mă întorc cu gândul la Eminescu. L-am cântat şi când nu se putea! Îmi interziceau conducătorii de atunci, motivând că nu este poetul nostru. Sunt fericită şi mândră că nu m-am temut de nimeni! Îmi amintesc o discuţie la Ministerul Culturii: mi se spuse că voi fi scoasă din lucru dacâ-l cânt pe Eminescu. I-am întrebat pe cei prezenţi: „Dar cui i-a făcut Eminescu vreun rău? Îl citeşte o lume, de ce noi să-l uităm? De ce Eminescu?!"

A fost o discuţie foarte aprinsă. Dar am ieşit în scenă şi am cântat. După care ministrul culturii (era pe-atunci Constantinov) se apropie şi-mi zice zâmbind: „Ai cântat totuşi!"

Dacă am fost meniţi să-l avem şi să-l păstrăm pe Eminescu, trebuie sa credem că avem şi vom avea un Univers muzical. Depinde foarte mult de noi!..

2

rturiseşte cu un surâs abia perceptibil, e, cu siguranţă, primul şi deocamdată, unicul naist lume care posedă titlul de profesor universitar. Ar fi fost, poate, al doilea, dar neîntrecutul eorghe Zamfir abia în ultimii ani a început să facă carieră didactică.

Vasile Iovu e şi primul autor de manuale pentru studierea naiului, pionieratul în acest meniu i-a solicitat multă muncă, alergătură pe la edituri etc.

În acest miez de vară, în preajma zilei sale de naştere, Vasile Iovu mai are o bucurie, e e şi a noastră , a tuturor celor care-i îndrăgesc şi-i preţuiesc arta interpretativă. E vorba trei CD-uri, o firească încununare a trudei sale de artist. Am zice chiar că e încă un vis plinit. Discurile sunt intitulate inspirat: "Ave Maria" (muzică clasică), "Legenda Basarabiei" ese folclorice) şi "Meditaţie" (muzică uşoară). Deci, de acum în colo, melomanii din ublică au fericita posibilitate să-l reasculte pe naistul Iovu oricând le pofteşte inima, chiar tunci când acesta lipseşte din ţară.

Ar fi cazul să menţionăm că, aflîndu-se în Austria, Vasile Iovu a înregistrat şi acolo două -uri.

E un destin artistic împlinit, aflat în zenitul creaţiei. Mărturiseşte uneori în cercul prietenilor nu se ştie al cui e mai mare norocul: al naiului că l-a întâlnit pe Vasile Iovu, sau al său că şi-a emănat viaţa cu acest instrument mirabil. Totuşi, nu uită niciodată că atunci când deja diase flautul la Conservator şi credea că va fi flautist, cunoscutul dirijor Dumitru Blajinu a avut o ă de inspiraţie divină şi i-a sugerat ideea să încerce să cânte la nai. A fost într-un ceas bun…

"Când răsună naiul lui Vasile Iovu, coboară cerul pe pământ, iar ţărâna, cu tot cu livezi şi se, urcă mai aproape de cer; izvoarele sporesc şi piatra devine sentimentală, cometele cătoare pe bolţi adeveresc că există viaţă pe pământ, iar strămoşii cei din veacuri şi uitare vin contemporanii noştri... Naiul lui Vasile Iovu vorbeşte de Sufletul nostru cel netrecător", e poetul Nicolae Dabija şi aceste metafore certifică adevărul că glasul naiului e înrudit cu ezia, cu sublimul poeziei. Adică Vasile Iovu e un mare poet, dar poeziile lui fără cuvinte, nsmise prin armonii sonore, înfloresc cuvinte şi emoţii în sufletul celor care-i ascultă naiul.

Dorim să dăinuie cântul acesta cât mai mult.

Silvia FULGA

ПИР ДИВНОГО МЕЛОСА

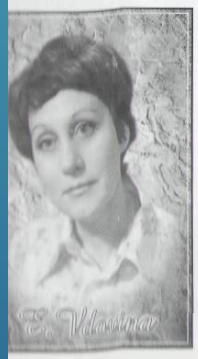

Последний день цветущего мая подарил кишиневцам гала-концерт Марии Биешу. Звучали фрагменты классических опер (преимущественно итальянских) в исполнении наших вокальных корифеев.

На этом пиру дивного мелоса его королева Мария Биешу предстала в немеркнущем блеске своего вокального гения. Все в ней пленяло, как и прежде: уникальный свежий и теплый тембр, божественная музыкальность, артистическое обаяние и, конечно, неповторимое певческое мастерство.

Её программа, восхитившая разнообразием и объемом, включала сложнейшие арии и ансамбли из «Нормы» и «Сомнамбулы» В.Беллини, из «Силы судьбы», «Трубадура», «Макбет» и «Отелло» Дж.Верди, из «Адриенны Лекуврер» Ф.Чилеа, «Мефистофеля» Бойто, «Сказок Гофмана» Оффенбаха, «Паяцы» Леонкавалло… Беспредельная палитра красок проникающий в сердце нежный лиризм кантилены, страстность драматического монолога изящество жемчужной россыпи колоратур - всё это воскрешало золотые страницы вокальной биографии примадонны.

В трёх изумительных по красоте оперных дуэтах вместе с Марией Биешу выступили ведущие солисты Национальной оперы: Михаил Мунтян (в «Отелло»), Владимир Драгош («Трубадур») и Татьяна Бусуйок («Сказки Гофмана»). Они исполнили также и отдельные арии. Красивейший тенор Михаила Мунтяна покорил искренностью и глубиной драматизма в ариях Канио («Паяцы») и Рудольфа («Луиза Миллер»). Владимир Драгош, один из лучших баритонов наших дней, как бы «погрузил» слушателей в океан вокальной красоты в арии Макбета («Макбет»). Татьяна Бусуйок своим бархатным меццо-сопрано также доставила радость публике.

Программа концерта в целом была выстроена логично и со вкусом, в чем немалая заслуга и дирижера Николая Доготару, весь вечер стоявшего за пультом. Он чутко аккомпанировал солистам, а также увлеченно исполнил две эффектные оперные увертюры (к «Норме» и к «Севильскому цирюльнику»), где выявил их тембровые красоты и упругую ритмическую энергию.

Хор театра (руководитель Марин Балан) ярко и мощно прозвучал в героическом финале «Stabat mater» Россини и достойно участвовал в оперных фрагментах.

Публика, горячо принимавшая певцов и музыкантов, потребовала исполнения на «бис». Мария Биешу спела «Хабанеру» из оперы «Кармен» Ж.Бизе, да так самобытно, изящно!.. И подумалось, что она, сопрано, могла бы сказать своё неповторимое слово в этой меццовой партии (кстати, как и Мария Каллас, когда-то певшая Кармен).

Концерт закончился бессмертным «Brindisi» из «Травиаты» в исполнении всех участников.

Гала - концерт, позволивший слушателям насладится великолепными голосами и музыкой, прозвучали как предвестник Фестиваля «Vă invită Maria Bieşu», ежегодного праздника, который его хозяйка, подлинный лидер искусства Молдовы, в пору золотой осени дарит своему народу.

Елена ВДОВИНА

„Ca un sunet, ca un armonios acord sîntem…”
M. Bieşu

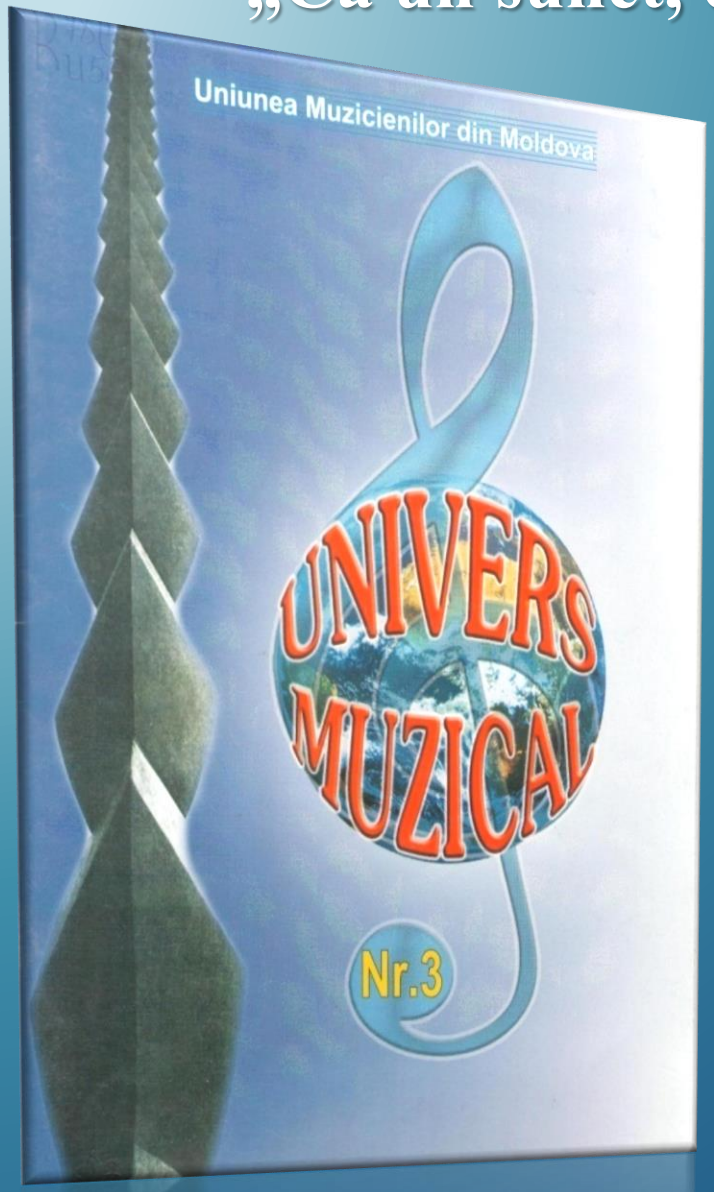

UNIVERS MUZICAL

Maria BIEŞU

LA ÎNCEPUT DE AN...

A mai trecut un an din viaţa noastră! Ne-am îmbogăţit, cred eu, cu multe momente frumoase, memorabile. Mă refer, fireşte, la evenimentele culturale care încearcă să ne spulbere necazurile cotidiene, să permită astfel sublimului, sunetelor armonioase să-şi facă loc în lumea ce ne are.

E firesc să ne gândim cu nostalgie la ce-a fost, dar şi cu gând de bucurie să ne-amintim de realizările ce le-am avut şi destul de multe.

Am reuşit să edităm o culegere importantă de colinde - “Aprindeţi luminile” la care a muncit un Neam întreg. Aşa e - colindele sunt rodul muncii părinţilor şi străbunior noştri, dar a căror cuvânt a fost adunat cu multă dragoste şi grijă de oameni harnici, aşa cum este dragul nostru coleg - **Andrei Tamazlâcaru**.

Ne reuşeşte să unim interesele muzicienilor, artiştilor într-o revistă, care ne e tot mai dragă. Facem, poate nu atât de mult, căci suntem o mână de oameni, dar o facem cu toată dragostea.

Iar lucrul ne reuşeşte şi ne sporeşte doar graţie sprijinului acordat nouă, în tot ce facem - de nişte oameni cu inimă mare şi cu suflet pentru averile culturale ale acestui neam. Cum să nu-i pomenesc? Mă rog lui Dumnezeu şi pentru sănătatea lor, şi pentru prosperarea “businessului” lor, şi pentru neuitarea şi dărnicia lor, când e vorba de Cultură, de Artă!

Iar acum când mai suntem la început de an e bine să ne gândim şi la ce-am făcut, dar şi ce vom face... Multe ne aşteaptă!

Maria Bieşu

4

Festivalul Internaţional al Vedetelor de Operă şi Balet „Invită Maria Bieşu”, ed. 15-a, 8-15 sept. 2006. Ch. : [S.n.], 2006. 33 p.

„Ca un cîntec ce a rămas să doinească peste timpuri…”

M. Bieşu

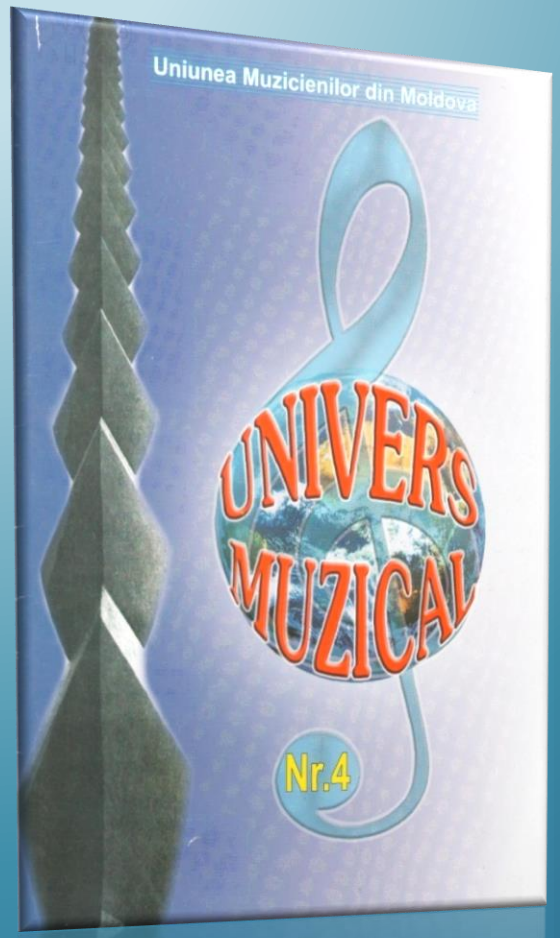

prezentat cu multă profunzime PIESA-POEM pentru vioară, iar percuționista Maria KIONIG a avut un succes extraordinar cu LEZGHINCA, interpretată la xilofon şi acompaniată de Ludmila AMELINA la pian.

Patru lucrări vocale de Haceaturean, doua dintre care în limba armeană, le-a *interpretat mezzo-soprana Zarui VARDANIAN, care a considerat drept datorie națională să ia parte la această serată.*

Celebritatea i-a adus-o lui Haceaturean, în primul rând, muzica la baletele "*Spartacus*" şi "*Gayane*", unele fragmente atingând culmea popularității, fiind astăzi interpretate în cele mai diverse variante şi prelucrări, în transcrieri pentru tot felul de instrumente, ansambluri, etc. Astfel, în concertul nostru saxofonistul Sergiu SPÂNU, elev la Colegiul de Muzică "*Şt. Neaga*", s-a prezentat cu DANSUL din baletul "*Spartacus*". Iar cu celebrul DANS AL SĂBIILOR din baletul "*Gayane*", interpretat la două piane de patru din cei mai de forță pianişti ai noştri – Ina HATIPOV, Aliona VARDANIAN, Anatol LAPICUS şi Iurie MAHOVICI – serata a avut cel mai fastuos final.

Şi cum sufletul omului nu cunoşte moartea, mai cu seamă a unui mare artist care îşi revarsă tot sufletul în creația sa, se pare, că în seara de 24 mai 2003 Aram HACEATUREAN A FOST PREZENT la Sala cu Orgă din Chişinău.

Jana TUDOSE,
muzicolog,
secretar muzical la Sala cu Orgă

Răvaşul recunoştinței

КТО-ТО НАС ВЫВОДИТ В ЛЮДИ …

Слово признательности
Ирине Архиповой

Милая моя подруга!

Вы далеко от меня, но в моей душе для Вас есть особое место, где хочу найти Вас всегда. Особенно, когда мне хочется вернуться в самые счастливые мгновения моей жизни. Вы вошли в мою судьбу, когда я только пыталась подняться на большую сцену.

Я восхищалась Вами в Большом Театре, когда Вы выступали рядом с великолепным Дель

Монако. Вы были блистательной Кармен! Такого я ещё никогда не видела. Возможно поэтому были столь велики мои переживания, когда пришлось встретиться с Вами на престижном III Международном конкурсе им. П. Чайковского, в рамках которого впервые выступали вокалисты.

В то время я чувствовала себя такой маленькой и незначительной и даже не представляла, что Вы заметите и услышите именно меня.

Мне даже стало чуть не по себе, когда Вы вышли как фурия из зала, где заседало жури – высокопрофессиональная комиссия, оценивающая наши вокальные способности. Не буду скрывать, Ваш взгляд приковал меня к тому месту, где я стояла, и до меня донеслась фраза : "*Это всё из-за Вашего голоса! Они всё-таки должны оценивать истинное дарование.*"

В тот момент я не поняла в чём моя вина, и только когда были объявлены окончательные результаты, согласно которым я (единственная из бывшей империи) заняла III место, (после двух зарубежных исполнительниц). Позже Вы меня убеждали, что это вообще-то первое место. Для меня это была большая победа. Тогда, а может быть позже, я поняла как важно встретить в нужный момент нужного человека, который вывел бы тебя в люди. . .

Создателю хотелось послать мне необыкновенного поводыря. Я бесконечно восхищалась и восхищаюсь Ириной Архиповой – высокой, красивой, элегантной, волевой и непреклонной. Той Архиповой с уникальным и неповторимым тембром, совершенной дикцией и блистательной манерой исполнения, в частности романсов, которая любое произведение превращает в настоящее зрелище. Слушая „*Сирень*" Рахманинова в Вашем исполнении, ощущаешь всё великолепие и красоту пробуждающейся весной природы и жизни.

Все ваши спектакли были для меня незабываемыми уроками. На них я присутствовала и в качестве ученицы, и в качестве почитателя, и в качестве подруги. Наше сближение было для меня самым щедрым подарком судьбы. С какой радостью, приезжая в Москву, знала, что меня готовы слушать и оценить по достоинству. И что это не кто-нибудь, а великая певица, чей голос звучит в самых престижных залах мира. Та, которая заворожила слух самых изысканных критиков и музыковедов. Я была очень счастлива и горда, когда мы вместе выступали в "*Аиде*" и "*Трубадуре*", тогда мне казалось, что наши голоса как две птицы летят рядом ввысь, сливаясь с бесконечностью.

Бог дал мне голос благодаря моим родителям, но уверенность в свои способности и в то, что мой голос может радовать и очаровывать вселили в меня именно Вы, уважаемая примадонна великой мировой сцены.

И в счастливые, и в грустные дни я часто представляю, что нахожусь в дорогом для меня и гостеприимном доме на Неждановой, переполненном картинами, которые как-бы напоминают о несбывшейся мечте . . .

Здесь же и подарки от почитателей и друзей, бесконечное количество сувениров, дипломы как знак признания и любви. Наверное, Вы сами себе задаёте вопрос, чем больше дорожить – Золотой лирой с бриллиантами или "*видом на жительство*" на планете носящей Ваше имя "*Ирина*" – звезда среди звёзд? Или многочисленными титулами?

„Delectaţi-vă cu muzica de valoare ce s-a transmis din generaţie în generaţie, şcolile naţionale de un înalt nivel de cultură…”

M. BIEŞU

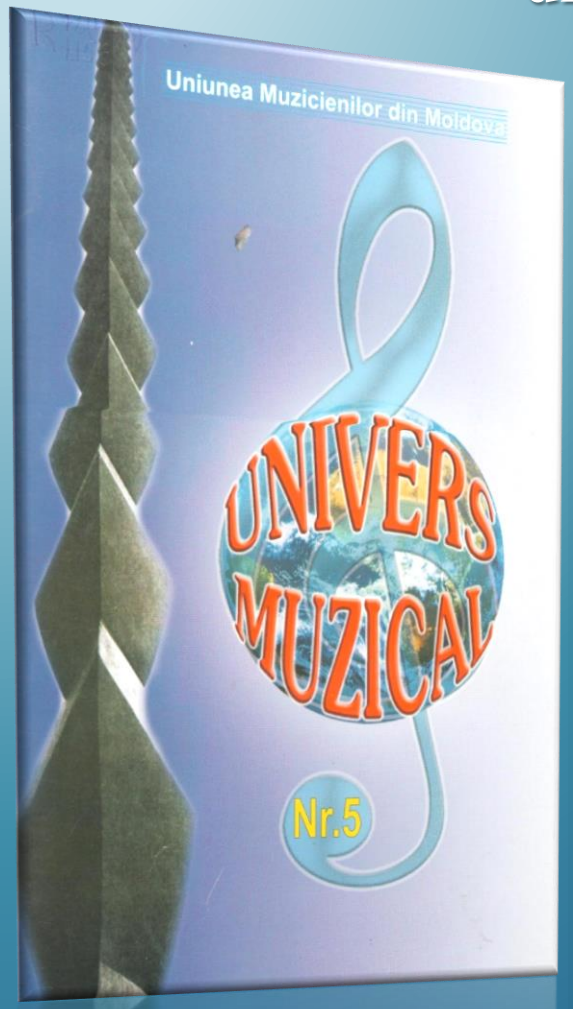

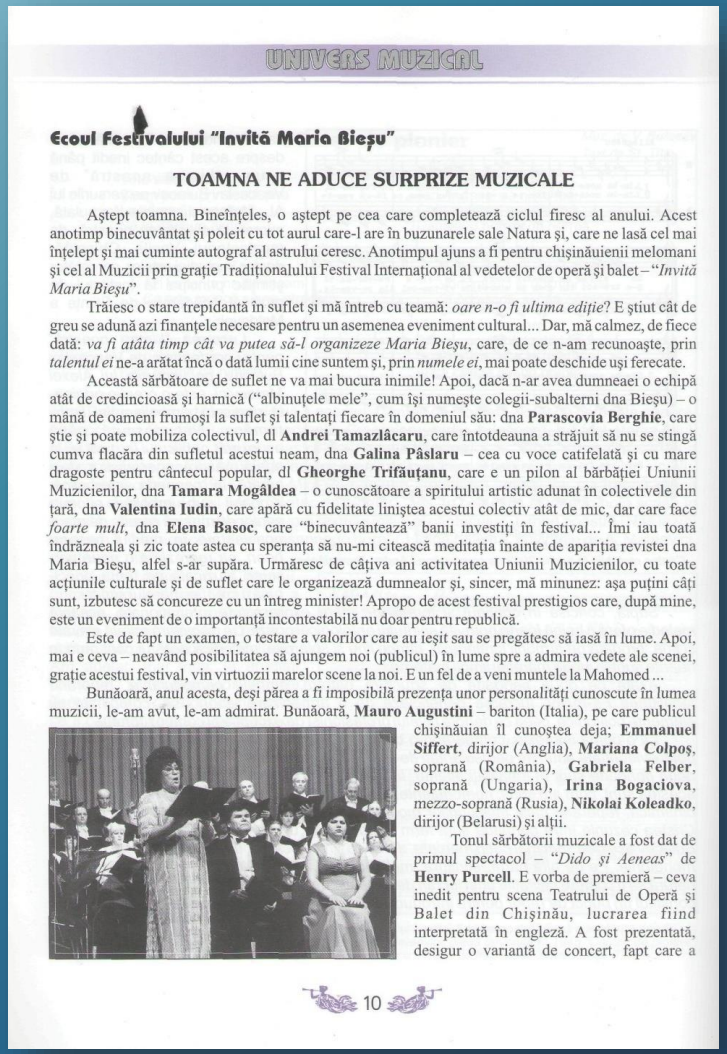

UNIVERS MUZICAL

Ecoul Festivalului "Invită Maria Bieşu"

TOAMNA NE ADUCE SURPRIZE MUZICALE

Aştept toamna. Bineînţeles, o aştept pe cea care completează ciclul firesc al anului. Acest anotimp binecuvântat şi poleit cu tot aurul care-l are în buzunarele sale Natura şi, care ne lasă cel mai înţelept şi mai cuminte autograf al astrului ceresc. Anotimpul ajuns a fi pentru chişinăuienii melomani şi cel al Muzicii prin graţie Tradiţionalului Festival Internaţional al vedetelor de operă şi balet – "*Invită Maria Bieşu*".

Trăiesc o stare trepidantă în suflet şi mă întreb cu teamă: *oare n-o fi ultima ediţie*? E ştiut cât de greu se adună azi finanţele necesare pentru un asemenea eveniment cultural... Dar, mă calmez, de fiece dată: *va fi atâta timp cât va putea să-l organizeze Maria Bieşu*, care, de ce n-am recunoaşte, prin *talentul ei* ne-a arătat încă o dată lumii cine suntem şi, prin *numele ei*, mai poate deschide uşi ferecate.

Această sărbătoare de suflet ne va mai bucura inimile! Apoi, dacă n-ar avea dumneaei o echipă atât de credincioasă şi harnică ("albinuţele mele", cum îşi numeşte colegii-subalterni dna Bieşu) – o mână de oameni frumoşi la suflet şi talentaţi fiecare în domeniul său: dna **Parascovia Berghie**, care ştie şi poate mobiliza colectivul, dl **Andrei Tamazlâcaru**, care întotdeauna a străjuit să nu se stingă cumva flacăra din sufletul acestui neam, dna **Galina Pâslaru** – cea cu voce catifelată şi cu mare dragoste pentru cântecul popular, dl **Gheorghe Trifăuţanu**, care e un pilon al bărbăţiei Uniunii Muzicienilor, dna **Tamara Mogâldea** – o cunoscătoare a spiritului artistic adunat în colectivele din ţară, dna **Valentina Iudin**, care apără cu fidelitate liniştea acestui colectiv atât de mic, dar care face *foarte mult*, dna **Elena Basoc**, care "binecuvântează" banii investiţi în festival... Îmi iau toată îndrăzneala şi zic toate astea cu speranţa să nu-mi citească meditaţia înainte de apariţia revistei dna Maria Bieşu, alfel s-ar supăra. Urmăresc de câţiva ani activitatea Uniunii Muzicienilor, cu toate acţiunile culturale şi de suflet care le organizează dumnealor şi, sincer, mă minunez: aşa puţini câţi sunt, izbutesc să concureze cu un întreg minister! Apropo de acest festival prestigios care, după mine, este un eveniment de o importanţă incontestabilă nu doar pentru republică.

Este de fapt un examen, o testare a valorilor care au ieşit sau se pregătesc să iasă în lume. Apoi, mai e ceva – neavând posibilitatea să ajungem noi (publicul) în lume spre a admira vedete ale scenei, graţie acestui festival, vin virtuozii marelor scene la noi. E un fel de a veni muntele la Mahomed ...

Bunăoară, anul acesta, deşi părea a fi imposibilă prezenţa unor personalităţi cunoscute în lumea muzicii, le-am avut, le-am admirat. Bunăoară, **Mauro Augustini** – bariton (Italia), pe care publicul chişinăuian îl cunoştea deja; **Emmanuel Siffert**, dirijor (Anglia), **Mariana Colpoş**, soprană (România), **Gabriela Felber**, soprană (Ungaria), **Irina Bogaciova**, mezzo-soprană (Rusia), **Nikolai Koleadko**, dirijor (Belarusi) şi alţii.

Tonul sărbătorii muzicale a fost dat de primul spectacol – "*Dido şi Aeneas*" de **Henry Purcell**. E vorba de premieră – ceva inedit pentru scena Teatrului de Operă şi Balet din Chişinău, lucrarea fiind interpretată în engleză. A fost prezentată, desigur o variantă de concert, fapt care a

10

UNIVERS MUZICAL

imprimat spectacolului mai puţin farmec, mai puţin fast. Rolul lui Dido a fost interpretat de primadona teatrului – dna **Maria Bieşu**, artista a poporului; iar în rolul lui Aeneas a evoluat **Boris Materinco**.

De asemenea, seara de excepţie poate fi numită şi cea în care şi-au demonstrat talentul studenţii de la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice. Dânşii au prezentat opera "*Pasiuni pentru un Milion*" de G. Rossini. A fost, fireşte, un spectacol surpriză, care a bucurat ochiul şi inima spectatorilor. M-am şi gândit urmărindu-i: *de-am fi o ţară unde talentele sunt apreciate şi puse în valoare după merit, am ajunge să minunăm cu vocile interpreţilor noştri cele mai mari scene ale lumii*. Dar ... aici ar fi multe de zis!

Fiecare seară de spectacol a însemnat o întâlnire de neuitat cu maeştri ai operei despre care poţi doar auzi. Cât de graţioasă şi fermecătoare a fost **Gabriela Felber** (Ungaria) în rolul Ameliei din *Bal Mascat* de G. Verdi sau **Oksana Kuzmenko** (Rusia) în "*Don Quijote*", **Mariana Colpoş** (România) în "*Norma*" sau, de ce n-aş mărturisi prin aceste însemnări cât de minunaţi sunt interpreţii *născuţi* şi *crescuţi* aici: maestrul **Mihai Munteanu**, Artist al Poporului, Maeştri în Arte **Elena Gherman**, **Boris Materinco, Nicolae Busuioc**, **Ion Paulenco**.

Apoi, este imposibilă realizarea unui spectacol – fie dramă, fie operă, fie balet, fără de imaginaţia regizorală. De viziunea regizorului, de originalitatea transpunerii scenice a operei depinde în mare măsură reuşita scenică a oricărui spectacol. Majoritatea lucrărilor scenice prezentate la festival au fost gândite, trăite, mai întâi în sine, de către **Eugen Platon**. Doar că toate programele i-au fixat numele în chenar – semn că "a fost" şi, spre regret, "nu mai e" printre noi. E trist să vorbeşti despre cineva care a plecat din lumea noastră, dar... Asta e! Oricum, ceea ce a regizat cândva regretatul **Eugen Platon**, ne bucură azi ochiul şi inima. Fapt care s-a întâmplat şi la această ediţie a festivalului "*Invită Maria Bieşu*". Regizorul **Eugen Platon** a fost prezent prin creaţia sa ...

Alt moment al sărbătorii autumnale au fost recitalurile care au loc de obicei în Sala cu Orgă (concert de binefacere). Spectacolul în cauză ne-a prilejuit adevărate clipe de relaxare cu două personalităţi, două voci de rară frumuseţe, **Irina Bogaciova** – mezzo-soprană (Rusia) şi baritonul **Mauro Augustini** (Italia); în postură de maeştri de concert evoluând **Elena Gaudasinskaia** (Rusia) şi **Tamara Mahaev** (Moldova).

La concertul de gală au participat toţi invitaţii la festival – oaspeţi din **Anglia**, **Belarusi**, **Italia**, **Japonia**, **România**, **Rusia**, **Ungaria**, **Turcia** ...

N-aş putea să nu menţionez, într-un mod special, dirijorii. Ei fiind acei care inspiră atât orchestra cât şi publicul. Cu atât mai mult că fiecare o face în felul său ... Recunosc, îmi place să urmăresc mişcarea magnifică a baghetei şi a mâinilor dirijorului. Unii par a aduna văzduhul în braţe, apoi a-l semăna printre sunetele atât de diferite ale instrumentelor muzicale, inspirându-le în acelaşi timp armonie. Bunăoară, de fiecare dată, urmărindu-l pe dirijorul **Alexandru Samoilă** parcă aş vedea un pescăruş care încearcă să înblânzească valurile învolburate. **Gheorghe Stanciu** (România) – e de o calmitate proverbială - de parcă ar vrăji instrumentiştii şi publicul, unindu-le aspiraţiile prin fire magice, invizibile, ţesute de dirijor atunci când mângâie aerul. Mă impresionează felul de a domina orchestra cu multă înţelepciune şi tact a dirijorului din Belarusi **Nikolai Koleadko**. Mai altfel, mai

11

„La Chişinău opera nu se termină, baletul nu se epuiezează…”

M. BIEŞU

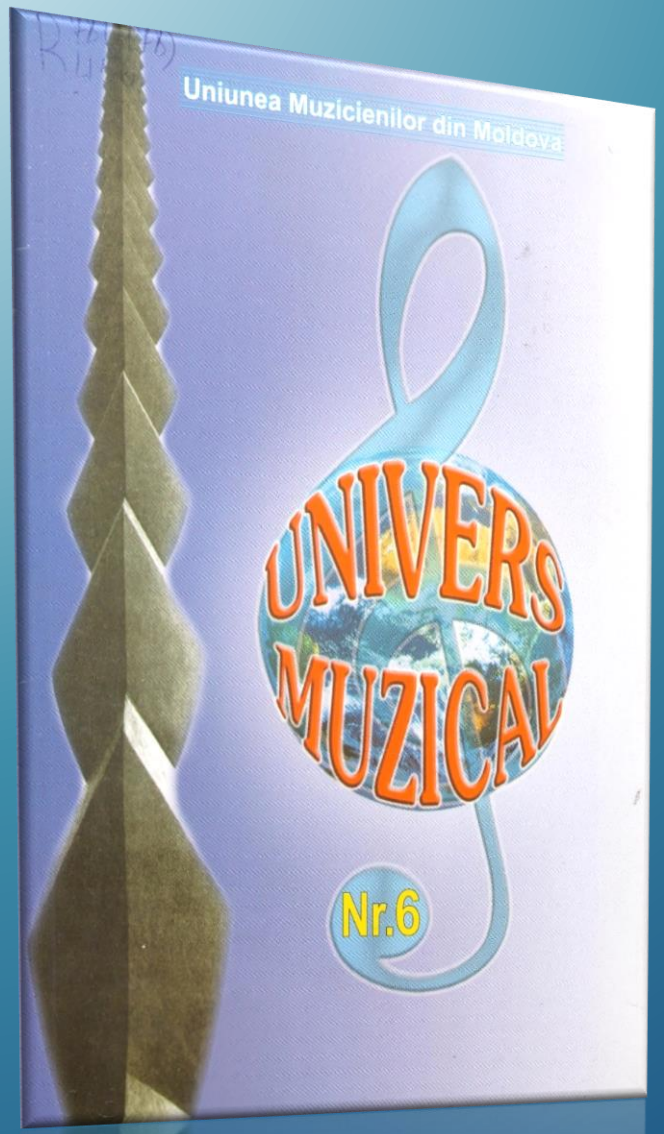

ÎN PREAJMA CONGRESULUI AL IV-LEA AL UNIUNII MUZICIENILOR DIN MOLDOVA

MARIA BIEŞU

O ARMATĂ CARE APĂRĂ SUFLETUL

Doamne, cît de vertiginos ne rotește vîrtelnița timpului! N-am prididit a le face pe cele despre care vorbisem acum cîțiva ani și, poftim, trebuie să roșim în fața propriei conștiințe pentru cele cîte n-am reușit a le face, dar și să recunoaștem cu bucurie (!) trebuie, căci, totuși, în virtutea tuturor greutăților am reușit pe multe a le pune la locul lor. Poate de aceasta ne adunăm din cînd în cînd să ne dăm seama în ce măsură suntem obiectivi, principiali și perseverenți și totodată să ne bucurăm, inspirîndu-ne încredere pentru activitatea viitoare.

"Mare lucru face Uniunea Muzicienilor?!", vor zice unii. Și, lasă-i să zică. Suntem cîți suntem – armată care apără sufletul neamului! Dar nu prin focuri ucigătoare, nici prin ceva concret material – prin cîntec și cuvînt ales. De aceea nici nu se prea vede ceea ce facem noi. Așa cum nu se vede sufletul, dar omul fără acesta nu mai e om. Și noi, această mînă mică de oameni, nu facem altceva decît încercăm a înfăptui prin mijloace aparent invizibile lucruri foarte necesare unei societăți cu pretenții moderne: îi lecuim sufletul cu alifii din cele mai tămăduitoare – aducem în viața oamenilor atmosfera festivă de zile mari prin cîntec, dans, prin vorba străbună măiestrit strecurată în vechile cîntări și colinde. Încercăm oarecum să păstrăm aprins focul din vatra unui neam, care, deși s-a pornit să ajungă departe, într-un viitor tehnicizat, nu poate să existe, păstrîndu-și identitatea, fără forța mobilizatoare a spiritului străbun. Spirit revărsat din plin în folclorul nostru inestimabil. E știut doar că, la acest capitol, suntem unici și irepetabili! Spirit infiltrat în portul, în dansul, în ritualurile și obiceiurile tradiționale. Nu întîmplător ținem noi, cei de la UMM, atît de mult la spectacolul de sfîrșit de an zis: "Aprindeți luminile". An de an, parcă mereu cineva amintește oamenilor să reaprindă lumina în Casa Mare a Neamului.

Același lucru, sper, se întîmplă și atunci cînd se adună împreună mai mulți oameni din domeniul culturii. Așa, precum și la această reîntîlnire a noastră, aș vrea să-l îndemn pe fiecare: să aprindem și să menținem în sufletul nostru lumina speranței și a gîndului bun, curat și înaripat!

2

„Talent nativ, extraordinară dragoste şi devotament pentru arta aleasă, a trăit cu arta şi pentru artă…”

L. CEMORTAN

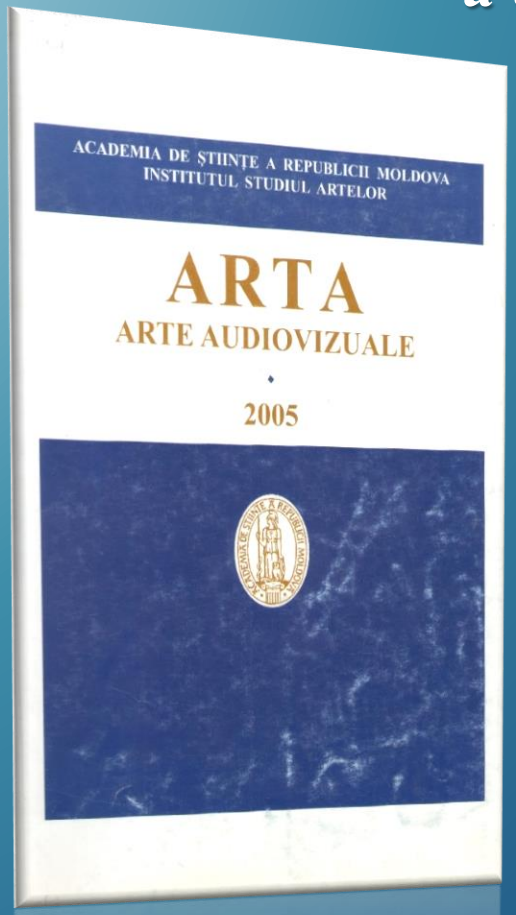

Portrete de creaţie

Dr. hab. Leonid Cemortan

Maria Bieşu la început de cale

Timp de câteva decenii la rând viaţa muzicală din Moldova se desfăşoară purtând o amprentă semnificativă a artei şi activităţii cultural-artistice a Mariei Bieşu.

Pe parcursul anilor omagiata noastră s-a afirmat şi este cunoscută şi în ţară, şi departe peste hotare ca o interpretă de talie neordinară, am putea zice – extraordinară, excepţională. Dar ea este şi un promotor al artei şi culturii muzicale, devenind un pilon al culturii muzicale naţionale, şi un simbol al legăturilor, al conexiunii cu viaţa poporului.

Vorbind astăzi la această omagiere a marii noastre artiste, vreau să spun că mi-a fost hărăzit s-o cunosc încă din fragedă tinereţe, atunci când ea, fiind studentă a Conservatorului din Chişinău, a făcut primii paşi pe scena profesionistă, şi am urmărit apoi, ce-i drept oarecum de la distanţă, evoluţia ei, afirmarea, înălţarea şi triumful ei pe tărâmul artei muzicale.

Ceea ce o caracterizea pe Maria Bieşu ca personalitate erau şi rămân până în ziua de azi următoarele trăsături de caracter: în primul rând, talentul nativ, ea fiind înzestrată de la natură cu deosebită dărnicie, ceea ce o distingea încă de la bun început. În al doilea rând, vom remarca o extraordinară dragoste şi devotament pentru arta aleasă. De aici şi proverbiala ei capacitate de muncă, dârzenia cu care ea muncea pentru a se perfecţiona, pentru a atinge culmile artei interpretative. Se poate spune că Maria Bieşu a trăit cu arta şi pentru artă. Şi în sfârşit, nu putem să nu remarcăm statornicia şi perseverenţa, tenacitatea în urmarea căii odată alese în viaţă.

Talentul deosebit şi trăsăturile sale de caracter au evidenţiat-o chiar din fragedă tinereţe.

Îmi amintesc, era prin 1957. Conducătorii Ministerului Culturii (iar împreună cu ei eram şi eu, proaspăt numit redactor-şef la direcţia artelor) au fost convocaţi la Comitetul Central al PCM. După discutarea diferitor probleme, secretarul CC Tcaci D.G. s-a adresat ministrului Artiom Lazarev şi celorlalţi de la Ministerul Culturii cu întrebarea: Ce mai face fata ceea de la Volontirovca, Bieşu, cum învaţă ea? Şi cum o duce cu traiul? A fost pentru prima dată când am auzit de numele Mariei. Mai pe urmă am aflat că Maria Bieşu la olimpiada republicană de creaţie populară a avut un succes întru totul remarcabil, succesul ei devenind o adevărată senzaţie, astfel că conducătorii de atunci ai republicii, dându-şi seama de talentul ei, au decis să-i fie create condiţiile necesare pentru a învăţa şi a-şi desfăşura talentul.

Dar ceea ce vreau să subliniez aici este faptul că de la primii paşi, încă înainte de a apărea pe scena profesionistă, şi chiar înainte de a păşi pragul Conservatorului, ea, datorită talentului său neordinar, era în atenţiea nu numai a diferitor demnitari, mai ales din sfera culturii şi artei, dar a opiniei publice din republică.

La Conservator Maria învăţa cu sârguinţă şi în acelaşi timp participa la diferite concerte, fiind solicitată mai ales ca interpretă de cântece populare, domenii în care ea deja se afirmase. Iar mai apoi, fiind încă studentă, ea devine solistă a orchestrei de muzică populară „Fluieraş” şi din 1958 până în 1960 evoluează cu acest colectiv alături de Tamara Ciobanu, Gheorghe Eşanu, Serghei Lunchevici. Împreună cu acest ansamblu popular ea va participa în 1960 la Decada literaturii şi artei moldoveneşti de la Moscova. Cu această orchestră, condusă pe atunci de compozitorul David Fedov, a fost realizată o serie de înregistrări la Radioul şi Televiziunea Moldovenească.

În legătură cu anii de studii ale omagiatei, aş ţine să amintesc de următorul fapt, ce mi se pare deosebit de semnificativ. Vorba-i că tânăra studentă de la Conservator i-a pus la încercătură, aş zice chiar la încercare pe pedagogi. Talentul ei neordinar, vocea-i de un timbru inconfundabil, dar de un diapazon neobişnuit de mare a trezit printre profesori discuţii aprinse – ce voce are studenta?

De soprană lirică, soprană dramatică, ori poate chiar de mezzo-soprană? Şi iată că studenta ajunsese deja în anul patru, se apropiau examenele de licenţă, dar pedagogii încă nu deciseseră ce fel de voce are ea.

116 ARTA • 2005

Arta 2006 : Arte audiovizuale. Ch., 2006, pp.116-124. ISSN 1857-1050

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

„Figură marcantă a culturii naţionale, a cumulat în sine un florilegiu de calificative ce o disting drept ilustru cetăţean, profesor universitar, academican, un exemplu al demnităţii naţionale…”

G. MUSTEA

COMEMORĂRI

In memoriam Maria Bieşu

Primadona Operei Naţionale, omul de cultură, Membru de Onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, cea care a fost **MARIA BIEŞU** s-a stins din viaţă după o lungă şi grea suferinţă. Odată cu aceasta, cultura şi spiritualitatea naţională a suferit o pierdere irecuperabilă, o figură exponenţială, un pilon de rezistenţă al vieţii artistice din ţara noastră.

Timp de peste o jumătate de secol, MAREA ARTISTĂ a fost una dintre personalităţile care, prin contribuţiile sale de complexă şi excepţională semnificaţie în domeniul artei muzicale, a oferit modele interpretative de cea mai înaltă probă, înscriind astfel numele său cu litere verzale în panteonul culturii naţionale şi universale. A fost un ctalon de dăruire şi de fidelitate totală domenilor Euterpei şi aşa va rămâne în memoria contemporanilor şi a viitoarelor generaţii. Născută la 3 august 1935 în comuna Volintiri, azi raionul Şefan Vodă, Maria Bieşu a absolvit Conservatorul de Stat din Chişinău în 1961 cu Susana Zarifian (canto), debutând pe scena Operei din Chişinău cu rolul Floria din *Tosca* de G. Puccini. A urmat mai apoi un stagiu de perfecţionare profesională la Teatro alla Scala din Milano (1965-1967) cu profesorul Enrico Piazza (canto, operă). Concomitent, a activat în calitate de profesor de canto la Conservatorul „Gavriil Musicescu” (din 1980), profesor universitar (din 1987). Pe parcursul vieţii a avut o carieră artistică fulminantă cu participarea la numeroase concursuri internaţionale, ea fiind deţinătoarea mai multor premii ale acestor competiţii de măiestrie artistică. Totuşi, când se întreprinde o apreciere a valorii artei interpretative a Mariei Bieşu, gândul se îndreaptă involuntar spre anul 1967, spre Japonia, spre concursul Internaţional *Madame Butterfly*, la care tocmai cu acest rol, Cio-Cio-San, tânăra interpretă moldoveancă avea să păşească triumfător în lumea muzicii universale. Devenită o soprană de talie internaţională, ea a fost mereu aşteptată pe cele mai pretenţioase şi prestigioase scene lirice ale lumii - Armenia, Australia, Austria, Azerbaidjan, Belarus, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Finlanda, Franţa, Georgia, Germania, Islanda, Israel, Italia, Japonia, Iugoslavia, Letonia, Lituania, Olanda, Polonia, România, Rusia, Spania, SUA, Ucraina, Ungaria, URSS ş.a. În aşa fel, marea noastră cântăreaţă şi-a asumat şi rolul de ambasador cultural al ţării, reprezentând cu strălucire pe toate meridianele un popor înzestrat, cu un simţ muzical aparte şi cu mare deschidere spre frumos. Pe această cale a creat circa 30 de roluri în spectacolele din opera clasică şi contemporană naţională, italiană şi rusă, a evoluat în memorabile concerte camerale şi vocal-simfonice, s-a produs în filme muzicale, a realizat numeroase înregistrări. O regăsim pe Maria Bieşu şi printre membrii juriilor internaţionale la diverse festivaluri şi concursuri ale vocaliştilor, dar şi printre vedetele solicitate să susţină cursuri de Master-Class în ţări precum Japonia, China, Austria, Turcia.

Maria Bieşu este deţinătoarea unui număr impresionant de distincţii şi titluri onorifice, toate în ansamblu venind să confirme aprecierea activităţii prodigioase în domeniul artei muzicale. Fără a da lista integrală a acestora, este firesc însă să insistăm asupra unuia dintre titluri: Maria Bieşu a fost Membru de Onoare al AŞM, fapt care ne-a onorat şi, totodată, ne-a umplut de mândrie.

Numele domniei sale este legat de constituirea Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova, preşedinţia căreia a preluat-o începând cu anul 1987 şi a deţinut-o până în ultimele clipe ale vieţii. În fine, graţie tenacităţii care a caracterizat-o mereu, reuşeşte în anul 1990 să inaugureze Festivalul Internaţional de operă *Invită Maria Bieşu*, eveniment care a adunat personalităţi notorii ale artei lirice contemporane.

În aceste clipe dificile, gândurile noastre sunt alături de rudele şi prietenii Mariei Bieşu. La hotarul trecerii în eternitate, avem convingerea că nu doar tristeţea despărţirii trebuie să persiste în sentimentele noastre. Avem datoria să-i mulţumim cu profundă recunoştinţă Mariei Bieşu pentru tot ce a reprezentat, pentru tot ce a realizat, pentru tot ce ne lasă ca moştenire în tezaurul cultural naţional şi universal.

Fie-i amintirea luminoasă, iar trecerea la veşnicie să-i fie răsplătită de linişte şi să fie însoţită de muzica îngerilor.

Acad. Gh. Duca, acad. T. Furdui, m. c. I. Tighineanu, dr. hab. M. Şlapac, dr. hab. I. Guceac, G. Suinciuc, I. Ungureanu, V. Volontir, dr. hab. A. Dănilă, dr. V. Ghiluţ, acad. I. Ababii, acad. V. Ameţiandi, acad. M. Bologa, acad. I. Bostan, acad. M. Cimpoi, acad. H. Corbu, acad. E. Doga, acad. M. Dolgan, acad. I. Druţă, acad. A. Eşanu, acad. B. Gaina, acad. Gh. Ghidirim, E. Gudumac, acad. D. Matcovschi, acad. A. Roşca, acad. Gh. Rusnac, acad. Gh. Ţibirnă, acad. P. Vlad, m. c. G. Belostecinic, m. c. N. Bileţchi, m. c. A. Ciobanu, m. c. I. Dediu, m. c. D. Dragnev, m. c. M. Duca, m. c. S. Groppa, m. c. Gh. Mustea, m. c. V. Pasat, m. c. A. Timuş, dr. V. Melnic.

ARTA • 2012 197

Maria Bieşu. In memoriam

Maria Bieşu, figură marcantă a culturii naţionale, a cumulat în sine un florilegiu de calificative ce o disting drept ilustru cetăţean, profesor universitar, academician, manager: un exemplu al demnităţii naţionale.

Personalitatea Domniei sale devine cunoscută şi apreciată de la primele apariţii publice, în care şi-a afirmat talentul, iar manifestarea plenară a superbului glas, care ulterior va deveni CLASUL DE AUR AL MOLDOVEI, a suscitat continuu atenţia şi admiraţia publicului meloman şi a celui de specialitate. Talentul său a strălucit atât în abordarea de partituri cu proeminentă tentă folclorică, cât şi în partituri vocale: romanţe, lieduri, arii, lucrări vocal-simfonice etc. Dar Maria Bieşu a gravitat întreaga sa carieră profesională în circuitul genului de operă. Anume graţie Mariei Bieşu, a talentului său inedit, a atitudinii distincte faţă de meserie şi a respectării intacte a textului muzical, arta lirică din Moldova s-a aliniat circuitului liric internaţional.

Am realizat o istorie comună de succes: concerte publice împreună cu Orchestra Simfonică a Companiei Teleradio Moldova (în toată ţara, la Moscova, Bucureşti, Cernăuţi etc.), înregistrări pentru Fondul de Aur al Radiodifuziunii moldoveneşti şi, desigur, o importantă pagină o constituie colaborarea la opera *Alexandru Lăpuşneanu*. Rolul Ruxandei, interpretat de Primadona Operei Naţionale, constituie punctul culminant al colaborării noastre. Succesul inedit al spectacolului, care a ridicat în picioare mii de spectatori la Chişinău, la Teatrul Bolşoi din Moscova şi în alte oraşe din fosta URSS, s-a datorat, în mare parte, glasului şi măiestriei dramatice a acestei mari artiste. Dragostea şi respectul faţă de arta naţională justifică sacrificiul adus culturii de Maria Bieşu pe parcursul întregii sale activităţi profesioniste.

A fost o fire sensibilă, atentă la nevoile aproapelui, un bun prieten şi ilustru cetăţean al ţării sale. O viaţă întreagă a fost una dintre cele mai optimiste personalităţi artistice şi cel mai important ambasador al Neamului. În arta interpretativă, Maria Bieşu ne-a lăsat drept moştenire adevărate modele de valoare inestimabilă, cu care a îmbogăţit tezaurul nostru cultural. Ambiţioasă în sensul bun al cuvântului, plină de optimism şi speranţă, chiar la ultima noastră întâlnire mi-a mărturisit că îşi doreşte să realizăm un amplu program de romanţe. Acesta a fost omul de caracter Maria Bieşu, care rămâne un simbol al ţării noastre, care a ştiut să iubească, să persevereze, să respecte, să dăruiască, să contribuie fără eschivare la promovarea frumosului pe pământ, întru binele şi prosperarea culturii naţionale în esenţă şi universală prin aspiraţii.

Îndepărtarea Domneaei a constat în faptul că şi-a înmulţit darul oferit de Dumnezeu, l-a scos la lumină şi s-a împărţit cu El, oferindu-ne şi nouă câte un strop. Acum, că ne veghează de sus, din corul îngerilor Domnului...

Gheorghe Mustea

198 ARTA • 2012

Arta 2012 : Arte audio-vizuale. Ch.,2012.-pp. 197-198. ISSN 1857-1050

„Maria Bieșu a îndeplinit o dublă vocație: de artistă lirică de faimă internațională și de apărătoare neobosită a valorilor naționale, roluri care astăzi revin Festivalului inaugurat și însuflețit de marea artistă basarabeană… ”

***VIORICA CORTEZ*, soprană, Franța**

Câteva accente la Festivalul de Operă și Balet „Maria Bieșu”

Unul dintre ele ar consta în faptul că în acest an ediția a XXII-a a festivalului titular a avut un motto neanunțat: „Niciodată toamna nu fu mai frumoasă...”! Incredibila perioadă estivală a îmbrățișat evenimentul de importanță europeană de excepție, includând repertoriu și participanți de excepție și ei – oaspeți și gazde. Afișierul a invitat spectatorul la adevărate seri de operă și balet, iubind și murind alături de protagoniști în „Traviata” de G. Verdi, „Carmen” de G. Bizet, „Turandot” de G. Puccini, „Bal Mascat” de G. Verdi și „Dama de Pică” de P.I. Ceaikovski, cealaltă... jumătate a repertoriului festivalier fiind susținută de eleganța și parfumul mișcării în pași de balet, cum ar fi „Lacul lebedelor” de P.I. Ceaikovski, „Gizelle” de A. Adam, „Don Quijote” de L. Minkus.

Deschiderea oficială a fost prefațată de ministrul Culturii Monica Babuc și prim-ministrul Iurie Leancă, sub egida căruia și s-a desfășurat Festivalul, susținută cu brio de spectacolul „Traviata”. Cele trei excepționale voci din distribuția soliștilor – soprana Mariana Bulicanu (Violetta Valeri), tenorul Igor Țurcanu (Alfredo Germont) și baritonul Vladimir Dragoș (Giorgio Germont), urmați în alte roluri de Liliana Lavric, Valeriu Cojocaru, Viorel Zgardan, Anastasia Apreutesii, Vladimir Zaklikovski, Vitalie Cebotari , Gheorghe Barbanoi, precum și dirijorul Mircea Holiartoc din România, au menținut înaltele cote interpretative ale capodoperei verdiene cu premiere, absolută la 6 martie 1853 la Veneția, 12 octombrie 1962, la Chișinău și, tot aici, premiera versiunii curente – la 30 decembrie 1978.

Baletul „Lacul lebedelor” a readus pe meleaguri natale pe Dinu Tamazlăcaru și pe ucraineanca Iana Salenko, născută la Kiev și cu studii la Donețk, ambii soliști ai Teatrului de Operă și Balet din Berlin. Acest tandem a adus în scenă un alt nivel al baletului, poate în premieră la Chișinău. Astfel Odetta – Odillia și Prințul Siegfried au oferit, concomitent, și un original master class pentru viitorii balerini, care reacționau cu aplauze, ovații și strigăte de bucurie la momentele-cheie de înalt sau superior pilotaj – iar în Marea Artă notele acute sau grave, inflexiunile, pașii de dans zboară la mare altitudine împreună cu interpreții și spectatorii... Evoluarea unuia dintre cei mai expresivi balerini din lume – solistică, în ansamblu și în duet cu egala ca valoare a sa parteneră, a fost una de zile mari și de mare prestație, excepțională... Au completat feeria din scenă: Mihai Cersac, Eugeniu Tcaci, Svetlana Ivanenco, Dorian Cernolev, mulțimea de prezențe și nume în distribuția spectacolului-poveste, cum ar fi dansatorii din „pas-de-trois”, „lebedele mici”, „lebedele mari”, „miresele”, în dansurile spaniol, napolitan, ungar, polonez și de dirijorul Alexei Baklan din Ucraina, care dansa la pupitru!!!

...S-a întâmplat să dau prioritate baletului pe parcursul ediției recente. Așadar, „Giselle”: la pupitrul dirijoral fiind Victor Ploskina – așa, cu *a* final, își scrie numele renumitul dirijor din Belarus; în distribuție i-am admirat pe soții Cristina (Giselle) și Alexei Terentiev (prințul Albert), pe pădurarul Hans (Alexandru Bălan), îndrăgostit de fata sărmană din opera titulară... Duetul de aur, cum sunt apreciați soții Terentiev, a fost acompaniat de colegii, tot de aur, din trupă: Tamara Tiurina, Dorian Cernolev, Svetlana Ivanenco, Dumitru Lisitcenco... Și evoluarea lor, tradițional, se bucură de înaltă apreciere în inima spectatorului – și subliniem că soliștii-oaspeți și soliștii-gazde sunt posesori a celor mai înalte distincții și premii internaționale, câștigate la concursuri de specialitate în diferite colțuri ale lumii, pe scene importante, unde arta și prestația este apreciată la justa ei valoare.

Nivelul constant înalt al școlii naționale de balet este susținut și în „Don Quijote”. Oaspeții din Ucraina, Maria Poliudova (Quiteria) și Vladimir Statnăi (Basilio), precum și Dorian Cernolev (Don Quijote) și Eugeniu Tcaci (Sanchio Panza), un alt original și excepțional duet, au reușit să ne inspire suflul epocii și să ne... teleporteze în acțiunea celebrului roman a celebrului Cervantes! Și toate astea și cu ajutorul scenografiei și costumelor, respectiv, Veaceslav Ocunev și Irina Press!

Opera „Bal mascat” a triumfat prin contribuția excepțională a gazdelor scenei festivaliere prin distribuție de acasă, cum ar veni: tenorul Mihai Munteanu în rolul înflăcăratului îndrăgostit Riccardo, soprana Ghiulnara Răileanu, Amelia, baritonul Vladimir Dragoș, în rolul soțului ofensat Renato... Tatiana Busuioc, Valeriu Cojocaru, Viorel Zgardan, Mariana Bulicanu, Ivan Cvasniuc, Anatol Arcea, Iurie Stamati, dirijorul Nicolae Dohotaru... Ținuta minunată, excepțională învăluia

2 Univers Muzical • Nr.1 / 2014

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

„Pe urmele Primadonei Maria Bieşu”
Festival concurs raional de interpretare vocală

cadrul Centrului de Formare au fost bibliotecarii din satele comunale Sadovoe şi Elizaveta şi cei ai Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coşeriu”. Cursul *Utilizarea IT şi Managementul calculatoarelor* a fost livrat în două cicluri pentru 20 de bibliotecari. Fiecare curs se începea cu atelierul „Biblioteca modernă”, în cadrul cărui bibliotecarii au reflectat împreună asupra conceptului de Bibliotecă modernă – un Centru comunitar de anvergură. Modernizarea bibliotecilor înseamnă schimbarea mentalităţii şi atitudinilor atât ale bibliotecarilor, cât şi ale membrilor comunităţii.

Începând cu luna ianuarie 2015, vor beneficia de instruire în utilizarea IT persoanele de vârsta a treia de la Clubul „Veteranul”. O parte din ei au fost prezenţi la inaugurarea Centrului şi au manifestat dorinţa de a se instrui pentru a comunica prin reţele sociale. E o vârstă când mai au nevoie de o simplă comunicare pentru ore de recreare şi manifestarea hobby-urilor. În programul instruirii, se va ţine cont de acele reţele sociale care, prin diverse programe, vor facilita îmbătrânirea activă.

Biblioteca Municipală „Eugeniu Coşeriu” deja se afirmă ca o instituţie de tip nou – Centru cu acces public la Informaţie care va oferi activităţi de instruire, loc de comunicare şi socializare a diferitor categorii de beneficiari din comunitate.

Semnarea acordului de colaborare între Consiliul mun. Bălţi şi AO IREX Moldova a deschis larg uşile unui triplu parteneriat între autoritatea publică locală, IREX Moldova/NOVATECA şi Biblioteca Municipală „Eugeniu Coşeriu”, Bălţi, parteneriat ce a început să dea roade chiar din momentul susţinerii Bibliotecii de către API. în ceea ce priveşte îndeplinirea cerinţelor minime (spaţiu reparat, mobilier, electricitate cu punere în contact cu pământul, Internet în bandă largă etc.). Şi iată acum „Novateca”, cu livrarea de tehnologii informaţionale şi instruirea bibliotecarilor.

În muzică mă simt mereu acasă

Poetul Grigore Vieru scria despre Maria Bieşu:

În ceasornicul lui Dumnezeu
Locuieşte o privighetoare
În fiecare dimineaţă
Cântecul ei trezeşte lumina.

La Ştefan Vodă, dimineaţa zilei de 23 noiembrie, a fost deosebită de altele, iar lumina ei cu adevărat a fost trezită şi transpusă într-o lume aparte a sonorităţilor divine, ale căror regină a fost Ea — Maria Bieşu. În această duminică a fost lansat festivalul concurs raional de interpretare vocală „Pe urmele Primadonei Maria Bieşu”. Ideea de festival vine de la baştina Primadonei, de la Volintiri şi a fost realizată graţie unui parteneriat prietenos între Consiliul raional Ştefan Vodă, primăria Volintiri, DCIST în strânsă colaborare cu Uniunea Muzicienilor, Teatrul Naţional de Operă şi Balet „Maria Bieşu”, şcoala de arte „M. Bieşu” şi dna Valentina Chiriliuc, sora mai mică a Primadonei.

Ziua a început în faţa şcolii de arte „Maria Bieşu”, unde a fost dezvelită placa comemorativă în memoria Primadonei cu genericul: „În muzică mă simt mereu acasă”, autor sculptorul Ruslan Erohin.

Dna Valentina, sora Mariei Bieşu, a mulţumit cu lacrimi în ochi şi voce tremurândă celor prezenţi pentru devotament şi respect faţă de Marea Doamnă a muzicii. Tăcere, aplauze, lacrimi şi flori s-au perindat în aerul rece de noiembrie, iar participanţii la eveniment au simţit o căldură inexplicabilă emanată de zâmbetul fermecător a celei mai bune „Cio-Cio-San” din lume.

În muzică mă simt mereu acasă . In: ***Realităţi culturale: revistă de etnografie şi cultură contemporană*****. Ch., 2015, nr.2, pp. 11-12**

„M-a emoționat mult vocea frumoasă, caldă, lină în toate registrele a Mariei Bieșu. Cîntăreață înzestrată, ea cucerește publicul cu sinceritatea, emotivitatea și temperamentul ei, calități pe care le subordonează total voinței sale…”

***GEORGHE LONDON*, tenor, S.U.A.**

Despărțiri

Rămas-bun, maestre!

Baritonul și dirijorul german Dietrich Fischer-Dieskau a fost unul dintre cei mai cunoscuți interpreți lirici ai secolului al XX-lea.

Născut pe 28 mai 1925 la Berlin, Dietrich Fischer-Dieskau a început să studieze muzica încă de mic copil. În timpul celui de al doilea Război Mondial a fost reținut doi în America, cu statutul de prizonier de război. În această perioadă a continuat să cânte lieduri la diferite evenimente, apărând în spectacole pentru trupele americane, așa cum au făcut numeroși artiști ai timpului – muzicieni, actori etc. În anul 1947 a revenit în Germania, începându-și cariera de artist liric. Curând, talentul și naturalețea cu care interpreta l-au catalogat ca fiind un fenomen, bucurându-se de un success răsunător.

Un an mai târziu a început colaborarea cu Städtische Oper Berlin, având debutul cu rolul Posa din *Don Carlo* de Verdi. A continuat să cânte alături de compania germană până în anul 1978 (când s-a retras de pe scenă).

A susținut numeroase turnee atât în Europa cât și în Statele Unite ale Americii, având recitaluri în cele mai importante săli de concerte.

Ca solist de operă cele mai numeroase și însemnate apariții le-a avut la Opera din Berlin și la Opera de Stat din Munchen. De asemenea, a avut colaborări cu teatrele lirice din Viena, Londra, Hamburg, Tokyo, Edinburgh, Cincinnati, Minnesota etc.

A realizat sute de înregistrări audio și video cu prestigioase case de discuri, oferind iubitorilor discuri cu cele mai frumoase lieduri, arii, fragmente de operă și opere integrale.

Dietrich Fischer Dieskau este recunoscut și datorită înclinației sale pentru muzica contemporană, baritonul interpretând lucrări de Benjamin Britten, Samuel Barber, Hans Werner Henze, Witold Lutoslawski etc.

Dieskau s-a retras de pe scenă în anul 1978, nu înainte de a realiza o ultimă înre-gistrare cu o operă contem-porană, *Lear*, compusă de Aribert Reimann. Până la vârsta de 67 de ani a continuat să susțină recitaluri de lieduri, după 1992 dedicându-se în totalitate dirijatului și susținerii de cursuri și masterclass-uri.

Baritonul Dietrich Fischer-Dieskau a iubit arta în toate aspectele sale, depășind astfel granițele domeniului muzical, îndreptându-și atenția și talentul spre alte ramuri precum pictura și literatura, în timpul liber.

Dietrich Fischer Dieskau a murit pe 18 mai 2012, la vârsta de 86 de ani.

Dietrich Fischer-Dieskau

A plecat cea mai bună Cio-Cio-San

De curând scena lirică a mai pierdut o voce de excepție, Maria Bieșu, cea care în 1967 primise titlul de "cea mai bună Cio-Cio-San" din lume.

Născută în Republica Moldova pe 3 august 1935, Maria Bieșu provine dintr-o familie de oameni simpli, care nu aveau niciun fel de legătură cu arta ori muzica. Deși nu a beneficiat de o pregătire de specialitate (și-a început cariera cântând muzică populară), Maria Bieșu a reușit să intre la Conservatorul de Stat, unde a studiat canto cu Paulina Botezat și Suzana Zarifian.

În 1962 începe o colaborare cu Opera din Chișinău, având debutul pe 28 aprilie, în rolul din *Tosca* de Puccini. Spectacolul s-a bucurat de un success răsunător, talentul Mariei Bieșu fiind recunoscut atât de spectatori cât și de critici, muzicologi, interpreți etc.

În următorii ani a început colaborarea cu cele mai renumite scene lirice ale Europei, în spectacole precum *Tosca*, *Madama Butterfly*, *Aida* ori *Trubadurul*.

La numai cinci ani de la debut, Maria Bieșu câștigă *Concursul Internațional Miura Tomaki* de la Tokio (Japonia) devenind recunoscută pe scena mondială. De asemenea a câștigat numeroase premii la concursuri de interpretare vocală din întreaga lume.

Maria Bieșu a colaborat cu mari personalități ale scenei lirice, cu regizori precum Eugen Platon ori E. Constantinov, dirijori renumiți (B. Haikin, L. Hudolei, I. Alterman, L. Gavrilov, A. Mocialov…).

Soprana Maria Bieșu a urcat pe scenele teatrelor de operă din Paris, Sydney, Tokio, Varșovia, Milano, Helsinki, Leningrad, Moscova, Chișinău etc. A susținut numeroase turnee în orașe europene dar și peste ocean, în Japonia, Australia, Cuba ori Israel.

Printre personajele cărora Maria Bieșu le-a dat viață amintim Floria Tosca (Puccini), Tatiana (*Evgheni Oneghin* - Ceaikovski), Cio-Cio-San (*Madama Buterfly* - Puccini), Liza (*Dama de pică* – Ceaikovski), Aida (Verdi), Desdemona (*Otello* – Verdi), Leonora (*Trubadurul* – Verdi), Nedda (*Paiațe* - Leoncavallo), Mimi (*Boema* – Puccini), Turandot (Puccini), Santuzza (*Cavalleria rusticana* – Mascagni), Leonora (*Forța destinului* – Verdi), Elisabeta (*Don Carlos* – Verdi), Amelia (*Bal mascat* – Verdi), Abigail (*Nabucco* – Verdi) etc.

În afară de aceste roluri memorabile, Maria Bieșu a înregistrat numeroase discuri cu cele mai frumoase lucrări vocale ori arii celebre din opere.

Maria Bieșu a murit pe 16 mai 2012, fiind bolnavă de cancer de mai mulți ani. Vocea sa clară, naturalețea și eleganța interpretării, tehnica sa vocală vor rămâne în istoria vieții muzicale lirice.

Maria Bieșu

Pagină de Diana MURĂȘAN

ACTUALITATEA MUZICALĂ • Nr. 6 • Iunie 2012 11

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

"Soprana cu o voce neobișnuită, întinsă uniform, cu regulatitate impecabilă, pe suprafața celor trei registre - o voce amplă, și, în același timp, foarte mobilă, capabilă se se plieze la toate solicitările, pînă la nuanțele cele mai fine, cele mai discrete…"

(Der Tagesspleger, noiembrie 1973, Berlinul de Vest)

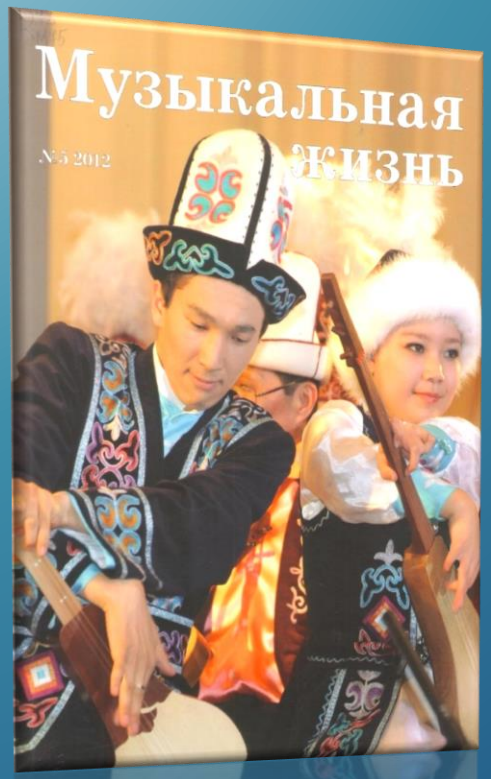

МАСТЕРА

«С любовью, ваша Мария Биешу…»

М. Биешу – Адриана Лекувер. «Адриана Лекувер»

Молдова в трауре. В стране не было дома, где не скорбели бы об уходе великой певицы, для всех это национальная трагедия.

На 77-м году жизни после долгой и продолжительной болезни скончалась великая сопрано, одна из лучших в мире исполнительниц партии Мадам Баттерфлай. Ушла не просто народная артистка СССР, лауреат Ленинской и государственной премий СССР, Герой Социалистического Труда, кавалер «Ордена Республики» – со смертью Марии Биешу в оперном искусстве ушла целая эпоха.

Своим вокальным даром и безудержной работоспособностью, своей преданностью искусству, верностью молдавскому народу, своим желанием и умением жить она покорила сердца миллионов людей во всём мире.

В её репертуаре было более трёх десятков партий, она пела на многих оперных сценах мира, но всегда возвращалась в Молдову – в свою маленькую страну, где родилась и которую безгранично любила. Её не зря называли «молдавской легендой» и «сокровищем о тысячу карат». Это была певица, отмеченная Богом. Её редчайший по красоте голос и по сей день остаётся национальным символом.

За день до смерти выдающаяся певица успела оставить наказ всем жителям страны и в особенности молодому поколению Молдовы. Текст был записан родными примадонны. «Хочу, чтобы наша земля процветала, жила в мире и согласии, несла добро и свет. Чтобы эта земля в центре Европы была святым местом любви и добра. Сделайте всё, что возможно, чтобы это было так. С любовью, ваша Мария Биешу. 15 мая 2012 года».

После таких слов мало что можно добавить.

В последний путь Марию Биешу провожали и высшее руководство страны, и самые обычные люди. В похоронной процессии приняли участие несколько тысяч человек.

Президент РМ Николай Тимофти со скорбью отметил: «Мы собрались здесь, чтобы проводить Марию Биешу в последний путь. Она была великим человеком с неповторимым голосом. Публика со всего мира имела счастье узнать несомненный талант примадонны Национальной оперы. Для многих её имя символизировало Молдову. Персонажи в её интерпретации были полны жизни. Биешу внесла огромный вклад в развитие культуры Республики Молдова. Все мы глубоко признательны ей за это. Она внесла вклад и в углубление дружбы народов... Нашим долгом является сохранить память об её огромном вкладе в культуру».

В Национальном театре оперы и балета, в память об ушедшей артистке занавес был опущен. «Тишина и грусть воцарились не только в театре, но и во всём мире. В этот день плакали практически все, и именно в этот день очень многие вспомнили о стране, которая во многом известна благодаря Марии Биешу. Она жила ради театра, ради аплодисментов и спектаклей», – сказал директор Театра оперы и балета Валерий Шейкан.

«Я думаю, что с уходом Марии Биешу ушла эпоха двух великих примадонн оперного Олимпа великого Советского Союза – Ирины Архиповой и Марии Биешу. Творческая и личная дружба этих двух великих

54 Музыкальная жизнь №5 2012

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

„Datorită „talentului înnăscut şi muncii titanice” îi permit să interpreteze cu o rară uşurinţă şi strălucire partide lirice, dramatice…”

T. XRENNIKOV

Культурная жизнь

Elizabeta („Don Carlos” de G. Verdi)

Мария, одна из нас...

Serafina („Lăpotelul” de G. Donizetti)

С малолетства ее одинаково завораживали музыка, звуки которой творили с ее душой что-то необъяснимое словами, и земля, из которой чудом вырастали трава, цветы, деревья... На ее родине – село Волинтирь района Штефан Водэ – то есть на юге Молдовы, дождей всегда было мало, и земля трескалась от жажды. Девочке казалось, что от трещин земле больно и что боль утихнет, если землю напоить водой. Позже это детское чувство породило желание стать гидромелиоратором. Учеба в техникуме шла хорошо. Готовясь к занятиям, она частенько напевала песни, которые не раз слышала по радио в исполнении знаменитой в то время Тамары Чобану. Как ей хотелось иметь такой же сильный голос! Однажды, оставшись в пустой аудитории, решила попробовать петь изо всех сил. Звуки долго застревали в горле, пока в один миг мелодия не прорвалась, как бурная вода сквозь плотину. Дверь неожиданно открылась, в аудиторию вошла удивленная классная руководительница, госпожа Бордеяну: «Мария, что ты тут делаешь?». «Пробую петь...» – смущенно ответила девушка. Учительница позвала послушать студентку преподавателя ботаники Акимова, который (все в техникуме знали) очень любил музыку, играл на аккордеоне. Эти два педагога не иначе как были ниспосланы Марии самой судьбой, потому что именно они, по роду своих занятий далекие от музыки люди, первыми начали способствовать ее приближению к тому, что ей было предназначено. Они привели девушку в художественную самодеятельность, потом посодействовали ее участию в разных республиканских конкурсах, в которых она все чаще занимала первые места. О ней начали говорить и писать. И в один прекрасный день сам тогдашний министр культуры пригласил ее учиться в консерватории на отделении вокала. Таким чудодейственным образом начался путь Марии Биешу к оперной сцене. Ко всему этому нужно добавить и стажировку в знаменитом итальянском театре «Ла Скала».

Любители оперы приметили ее с первой роли (Флория Тоска из «Тоски» известного итальянского композитора Джакомо Пуччини), но по-настоящему большой успех принес ей 1967 год. В ту весну, на международном конкурсе в Японии, она была признана, кстати, очень авторитетным жюри, лучшей Чио-Чио-сан мира. И не важно, что по возвращении домой в аэропорту никто не встречал ее цветами и поздравлениями. Все это у нее будет сполна потом, пока же важнее победа, благодаря которой имя Марии Биешу обретает всемирную известность. Певицу начинают приглашать на гастроли прославленные театры не только

Советского Союза, но и многих зарубежных стран. Ее уникальное колоратурное сопрано жаждут услышать ценители оперы со всех континентов земли. Ей предлагают работать в Большом театре, выгодные контракты поступают от «Метрополитен-опера» и других театров, но, сколь это ни заманчиво, Мария Биешу предпочитает оставаться в родном театре (как она признается, вне дома чувствует себя нормально не более трех дней, после чего тянет на родину). Она собрала здесь труппу талантливых певцов (из наших!), на сцене Кишиневской оперы спела всех героинь лирического театра, включая Норму из одноименной оперы Беллини (кстати, эта партия считается одной из сложнейших в оперном репертуаре, и только благодаря Марии Биешу «Норма» впервые была поставлена именно в Молдове), которые в ее исполнении считаются шедеврами оперного пения. Эта благоприятная ситуация побудила наших композиторов к созданию национальных опер. Отметим «Героическую балладу» А. Стырчи, «Глиру» Георгия Няги и «Александру Лэпушняну» Георгия Мусти. Международный фестиваль «Приглашает Мария Биешу», основанный ею в 1990 году, не является капризом или признаком тщеславия, а желанием привлечь внимание к стране, в которой нет нефтяных месторождений, угля, руды, золота и многого другого, зато она богата добрыми, работящими и талантливыми людьми. Между прочим, этой осенью гости фестиваля будут праздновать – вместе с нами! – 45 лет творческой деятельности нашей примадонны. Как говорится, она это заслужила!

Анастасия РУСУ-ХАРАБА

A great spiritual value

The name and distinctive voice of Maria Biesu have become known both to professionals and opera fans from all over the world since 1967, when, at the International Festival in Japan, she became the holder of the Prize I for the best performer in the role of Cio-Cio-san. Since then, she has performed on the most prestigious stages of the world, being the protagonist of the most notable lyrical plays by composers of all nations and times, including Norma, by V. Bellini, considered one of the most difficult from the point of view of vocal interpretation.

She has never accepted any proposal to leave abroad. She remained home, doing her best so that the National Opera becomes a high-class cultural institution, invited on tours in many European countries. In 1990, she founded the Festival Maria Biesu Invites, due to which Moldova became known to the whole world as an artistic centre, able to attract famous singers from everywhere. Through her activity, the famous singer demonstrated that, although her country does not avail of big material values, the providence, however, gifted her with priceless spiritual values. One of these spiritual values is the singer herself…

Maria Biesu, omagiată de conducătorii țării, prietenii și colegii

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

„Maria Bieşu s-a dăruit întru totul muzicii; şi-a depus talentul, dragostea, libertatea, munca enormă, elanul inimii, pentru care Dumnezeu nu a întîrziat să o răsplătească cu toată bunătatea lui.”

PARASCOVIA ROTARU

ПОСЛЕ БИЕШУ

В Кишиневе прошел фестиваль памяти великой певицы

Александр МАТУСЕВИЧ

Сцена из оперы «Манон». Родика Пичиряну – Манон и Эрик Феннелл – Де Грие

Юбилейный 20-й фестиваль Марии Биешу, который регулярно проводится в Кишиневе, впервые в этом году проходил без его основательницы: великая певица скончалась в мае этого года на 77-м году жизни, не дожив совсем чуть-чуть до ставшего уже традиционным праздника молдавского музыкального искусства.

Открылся фестиваль одной из наиболее популярных опер мирового репертуара – «Тоской» Пуччини. Этот выбор был не случаен. Именно в «Тоске» начала в 1962 году оперную карьеру Биешу. Постановка, которую показывали на фестивале, была сделана в 1989 году уже на Биешу-примадонну, ее осуществили дирижер Александр Самоилэ и режиссер Евгений Платон. В содружестве с ними творили художники Вячеслав Окунев и Ирина Пресс.

110 Музыкальная жизнь • №9–10 • 2012

Arta 2006 : Arte audiovizuale. Ch., 2006, pp.116-124 . ISSN 1857-1050

REFERINȚE CRITICE

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

SUB VRAJA MUZICII…

Еволуязэ артиста попорулуй дин Унпуня РСС Мария Биешу

Выступает народная артистка СССР Мария Биешу

People's Artiste of the USSR Maria Bieshu is on the stage

Суб вража музичий...

Во власти музыки...

In the realm of music...

TEATRUL NAŢIONAL DE OPERĂ ŞI BALET „MARIA BIEŞU”

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

„Diva şi dirijorul, cele două figuri principale ale teatrului, În bătălii din care iese învingătoare partitura…”

Rodica Iuncu

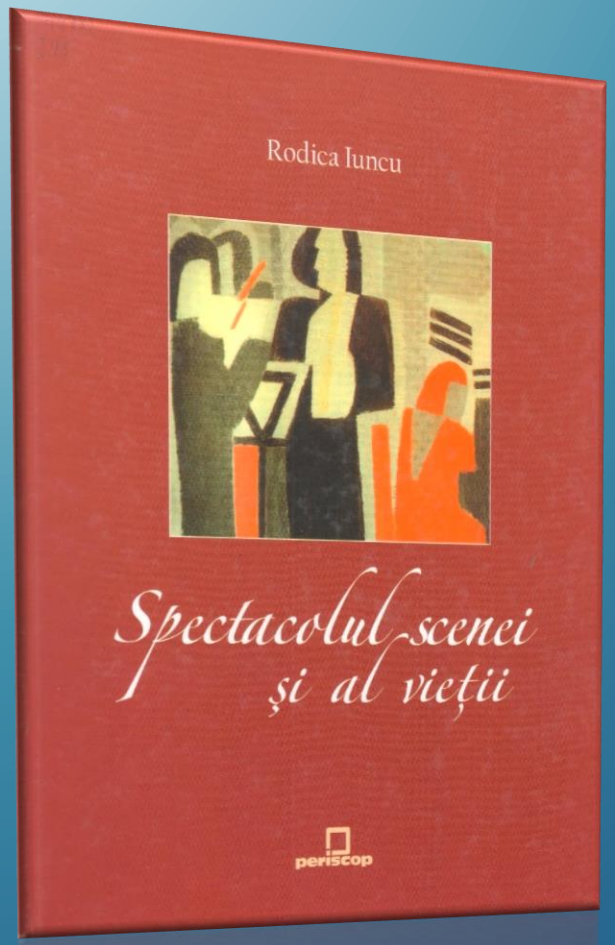

evenimente ale teatrului, cum este şi cel din 7 martie 1985, cînd o mezzo-soprană de un asemenea calibru ca Elena Obrazţova alege să cînte la Chişinău Santuzza în "Cavalleria Rusticana".

Un teatru de divă, însă, în afară de marile spectacole, are şi o viaţă de culise cu răsturnări imprevizibile de situaţii, suspansuri, indispoziţii şi capricii, remediate cu un singur antidot: onestitatea profesională şi devoţiunea pe care dirijorul o va arăta mai întîi partiturii. Există mai multe speculaţii vizavi de relaţiile "furtunoase şi zbuciumate" ale celor două figuri principale ale teatrului, relaţii în care o mare voce şi o mare artistă şi un şef de orchestră extrem de talentat şi carismatic, dar încă tînăr, îşi disputau supremaţia în bătălii, din care nu ieşea învingătoare decît partitura. Legendele povestesc că doar cu o săptămînă înaintea premierei cu "Forţa destinului", la repetiţia generală, Maria "a stricat tempourile si ansamblurile" şi că înainte de spectacol Alexandru Samoilă "arăta ca un miel ce urma să fie sacrificat"; că noul, la acea oră, şef de orchestră o apostrofa pe divă să cînte "nu cum vrea ea, ci cum vrea Bellini", episod produs în turneul teatrului la Odesa, cu opera "Norma"; că, furioasă pe dirijor, ea se descărca pe partenerii săi care ieşeau pişcaţi din scenă; că la repetiţiile "Adriennei Lecouvreur", partida Mariei, pentru care se montase spectacolul şi care se îmbolnăvise, o cînta chiar Alexandru Samoilă, devenit în seara premierei din 5 mai 1985 şi sufleorul de la pupitru al divei. Ceea ce însă se ştie mai puţin e că, după o nouă criză, Maria renunţa singură la coroana măririi, încredinţîndu-şi vocea directorului său muzical. Aceasta pentru că maestrul de la pupitru, fără a îngădui arbitrarul, îi va oferi de fiecare dată siguranţa rigorii, a unităţii de ansamblu şi, în acelaşi timp, acea scînteie, din care se aprind văpăile inimii. În arta operei în

Diva şi dirijorul, cele două figuri principale ale teatrului, în bătălii din care iese învingătoare partitura.

care acordul dintre dirijor şi solist şi invers este un element indispensabil genului şi condiţia ce asigură succesul spectacolului, modul în care Alexandru Samoilă şi Maria Bieşu vor realiza, împlinind, coparticiparea lor la actul de creaţie nu a mai fost întrecut pînă astăzi de nimeni. Şi atunci, dincolo de orgolii şi slăbiciuni, ce sînt spectacolele celor doi artişti dacă nu triumful muzicii! Triumf ce ne trimite la ideea unui "pact" secret de neagresiune care nu dezvăluie niciodată pînă la capăt cine anume dintre ei şi în ce măsură a concesionat ori a preluat, a stimulat ori s-a inspirat. Alexandru Samoilă, într-un interviu oferit subsemnatei în 1995: "Sînt fericit că destinul a făcut să mă întîlnesc cu Maria Bieşu. Nu aş vrea să nedreptăţesc pe nimeni, dar culmile care mi s-au supus au fost doar cele cucerite împreună". De cealaltă parte, Maria Bieşu, mărturisind posesiv, la 1993, în legătură cu plecarea maestrului din teatru: "Samoilă a fost dirijorul meu, un dirijor minunat pe care mă puteam sprijini. Cînd ridica mîna, o mînă muzicală şi expresivă, ariile cur-

M.BIEŞU şi A. SAMOILĂ

„Promotoarea celor mai multe din realizările compozitorilor din Moldova…”

E. TCACI

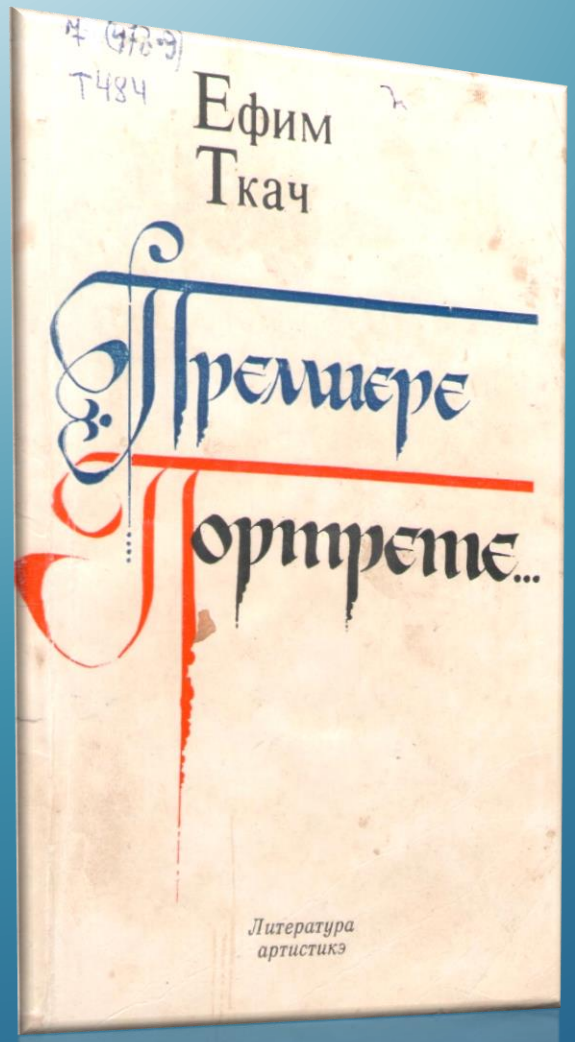

După concert cu distinşii interpreţi Tamara Ciobanu şi Gheorghe Eşanu
После концерта с известными артистами Тамара Чобану и Георге Ешану
Après le concert avec les interprètes distingués Tamara Ciobanu et Gheorghe Eşanu
After a concert with the distinguished singers Tamara Ciobanu and Gheorghe Eşanu

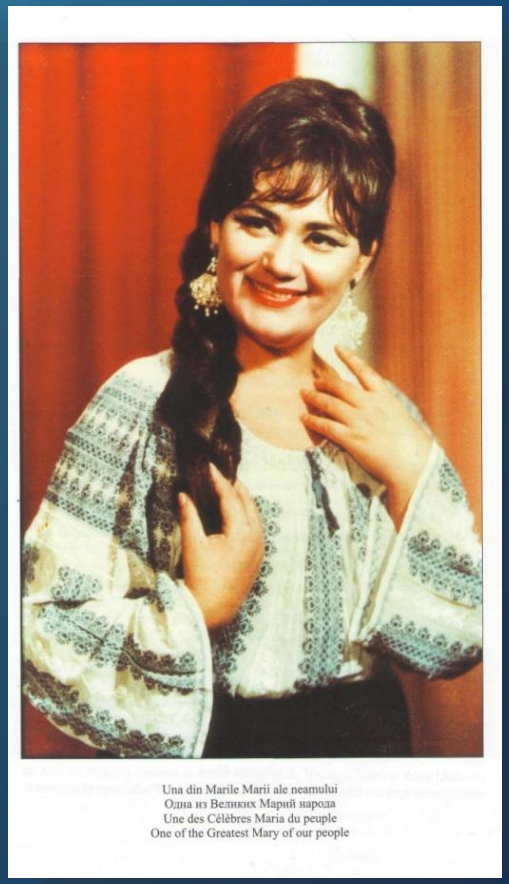

Una din Marile Marii ale neamului
Одна из Великих Марий народа
Une des Célèbres Maria du peuple
One of the Greatest Mary of our people

PREZENȚE
ÎN SURSE DE REFERINȚĂ

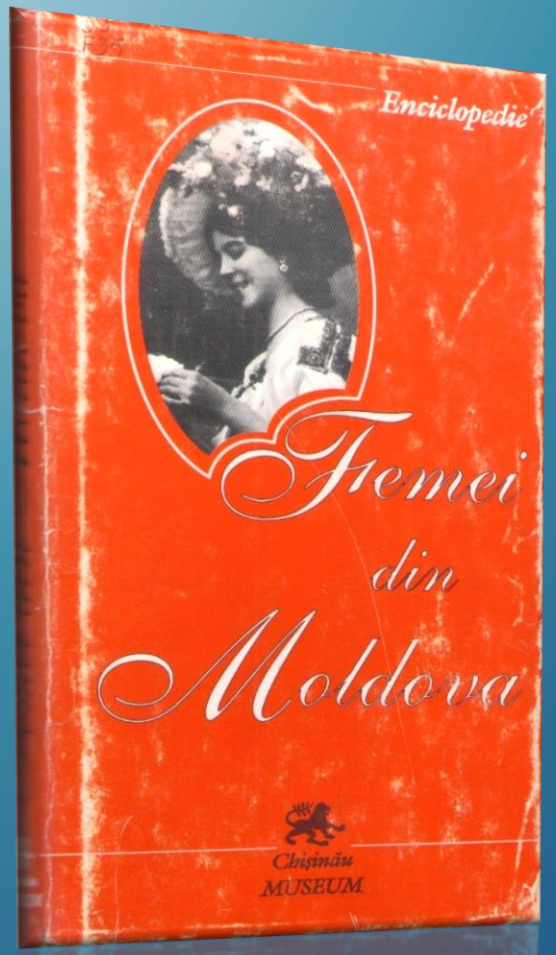

Ion Creangă din Chișinău (1985–1989).

Lucrări reprezentative: *Basarabeanca, Litanie, Badea Mior, Cîna, Dialog, Maternă, Descântec* s. a. Creația ei este ancorată în tradițiile artei autohtone cu metaforizări reușite. Participă la expoziții din 1986. În 1996 expune în Franța. Numeroase expoziții la Chișinău.

Membră a U. A. P. din Moldova (1993).

Bibliogr.:

Neșură-Bichir, Natalia. Cataloa. – Chișinău, 1990.

Iurie Colesnic

BIEȘU, Maria
(3. VIII. 1935, s. Volintiri, Ștefan-Vodă), cântăreață de operă (soprană lirico-dramatică).

A absolvit Conservatorul de Stat *G. Musicescu* (1961), clasa de canto cu S. Zarifilari. În studenție este solistă în Orchestra de Muzică Populară *Fluieraș* (1958 – 1960).

Din 1961, solistă la Teatrul de Operă și Balet, debutând cu Floria Tosca din opera *Tosca* de G. Puccini (1962). În 1965 – 1967, studii de perfecționare la Teatrul *La Scala* din Milano (Italia) sub conducerea celebrului pedagoș E. Piazza. Tot în acest răstimp devine laureată a Concursului International *P. I. Ceaikovski* (Premiul III). În 1967 obține Premiul I pentru cea mai reușită interpretare a rolului Cio-Cio-san în cadrul Concursului International *Miura Tamaki* (Tokio). Cântă pe scena teatrelor lirice din Berlin, Paris, Helsinki, Leipzig, Sofia, Praga, Tokio, Seul, Viena, București, Varsovia, Budapesta, Belgrad, Rio de Janeiro, New York, Moscova, Leningrad, Kiev, Tbilisi, Baku, Vilnius ș. a., evoluează în cadrul turneelor Operei Naționale în Italia, Belgia, Franța, Spania, participă la ciclul de concerte *Voci sublime* de la Berlin, la festivalurile muzicale *Stelele Moscovei* (Moscova), *Nopți albe* (Sankt Petersburg). Fondatoare a Festivalului International *Invită Maria Biesu*, care se desfășoară anual la Chișinău (din 1990). Muzicalitatea sa deosebită, vocea inconfundabilă, tehnica perfectă au contribuit la completarea unui repertoriu de arii și partiții de operă de înaltă clasă: Mimi în *Boema* de G. Puccini, Tatiana în *Evgheni Oneghin*, Liza în *Dama de pică*, Nastasia în *Vrăjitoarea* de P. I. Ceaikovski, Leonora în *Forța destinului*, Leonora în *Trubadurul*, Desdemona în *Otello*, Amelia în *Bal mascat*, titulară în *Aida*, Abigaile în *Nabucco* de G. Verdi, Didona în *Didona și Enea* de H. Purcell, titulară în *Norma* de V. Bellini, Santuzza în *Cavalleria rusticana* de P. Mascagni, Rita în *Aici e liniște în zori* de K. Molceanov, Domnica în *Eroica baladă* de A. Stârcea, Ruxanda în *Alexandru Lăpușneanu* de Gh. Mustea ș. a. Interpretează cu succes creații ale compozitorilor din Moldova, se remarcă în numeroase recitaluri de muzică de cameră; evoluează în filme: *Vocea mea e pentru tine* (1971), *Cântă Maria Biesu* (1975), *Cio-Cio-san* (1981), *O, Maria!...* (1984) s. a.; numeroase înregistrări la Radio Chișinău, discografie. Din 1980, cadru didactic la Conservatorul *G. Musicescu*, docent (1983), profesor universitar (1987). Președinte al Uniunii Muzicienilor din Moldova.

Distincții: *Artistă a Poporului din R. S. S. M.* (1967) și *din U. R. S. S.* (1970); laureată a Premiilor de Stat ale R. S. S. M. (1968) și U. R. S. S. (1974); Premiul *V. I. Lenin* (1982); Ordinele *Drapelul Roșu de Muncă* și *Insigna de Onoare; Ordinul Republicii* (1993); Membru de onoare al A. S. M. (1999).

Bibliogr.:

1. Вдовина, Е. *Мария Биешу.* – Chișinău, 1984.
2. *I. M. L. E.*
3. *Chișinău, Encicl.* – Chișinău, 1997.

Argentina Cupcea-Josu

BILETOV, Ștefania
(4. XII.1920, s. Fleasca, jud. Brăila, România), pedagogă.

Debutul în rolul Floriei din Tosca de G. Puccini…

Personalităţi marcante

Cântăreaţă de operă, soprană şi lied, profesor. Născută la 3 august 1935, într-o familie de ţărani din satul Volintiri, judeţul Cetatea Albă. Baştina, părinţii Luchian şi Tatiana au constituit acel „aerodrom" de unde a zburat în largul acestei lumi. Şcoala medie din localitatea natală, ce absolvise în 1955, i-a cristalizat mai apoi harul de a cugeta şi privi filosofic la viaţă, de a pătrunde esenţele ei. În continuare dăm citire Curricum – ului Vitae, publicat în cartea „Maria Bieşu". Scena, Opera – Dragostea mea".

Deci, între anii 1955-1961, cu Susana Zarifian (1955-1961) şi Polina Botezatu (canto, 1960-1961), Boris Miliutin şi Timofei Gurtovoi (arta scenică) face studiile la Conservatorul de Stat din Chişinău. Concomitent cântă în Orchestra de muzică populară Fluieraş (conducător Serghei Lunchevici) a Filarmonicii de Stat din Moldova (1958); angajată (din 1961) ca solistă la Teatrul de Operă din Chişinău. Debutul în rolul Floriei din Tosca de G. Puccini (28 aprilie 1962) a făcut să fie recunoscută ca primadonă a operei. Se perfecţionează urmând şcoala de canto (stagieri) la Teatrul La Scala din Milano, Italia, cu profesorul Enrico Piazza (1965-1967). Acolo, Antonio Guiringuelii, directorul general al teatrului vizat, a declarat că „această tânără n-are nevoie de nici un fel de lecţii – ea are un dar înnăscut".

Simultan cu creaţia scenică, din 1980, se încadrează în calitate de profesor la Conservatorul Gravriil Muzicescu, devenind docent (1983), profesor universitar (1987).

Activitatea de succes internaţional începe cu participarea

– 111 –

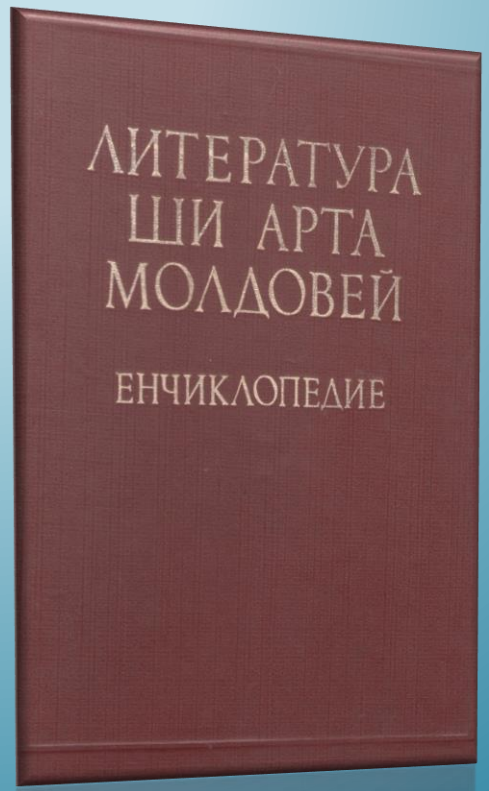

Şi-a desăvîrşit măestria la Teatrul „La Scala” din Milano sub conducerea pedagogului E. Piaţţa…

94 БИЕШУ

армонизязэ ку мобилиерул дин леми де кулоаре дескиз (тей, местяким, фрасин) ши невопсит. Весела фоарте дуро аре проповрций май фине мн рапорт ку чя мн стилул ампир. Портул фемеск шн борбэтеск пресупун о анумитэ симплитате. Мн пиктурэ Б. репрезинтэ о вариантэ а романтикмдулуй. Мн стил Б. есте декорат интериорул Музеулуй республикан де арте пластиче дин Кишинэу.

БИЕШУ Мария Лукиановна (н. 5. 5. 1934, с. Волонтировка, азь мн р-нул Суворов, РССМ), кынтэрицэ сов. молдоваиэ (сопранэ лирико-драматикэ). Активиста пе тэрым обштеск сочиал. Десфэшоарэ о ларгэ активитате педагоґикэ ла Консерваторул молдовеняск де Стат дин Кишинэу. Дин 1983 — дочент. Артиста а попорулуй дин УРСС (1970). Мембру ал ПКУС дин 1979. Са искут мнтр о фамилие де колхозниць. Инициал с'а манифестат мн кадрул активитэций артистиче де аматорь ка интерпретэ де кынтече популаре молдовеняшть. А абсолвит Консерваторул де Стат «Г. Музическу» дин Кишинэу (1961, класа де канто ку С. Зарифняи). Мн аний де студий есте солистэ мн оркестра де музикэ популарэ «Флуераш» (1958—60) шн ефектуязэ примеле мнрежистрэ ла Радиодифузиуня молдовеняскэ ку оркестра дирижатэ де Д. Федов. Дин 1961 солистэ ла Театрул акад. де оперэ шн балет дин Кишинэу, пе счена кэруя а дебутат мн рол ул титулар дин опера «Тоска» де Ж. Пучинни (1962). Мн 1965—67 шь-а десэвыршит маестрия ла театрул «Ла Скала» дин Милано (Италия) суб кондучеря куноскутулуй педагог Е. Пиацца. Мн ачастэ перманэ девине лауреатэ а челуй де ал III-ля Конкурс интернационал «П. Чайковский» (Премиул III), ар мн 1967 общине Премиул I пентру чя май реушитэ интерпретаре а ролулуй Чио-Чио-сан ла Конкурсул интернационал «Мицура Тамаки» (Токио). Б. а митреприс нумероасе турнее прин орашеле УРСС (Москова, Ленинград, Киев, Вилнюс, Баку, Тбилиси, Мнск ш. а.) шн а еволуат пе счена театрелор дин диферите ораше але лумий (Берлин, Лайпциг, Прага, Брно, София, Букурешть, Будапеста, Варшовия, Белград, Хелсинки, Париж, Рио-де-Жанейро, Нью-Йорк), а конмертат мн Куба, Жапония, Австралия, а партиципат ла челе май престиґиоасе фестивалурь музикале («Стеле московите», «Нощь албе», «Примэвара киевяняс», «Тоамна белоруся», «Зоряй Кримеей», «Ала-Тоо», «Мэрцишор» ш. а.), ла чиклул де кончерте «Вочь фрумоасе» дин Берлинул де Вест. Вочя са ку ун тимбру де о раро фрумусец шн де о митиндере ексчепционалэ, егалэ мн тоате режистреле, музикалитатя са деосебита, кынтул експресия, техника перфекционатэ, дикция импекабилэ се ммбинэ мн мод органик ку мналте мисушрь сченик-драматиче. Ачесте калитэць, даторите «талентулуй мнскут шн мунчий титаниче» (Т. Хренников), ль пермит сэ интерпретезе ку о раро ушуриць шн стрэлучире, ку о форцэ реалистэ тулбуроторе партиде лириче, пасионат-драматиче шн де маре виртуозитате, сэ абордезе ун ларг репертоpiу дин креация де оперэ руса, советикэ шн универсалэ: Татяна, Лиза, Йолянта («Евгений Онегин», «Дама де пик», «Йоланта» де П. Чайковский), Земфира («Алеко» де С. Рахманинов), Наталия («Мн фуртун» де Т. Хренников), Недда («Пацце» де Р. Леонкавалло), Чио-Чио-сан, Турандот (мн опереле омониме) шн Мими («Боема» де Ж. Пуччини), Аида, Дездемона, Леонора, Сантуца («Аида», «Отелло», «Трубадурул», «Форца дестинулуй» де Ж. Верди). Мареле талент шн персоналитатя артистикэ а кынтэрецей капэтэ о експресие шн о армоние плинарэ мн опера «Норма» де В. Беллини, атестынд-о дрепт о интерпретэ де о путеринкэ амплитуд трэиикэ, ар мн спектаколеле «Турандот», «Форца дестинулуй» шн «Адриена Лекуврьор» де Ф. Чилеа, синтеза органикэ а латурий вокале шн а челей сченице се доведеште а фи деосебит де конвингэтоаре. Ун маре интерес презинтэ опера «Дидона шн Енеас» (монтатэ пе счена де кончерт ла Кишинэу), мн каре Б. а еволуат мн рол ул Дидоней. Б. а интерпретат ку деосебит суччес роуриле принципале мн опере де композиторь дин Молдова: Доминка («Ероика балада» де А. Стырча), Глира (опера омонимэ де Г. Нята), Олга («Сергей Лазо» де Д. Гершфелд). Б. с'а ремаркат мн нумероасе рецитатурь де музикэ камерэ де композиторь рушь (М. Глинка, А. Даргомыжский, Н. Римский-Корсаков, П. Чайковский, С. Рахманиновь) шн советичь (А. Арутюнян, Д. Шостакович, З. Палиашвили, С. Прокофиев, Г. Свиридов, М. Тулубеев. Репертоpiул сэу куприинде креаций вокале де Й. С. Бах, Г. Хендел, В. А. Моцарт, Ф. Шуберт, Ф. Лист, Й. Брамс, Ж. Карисcини, А. Страделла, Д. Чимароза ш. а.), прекум шн де композиторь молд. Е. Кока, В. Загорский, С. Лунгул, В. Ротару, Е. Дога. Б. есте о искусэ интерпретэ де кынтече популаре молд.: «Дойна кэлор нистрене», «Лунг е друмул шн котнт», «Кынтек де нунтэ» ш. а. А еволуат мн филмеле «Вочя мя е пентру тине» (1971), «Кынтэ Мария Биешу» (1975), «Ку драгосте кэтре вой» (1979), «Кынтечеле драгостей» (1980), «Чио-Чио-сан» (1981), «Флория Тоска» (1982, тоате ла «Телефильм-Кишинэу») шн «О, Мария!...» (1984, «Экран»). А мнрежистрат ла фирма «Мелодия» опе-

М. Биешу

М. Биешу мн рол ул Доминкэй дин опера «Ероика балада» де А. Стырча

М. Биешу мн рол ул титулар дин опера «Флория Тоска» де Ж. Пуччини

М. Биешу мн рол ул титулар дин опера «Чио-Чио-сан» де Ж. Пуччини

М. Биешу мн рол ул титулар дин опера «Норма» де Ж. Пуччини

Literatura şi arta Moldovei : **einciclopedie. Red. A. Timuş. Ch. : Red. principală a ESM, vol.1, p.94**

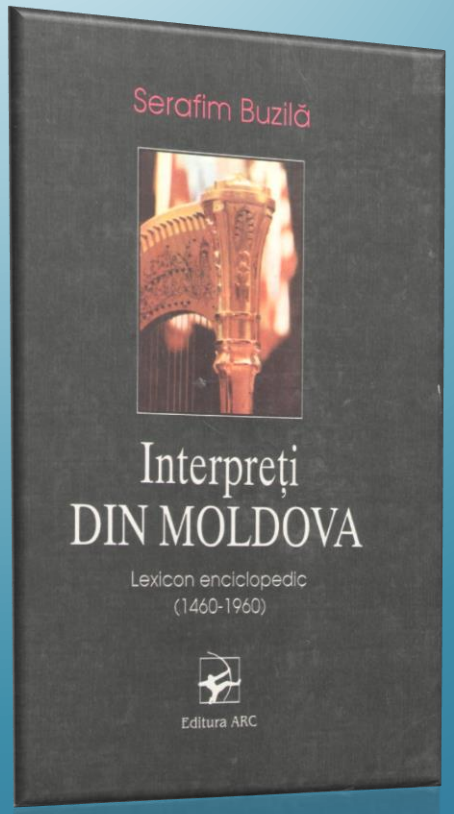

BIEŞU

debutează în rolul Floria Tosca din opera omonimă de G. Puccini (28. IV. 1962). Urmează şcoala de stagari a Teatrului *La Scala* din Milano cu Enrico Piazza (1965-1967). Cadru didactic la Conservatorul „G. Musicescu" (din 1980); docent (1983); profesor universitar (1987). Carieră artistică de succes internaţional. Laureată a Festivalului tineretului şi studenţilor (Chişinău, 1957); Artistă emerită din Republica Moldova (1964); Premiul I la Concursul internaţional „P. I. Ceaikovski" al interpreţilor (Moscova, 1966); Premiul III la Concursul internaţional de canto „Miura Tamaki" (Tokio, 1967); Artistă a poporului din Republica Moldova (1967) şi din U. R. S. S. (1970); laureată a Premiului de Stat al Moldovei (1968) şi al U. R. S. S. (1974); Laureată a Premiului V. I. Lenin (1982); Ordinul Republicii (1993). Membră a mai multor jurii ale concursurilor şi festivalurilor internaţionale.

Turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, S. U. A., România, Brazilia, Franţa, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia şi celelalte republici ale fostei U. R. S. S.

Roluri: Floria Tosca („Tosca"), Turandot (omonimă) şi Mimi („Boema", de G. Puccini), Tatiana („Evgheni Oneghin"), Liza („Dama de Pică"), Nastasia" („Vrăjitoarea") şi Iolanta (omonimă, de P. I. Ceaikovski), Aida (omonimă), Leonora („Trubadurul"), Leonora („Forţa destinului"), Desdemona („Otello"), Amelia („Bal mascat"), Elizabetha („Don Carlos") şi Abigaille („Nabucco", de G. Verdi), Norma (omonimă, de V. Bellini), Serafina („Vivat, maestro !"), şi San („Clopoţelul", de G. Donizetti), Didona („Didona şi Enea" de H. Purcell), Santuzza („Cavalleria rusticana" de P. Mascagni), Zamfira („Aleko" de S. Rahmaninov), Natalia („În furtună" de T. Hrennikov), Aurelia (omonimă) şi Olga („Serghei Lazo", de D. Gherşfeld) Rita („Aici e linişte în zori" de K. Molceanov), Domnica („Eroica baladă" de A. Stârcea), Glira (omonimă, de Gh. Neaga), Ruxanda („Alexandru Lăpuşneanu" de Gh. Mustea) ş. a.

A colaborat cu: I. Alterman, L. Gavrilov, A. Nève, A. Mocealov, L. Hudolei, T. Gurtovoi, T. Alioşina, L. Erofeeva, N. Başkatov, M. Munteanu, I. Paulencu, T. Cuzminov, I. Gheil, L. Boxan, V. Savitchi, S. Lunchevici, M. Pavlusenko, V. Tretiak, A. Fedoseev, D. Koroliov, B. Haikin, V. Mironov, B. Şadrin, L. Alioşina, A. Şevcenko, A. Jarikov, V. Zaklikovski, F. Anikeev, B. Materinco, V. Dragoş, S. Burghiu, E. Şenderovici, O. Iancu, S. Daniliuk, Z. Andjaparidze, I. Arhipova, M. Ermler, I. Mazurok, E. Obraztova, V. Noreika, V. Calestru, D. Fedov etc.

Elevi: Inesa Anisanian, Iurie Stamati, Sofia Donica, Ira Jarkih, Ştefania Ştefan ş. a.

A înregistrat la Radio Chişinău lucrări de J. S. Bach, V. Bellini, G. Bizet, A. Boito, A. Bogatârev, A. Borodin, J. Brahms, M. Glinka, G. Carissimi, G. Puccini, S. Rahmaninov, A. Aliabiev, J. Strauss, F. Chopin, F. Poulenc, M. Reger, G. Fauré, C. M. Weber, A. Stradella, N. Rimski-Korsakov, L. Beethoven, S. Prokofiev, A. Arutiunian, C. Deker, F. Schubert,

56

A COLABORAT cu:

I. Alterman,
L. Gavrilov,
A. Neve,
B.A. Mocealov, L. Hudolei,
T. Gurtovoi,
T. Alioşina,
L. Erofeeva,
N. Başkatov,
I. Paulencu…

BUZILĂ, Serafim. *Interpreţi din Moldova* : lexicon encicl. (1460-1960). Ch. : ARC, 1996, p. 55. ISBN 9975-928-02-1

Pe scenă a adus-o cîntecul popular, auzit acasă, la Volintiri…

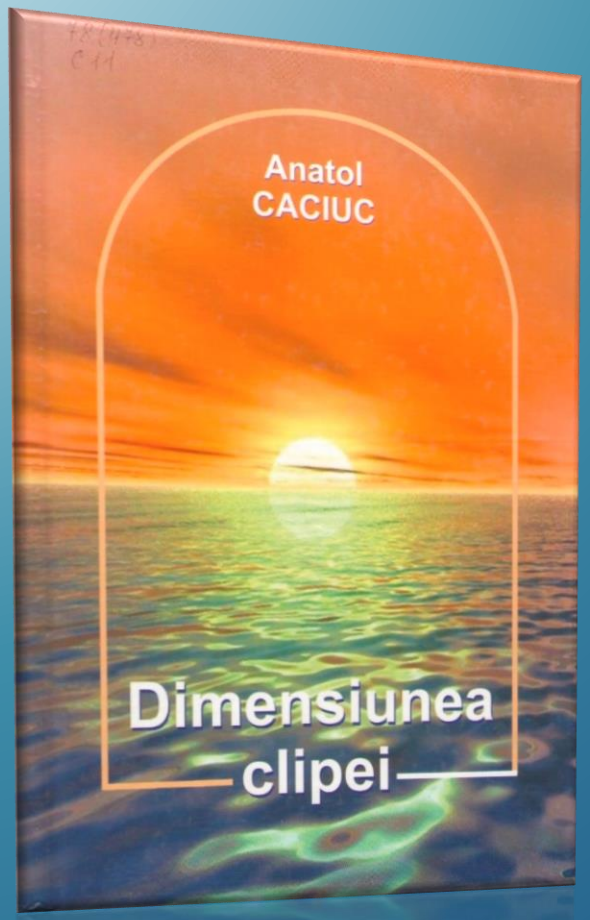

Dimensiunea clipei 43

MARIA BIEŞU

Prin Muzică comunic cu Divinitatea

S-a născut la 3 august 1935 în satul Volintiri, Ştefan Vodă. A studiat la Conservatorul „Gavriil Musicescu" din Chişinău (1956-1961). Începînd cu anul 1958 cîntă în Orchestra de muzică populară „Fluieraş". Din anul 1961 este solistă la Opera Naţională, debutînd cu rolul Floria Tosca. Urmează stagierea la Teatrul „La Scala" din Milano. Laureată a concursurilor internaţionale „P. Ceaikovski", Moscova, 1966, „Miura Tamaki", Tokio, 1967. Artistă Emerită din R. Moldova, 1964, Artistă a Poporului din R. Moldova, 1967, şi din Uniunea Sovietică, 1970; Laureată a Premiului de Stat al Moldovei, 1968 şi al URSS, 1974, Laureată a Premiului „Lenin", 1982, Erou al Muncii Socialiste, 1990, Cavaler al Ordinului Republicii, 1993. La jubileul de 150 ani Mihai Eminescu a fost decorată cu medalia jubiliară din Moldova şi România, 2001; decorată cu Ordinul Naţional Steaua României în gradul de Comandor, Bucureşti, 2000; ordinul "Insigna de onoare", Moscova; Laureată a Premiului Fondului "Irina Arhipova" şi Medalia de Aur, Moscova, 2002; Ordinul "Kneaghinea Olga" gradul III, Patriarhia Moscovei, 2004; Cetăţean de onoare al or. Chişinău, 2006.

Este cadru didactic, academician, Membru al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova din 1999; Preşedinte al Uniunii Muzicienilor din Moldova din anul 1987; fondatoare a Festivalului Internaţional al vedetelor de operă şi balet "Invită Maria Bieşu" (anual, din 1990) din Chişinău.

CACIUC, Anatol. *Dimensiunea clipei : Interviuri cu interpreţi de muzică populară şi uşoară din Rep. Moldova şi România.* Ch. :Pontos , 2006, p. 43. ISBN 978-9975-102-17-9

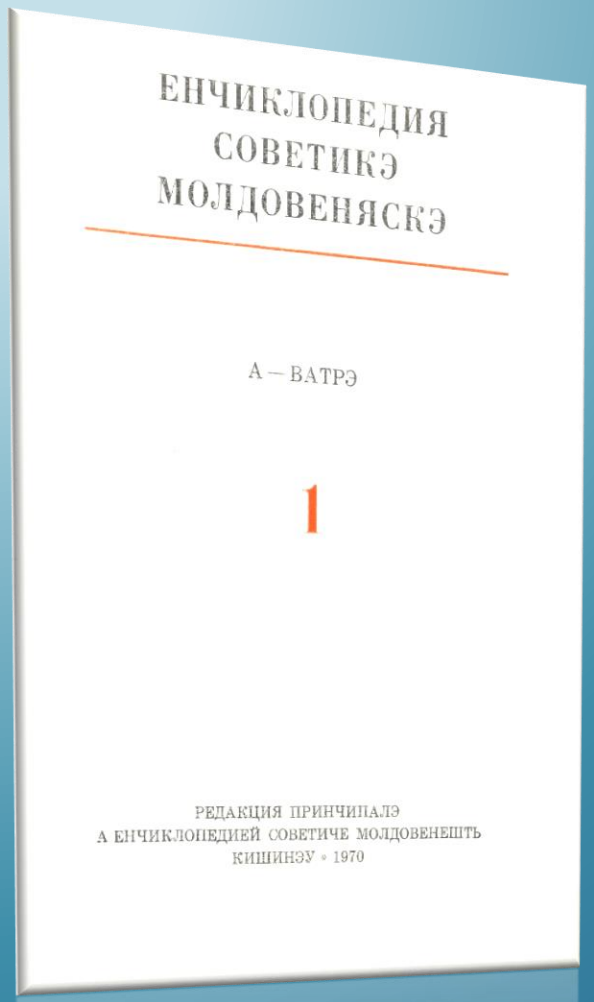

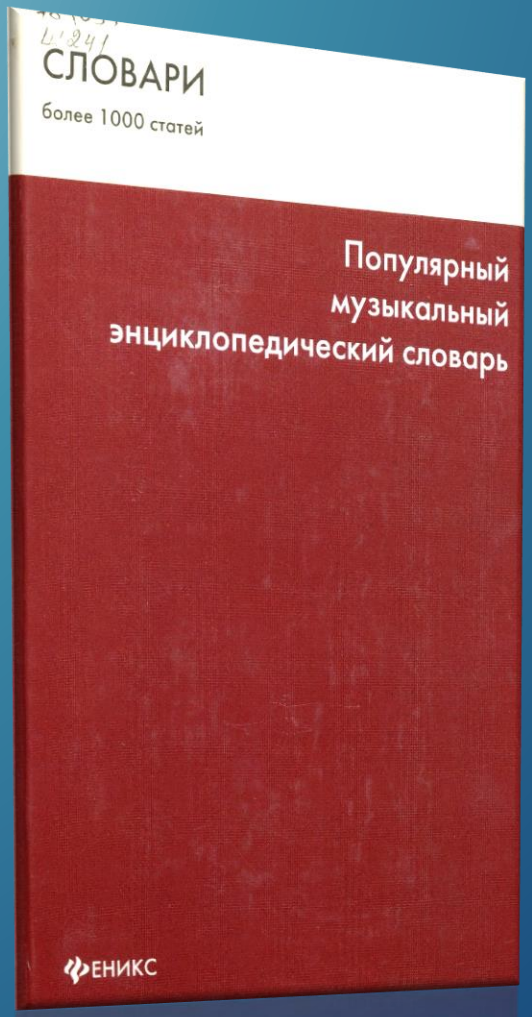

Oricum, de fiecare dată revine acasă, la publicul cel mai drag pentru a-i dărui clipe de seninătate sufletească…

PREZENȚE ÎN MANUALE

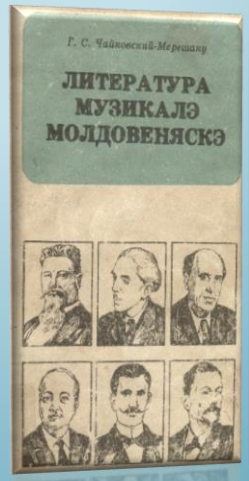

Мария Биешу, солиста а Операулуй Молдовеняске де Опере ши Балет.

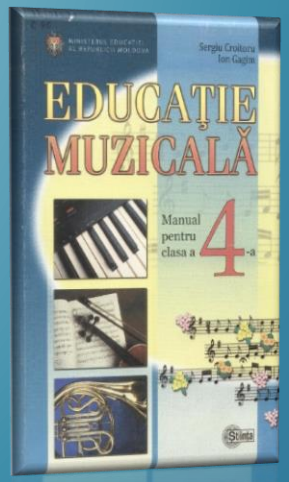

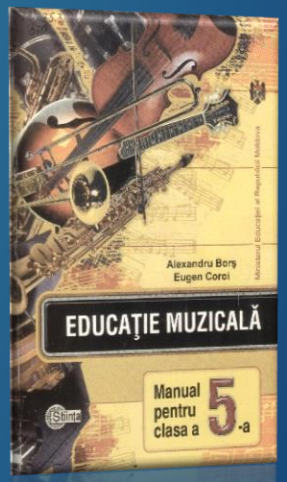

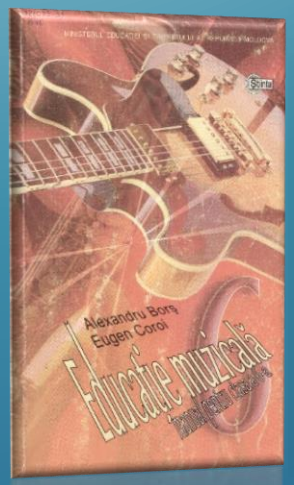

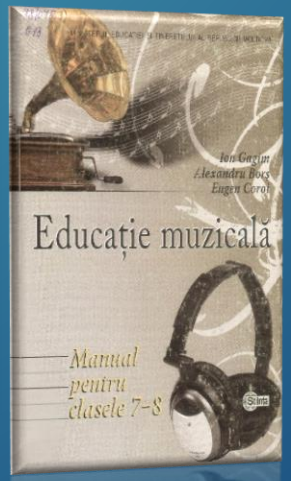

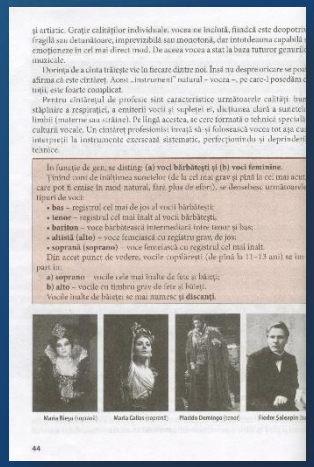

ÎN ARTĂ

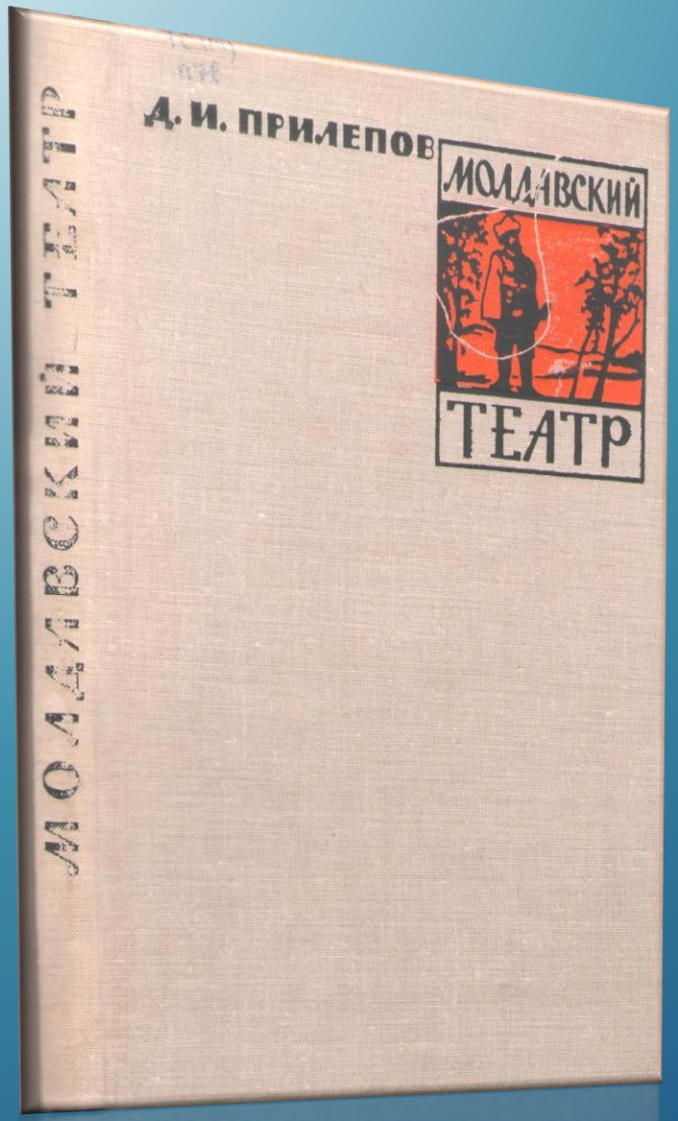

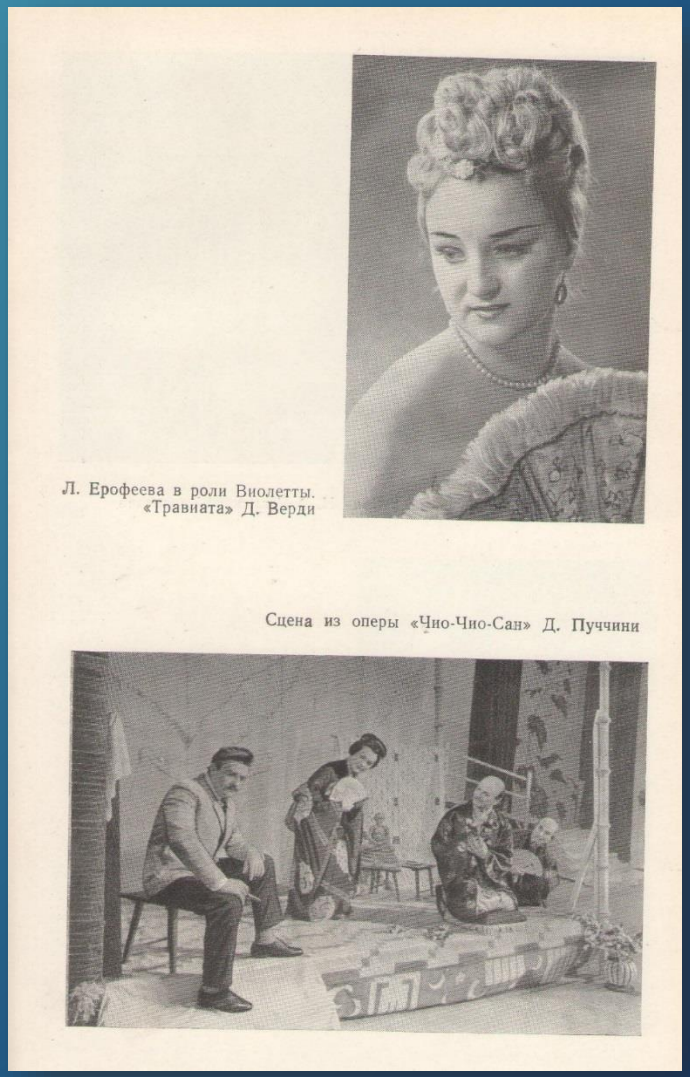
Л. Ерофеева в роли Виолетты. «Травиата» Д. Верди

Сцена из оперы «Чио-Чио-Сан» Д. Пуччини

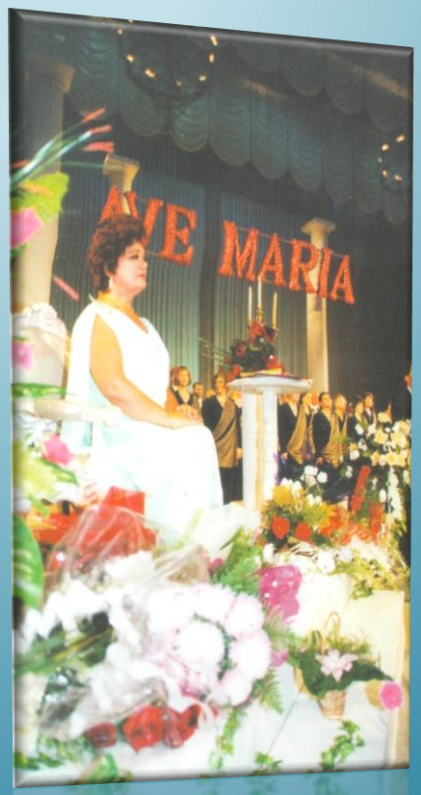

„Cîntăreață de anvengură vocală excepțională, artistă înzestrată cu un temperament dramatic singular, Maria Bieșu rămîne una dintre cele mai puternice personalități feminine a teatrului liric euopean și mondial ale secolului nostru. Aportul ei colosal în cultura Moldovei este incontestabil… ”- Academician Gheorghe Duca, Președinte al Academiei de Științe a Moldovei

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

„Maria Bieşu este trup din trupul minunatului ei popor, fiica lui care îl iubeşte cu devotament şi gingăşie. Ca toţi artiştii mari, ea contribuie la consolidarea frăţiei dintre oamenii lumii…”

E. Vdovina

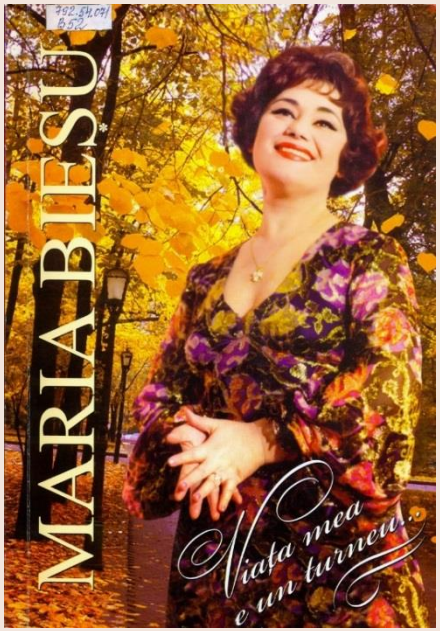

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

„Un artist de operă, deşi aparţine lumii întregi, el porneşte din braţele unui popor, pe care nu trebuie să-l uite…”

M. BIEŞU

Costumiera Margareta Danilova spune „că nu trece o zi fără ca să-şi amintească de cea, care le-a dus faima moldovenilor în lumea întreagă. Vocea Mariei Bieşu a răsunat în cele mai faimoase săli – La scala din Milano, teatrul Bolşoi de la Moscova şi Metropolitan opera din New-York. Ea este cea care timp de 23 de ani i-a fost alături Mariei Bieşu, avînd grijă de costumele marei interprete.”

http://perfecte.md/article/lifestyle/costumiera-mariei-biesu-sparge-tacerea-au-fost-momente-in-care---136537.html

„Har, perseverenţă, sacrificiu…”
Gheorghe DUCA

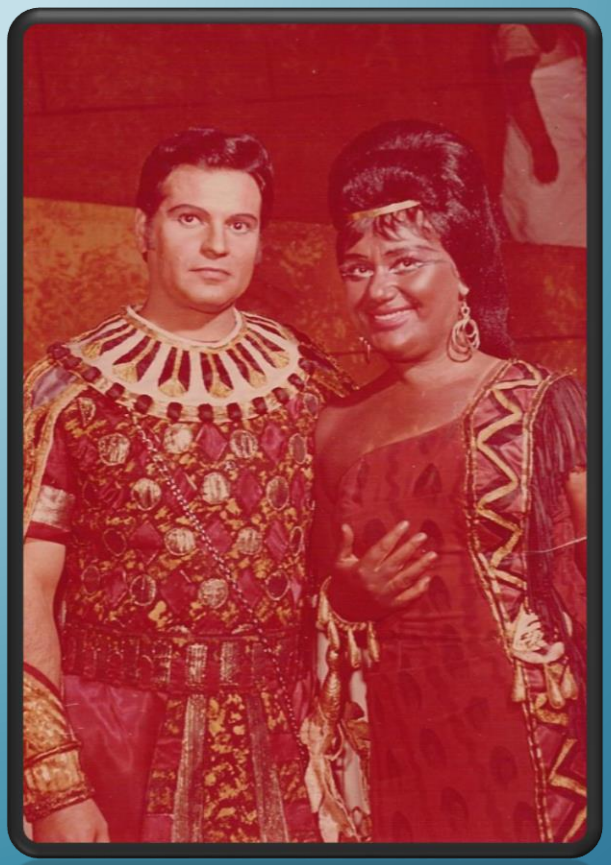

Aida (1968), Maria Bieşu - Pedro Lavirgen (Spania)

Aida (1979)

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

„VIAŢA MEA E UN TURNEU...”

M. BIEŞU

PREZENȚE LA POȘTA MOLDOVEI

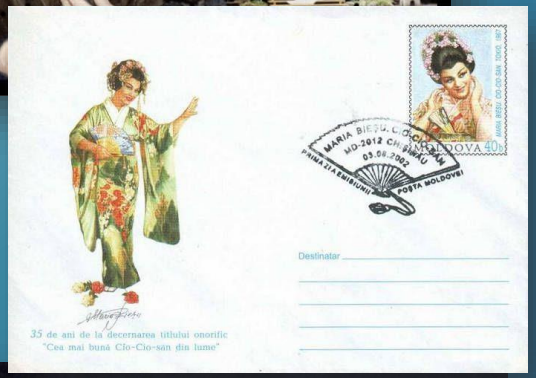

Foto:https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

Slăvită fi-i, Marie!

Vladislav Piavco

"Maria, vei rămîne vie în amintirea tuturor, aşa va fi mereu. În inima mea, vei rămîne pentru totdeauna. Adio", aşa ş-ia luat rămas bun preşedintele Uniunii Mondiale a Muzicienilor Vladislav Piavco.

http://www.nationalopera.md/index.php/?l=ro&a=21&i=14

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

E. Loteanu, M.Bieşu, E. Doga

Zemfira - M.Bieşu

http://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u

FILMOGRAFIE

Cîntă Maria Bieșu **(Telefilm-Chișinău, 1971), FC-7;**
Мой голос для тебя **(Telefilm-Chișinău, 1971), FC-7;**
Cîntă Maria Bieșu **(Telefilm-Chișinău, 1976), FCT-19;**
Cu dragoste către tine **(Telefim-Chișinău, 1978), FC-36;**
Песни любви **(Moldova-Film, 1980);**
Cio-Cio-san **(Moldova-Film, 1981);**
Floria Tosca **(Telefilm-Chișinău, 1982);**
O, Maria! **(Ekran, 1984);**
Ave Maria! **(Teleradio-Moldova, 2000);**
O viață în scenă **(Telefilm - Chișinău, 2005).**

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

DISCOGRAFIE

Bellini Vincenzo, *Norma* (Melodia, C. 10.25601/1);
Puccini Giacomo, *Cio-Cio-san* (Melodia, CM-03905-10)
Puccini Giacomo, *Tosca* (Melodia, C10=17403/00);
Purcell Henry, *Didona și Enea* (Melodia, C-10-22433/001);
***Arii din operele compozitorilor:* Borodin, Ceaikovski, Glinka, A. Rubinstein, Boito, Cilèa, Leoncavallo, Puccini, Verdi (Melodia, C-10-18749-20);**
***Мария Биешу; Русская вокальная школа* (Голоса России, RCD 16023);**
***Мария Биешу; Оперные арии, румынские фольклорные песни* (CD).**
***Maria Bieșu, Arii din operele compozitorilor apuseni* (Melodia C10-0741/2);**
***Maria Bieșu, Arii din operele compozitorilor apuseni* (Melodia, 33C-01761/2);**
***Maria Bieșu, Arii și scene din operele compozitorilor ruși* (Melodia, 33CCM-02698)**

http://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

ICONOGRAFIE

V. Zazerskaia,
Maria Bieșu

N. Nîș, *Maria Bieșu*

http://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u

PREZENȚE
LA GLEB SAINCIUC

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

PREZENŢE ÎN EXPOZIŢII

Sopranele **Maria BIEŞU**, **Maria CEBOTARI** ne-au dus faima în lume şi au cîntat pe cele mai faimoase scene.

http://librunivusarb.blogspot.com/

http://www.publika.md/republica-moldova-o-tara-mica-cu-talente-mari-iata-cine-sunt-moldovenii-care-ne-au-dus-faima-in-intreaga-lume_1527871.html

UMOR

Omagiu simplu şi limpede ca roua pentru cei care au fost, sînt şi vor fi de-a pururea ai noştri vrednici purtători de lumină a cuvîntului, culturii şi spiritulităţii Neamului de la Nistru pîn'la Tisa şi de la pămînt pîn'la Cer, unde s-au ridicat ca drepţi între Drepţi…

http://flacaratv.md/2015-este-anul-lor-maria-biesu-si-grigore-vieru-cantarecita-patria-mea-pe-muzica-lui-anatol-chiriac.html#sthash.gfsPXzYO.dpuf

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

Şcoala de arte
din Ştefan Vodă

Numele
MARIA BIEŞU
îl poartă:

Şcoala muzicală nr. 3, Chişinău

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

O RIDICARE A SOARELUI PE CER…

http://www.publika.md/urmareste-in-direct-ceremonia-de-inmormantare-a-mariei-biesu_853051.html

Eterna călătorie a început la 16 mai 2012. Primadona Operei Naţionale este înmormîntată în costum naţional şi în opinci. Aceasta a fost dorinţa artistei pe care rudele o respectă cu stricteţe. Apropiaţii spun că Maria Bieşu şi-a pregătit locul de veci încă din anul 2003, cînd i s-a agravat starea de sănătate. Astfel, la Cimitirul Central, Maria Bieşu şi-a făcut un monument pe care şi-a imprimat o poză.

Foto: https://www.google.md/search?q=maria+bie%C5%9Fu&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&espv=2&biw=1600&bih=799&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=zRv0VLDMGsTzUtqzhJgN&ved=0CAYQ_AUoAQ#tbm=isch&q=maria+bie%C5%9Fu+cio+cio+san&imgdii

„…vocea Mariei Bieșu impresionează pînă în adîncul sufletului prin tembrul ei irepetabil, pătruns de frumusețe, căldură și prospețime. Ea te cucerește prin neobișnuita eleganță a vocalismelor, prin tehnica filigranată a romanțelor – prin stacatto ireproșabil de compact și diafan și prin surprinzător de curatul legatto al vertiginoaselor fiorituri. Cîntăreței îi reușește cu brio sclipitoarea coloratură în aria Leonorei (Trubadurul), accentele dramatice pline de pasiune ale eroinelor sale: Aida, Liza, Santuzza, cantilenele lirice ale Tatianei, Iolantei, Mimi…„

Elena VDOVINA, *muzicolog din Republica Moldova*

PREZENȚE ÎN INTERNET

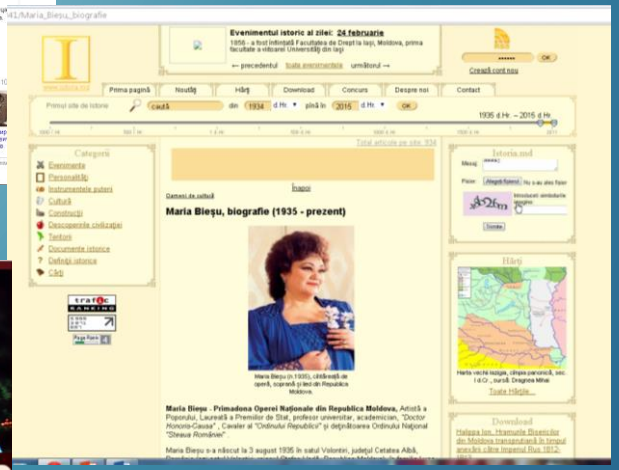

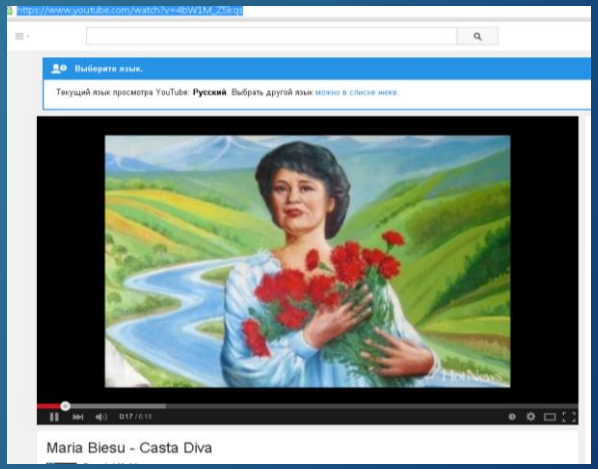

RESURSE ELECTRONICE

http://libruniv.usarb.md/

http://tinread.usb.md:8888/tinread/tinread.jsp

https://www.google.md/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=maria%20biesu

hhttp://istoria.md/articol/841/Maria_Bie%C8%99u,_biografiettp://en.wikipedia.org/wiki/Maria_Bie%C8%99u

https://www.youtube.com/watch?v=4bW1M_Z5kqs

http://moldova-moldovenii.blogspot.com/2010/01/maria-biesu.html

http://www.nationalopera.md/?l=ru&a=21&i=14

http://www.welcome-moldova.com/articles/maria-biesu.shtml

http://www.vipmagazin.md/profil/Cio-Cio-San_/

http://unimedia.info/stiri/maria-biesu-s-a-stins-din-viata-47707.html

Realizat:
Elena ŢURCAN,
Sala de împrumut Nr.3 Documente Muzicale
Serviciul Comunicarea Colecţiilor

Coordonator:
Valentina TOPALO,
şef Centru Manifestări Culturale

Design/tehnoredactare/machetare:
Silvia CIOBANU,
Șef Centrul Marketing. Activitate editorială

Bălţi, 2015